Ἀθηναϊκὸς Ἀστήρ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΠΑΡΑ

Τῇ συμπράξει καὶ συνεργασίᾳ τῶν παρ' ἡμῖν γλαφυροτέρων λογογράφων καὶ τῶν δοκιμωτέρων καλλιτεχνῶν.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1897

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΘΝ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΙΑ' ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ

Ἀθηναϊκαὶ ἡμέραι.—Αἱ Σίβυλλαι καὶ ἡ ἔλευσις τοῦ Βασιλέως τῶν Ἐθνῶν.—Τὰ Χριστούγεννα παρὰ τοῖς ἀρκτῴοις λαοῖς.—Ἀστρονομικὰ ὀνειροπολήματα. Ἀνὰ τὸ ἄπειρον.—Ἀπὸ τὴν ξεντειά μου (ποίησις). Ναπολέων καὶ Ἀλέξανδρος. — Τρεῖς πρωτοχρονιές, (Διήγημα). —Ἡ Χιών. — Rêverie μουσικὴ Schumann.—Ἀπαντήσεις ἀπροσδόκητοι. — Συμβουλαὶ περὶ καλλονῆς διὰ τὰς κυρίας.— Τερπνά.

ΕΙΚΟΝΕΣ: Ἐκ τῆς Sonale cis moll τοῦ Beethoven.—Ἀναχώρησις τῆς ἁγίας οἰκογενείας εἰς Αἴγυπτον.—Ἐπιστολὴ πρωτοχρονιάτικη πρὸς τὸν μνηστῆρα.—Τὸ πρῶτον μάθημα μουσικῆς.—Νανούρισμα Ἀδελφῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἐσωτερικοῦ . . . . . Δρ. 12
Ἐξωτερικοῦ . . . . . Φρ. Χρ. 12

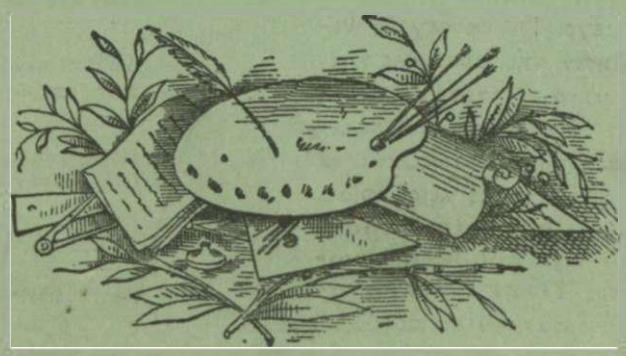

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

Ἀπ' εὐθείας ἐν τῷ Γραφείῳ ἢ δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἐκδότην.

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ὑπὸ τὸ νέον θέατρον παρὰ τὴν Τράπεζαν Ἠπειροθεσσαλίας.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΘΝ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ SONATE "GIS MOLL" ΤΟΥ BEETHOVEN
(Εἰκὼν Fr. Bodenmüller)

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Αἱ Ἀθῆναι τὸν Δεκέμβριον εἶνε εἰς τὸ στοιχεῖον των. Ἴσως κινοῦνται ὀλιγώτερον παρ' ὅσον τὸ Πάσχα, ἀλλὰ βεβαίως συγκινοῦνται. Ἡ γλυκεῖα ἑορτὴ τῆς Βηθλεὲμ ἀποδίδει εἰς τὸ ἄστυ τῆς Παλλάδος τὴν χριστιανικὴν ὄψιν του, καὶ ὁ ἐνθυμούμενος τὴν ἐπικούρειον εἰδωλολατρείαν τῆς Πρωτομαγιᾶς ἀπορεῖ ποῦ εὑρέθη εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀμεριμνομερίμνης τόση ὁσίς θρησκευτικοῦ ζήλου. Τὰ ἀθηναϊκὰ Χριστούγεννα δὲν ἔχουν ἴσως ὅσην τὸ Πάσχα διαχυτικὴν ἐπισημότητα οὔτε τὸν ἐξόχως οἰκογενειακὸν χαρακτῆρα τοῦ ἑρατεινοῦ Christmas, ἀλλ' ὅπως δήποτε δὲν στεροῦνται ἰδιάζοντος θελγήτρου, δοθέντος μάλιστα ὅτι οὐχὶ σπανίως, ἀντὶ τῶν χιόνων, τὰς ὁποίας οἱ βορειότεροι θεωροῦσιν ὡς ἀπαραίτητον καὶ κλασικὸν διάκοσμον τῶν Χριστουγέννων, ἡμεῖς ἐδῶ κινδυνεύομεν πολλάκις νὰ ἐψήσωμεν τὰ χριστόψωμα εἰς τὸν δεκεμβριανὸν ἥλιον.

*

Τῶν παραμονῶν ἰδίως ἡ κίνησις εἶνε ὅ,τι ζωηρότερον καὶ θορυβωδέστερον δύναταί τις νὰ φαντασθῇ. Νομίζεις ὅτι πόλις ὁλόκληρος ἑτοιμάζεται νὰ ταξειδεύσῃ καὶ προμηθεύεται ἐφόδια. Καὶ μήπως ἑκάστη οἰκογένεια δὲν μεταβάλλεται κατὰ τὰς ἑορτὰς ταύτας εἰς ἀληθῆ κιβωτὸν πλέουσαν ἐν μέσῳ χαρᾶς, ἀφθονίας καὶ τρυφῆς; Βρίθουσιν αἱ ὁδοὶ καὶ τὰ ἐμπορικὰ κόσμου, αἱ δοσοληψίαι προσλαμβάνουν ἀσυνήθη ζωηρότητα, οἱ ἔμποροι λησμονοῦν τὰ αἰώνια κατὰ τῆς ἀπραξίας παράπονά των, λύονται ἀσυνειδήτως καὶ τὰ σφιγκτότερα βαλάντια, τὸ χρῆμα θροεῖ διαχέον πανταχοῦ καὶ εἰς τοὺς δαπανῶντας καὶ εἰς τοὺς κερδαίνοντας τὴν χαρὰν καὶ τὴν ὄρεξιν, ὁ πλοῦτος εὑρίσκει εὐκαιρίαν νὰ κάμῃ μερικοὺς ὑγιεινοὺς περιπάτους καὶ ἡ πενία ἀφορμὴν νὰ κατεργασθῇ τέχνας, οἱ πάντες καὶ τὰ πάντα τέλος εὑρίσκονται εἰς ἀένναον καὶ πυρετώδη κίνησιν. Αἱ Ἀθῆναι λαμβάνουν ὄψιν μεγαλοπόλεως· αἱ προθῆκαι τῶν καταστημάτων ὑπενθυμίζουν τὰ Παρισινὰ καὶ τὰ Λονδίνεια τοιαῦτα· ὁ κερδῷος Ἑρμῆς ἐγκαθίσταται προσωρινῶς εἰς τὴν φερώνυμον αὐτοῦ ὁδὸν ὑπ' ἀμροτέρας του τὰς ἰδιότητας, ἀπολύει ἰκανῶν ἀσκῶν ἀνέμους ὁ Αἴολος εἰς τὴν ἀπέραντον ὁδόν του συμπαρασύροντας ἀμύθητον ποσὸν χρωμολιθογραφημένων εἰκόνων τοῦ Γεωργίου Σταύρου εἰς τὰ ταμεῖα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, καὶ ἡ ὁδὸς Σταδίου μὲ τὰ μεγαλοπρεπῆ καταστήματά της ἀποβαίνει στάδιον δαπανηρᾶς καλαισθησίας ἢ φιλοκάλου σπατάλης.

*

Ἀλλ' ὅπου ἰδίως κυριαρχεῖ ἡ οὐσιαστικὴ ἄποψις τῆς χριστουγεννιάτικης ἀπολαυστικότητος, εἶνε ἡ Κεντρικὴ Ἀγορά. Ὅλης τῆς Ἑλλάδος ὁ γαστρονομικὸς πλοῦτος ἐκτίθεται ἐκεῖ ἐν ἀκαταμαχήτῳ προκλητικότητι, ἐν θαυμαστῇ δαψιλείᾳ καὶ ὑπὸ διαστάσεις ποσότητος καὶ ποικιλίας δυναμένας νὰ προξενήσωσιν ἴλιγγον εἰς στρατιὰν ὅλην λουκούλλων. Τὴν ἑορτήν, τὴν πανήγυριν πολὺ φυσικὰ ὁ Ρωμηὸς ἐννοεῖ πρωτίστως συνδεδεμένην πρὸς τὰ θέλγητρα λαμπροῦ συμποσίου· τὰς πνευματικὰς ἑορτασίμους ἐπασχολήσεις τὰς παραιτεῖ εἰς τοὺς πουριτανοὺς καὶ τοὺς θεολόγους, μᾶλλον τὰ ἂν πιστεύσῃ τις τὴν παράδοσιν, καὶ αὐτὸ τὸ ῥάσον οὐδέποτε διεκρίθη ἐπὶ ὑπερβολικῇ ἀπεχθείᾳ κατὰ τῆς καλοφαγίας. Ἀγέλαι ἀπειράριθμοι ἀμνῶν καὶ βοῶν καὶ μόσχων καὶ χοίρων ἐσφαγμένων, ἐκδεδαρμένων καὶ κοσμουμένων μὲ χρυσόχαρτα καὶ πολυχρώμους ταινίας κρέμανται ἐν ἀπεράντῳ συστοιχίᾳ πρὸ τῶν κρεωπωλείων, προσελκύουσαι τὸ συμπαγέστερον ρεῦμα τῶν ἀγοραστῶν· ἡ ἀλλαντοποιΐα ἐκθέτει ἐπιδεικτικῶς τὰ πολυποίκιλα καὶ ὀρεκτικὰ προϊόντα της· τὰ ὀπωροπωλεῖα, τὰ μαγικὰ ἐκεῖνα δοχεῖα εὐωδιῶν, χρωμάτων, γλυκύτητος, κυριολεκτικῶς ἀκτινοβολοῦν ἐκ τοῦ χρυσοῦ τῶν χρυσομήλων τῆς Μεσσηνίας, χάριν τῶν ὁποίων καὶ μόνων ἀσμένως θὰ ἐκήρυσσέ τις καὶ τέταρτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον, ἐκ τῆς πορφύρας τῶν μήλων, ἐκ τῆς εὐσαρκίας τῶν ἰσχάδων καὶ τῆς θαυμαστῆς ποικιλίας ὅλων ἐν γένει τῶν ξηρῶν καρπῶν. Ὑπὸ τὴν ὑαλοστεγῆ κεντρικὴν στοὰν ἰδίως, τὸ θέαμα εἶνε τῳόντι φανταστικόν· τὰ λαχανοπωλεῖα κυριαρχοῦν εἰς τὸν πανηγυρικὸν διάκοσμον· νέφη ὀρνίθων, ἰνδιάνων, κυνηγίων παντὸς εἴδους αἰωροῦνται ἐν μέσῳ ἀψίδων ἐξ ἁλύσων χρωμοχαρτίνων καὶ ὑπὸ τὰ σμήνη ἐκεῖνα τῶν ἐσφαγμένων καὶ ἀπεπτιλωμένων πουλερικῶν ὅλη ἡ ὀρεκτική, ἡ πολυποίκιλος, ἡ δροσόρραντος χλωρὶς τῶν λαχανοκήπων ἀπὸ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ ἀσπαράγου μέχρι τῆς πληβείας ρόκας ἁπλοῦται μεγαλοπρεπὴς εἰς ὄγκον καὶ χλοερότητα. Καὶ ὡς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ « πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ » βλέπετε κατέναντι ὅλους τοὺς « ἰχθύας τῆς θαλάσσης » καὶ ὅλας τὰς συνομοταξίας τῶν μαλακίων καὶ μαλακοστράκων εἰς τὴν ἄλλην σειρὰν τῶν ἰχθυοπωλείων. Πρὸ τῶν ἐδωδίμων δὲ θησαυρῶν ἐκείνων ὅλων, πλῆθος κυκλοφορούμενον ἐν ἀσρυκτικῷ συνωστισμῷ καὶ ἐν ἐκκωφαντικῇ βοῇ ὀψωνίζει, συζητεῖ, διαπραγματεύεται, λογομαχεῖ, ἐκλέγει, διαμαρτύρεται, καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ ζῆλον ἀντάξιον τῆς προσδοκωμένης τὴν ἐπιοῦσαν ἀπολαύσεως. Ὁλόκληροι οἰκογένειαι πανδημεὶ πολλάκις ἀπέρχονται εἰς τὴν διασκεδαστικὴν ἐκείνην ἐκστρατείαν, τῆς ὁποίας τὰ λάφυρα θὰ ἀποτελέσωσι τὸν θρίαμβον καὶ τὰ ἐπινίκια τῆς ἐπιούσης.

*

Δὲν προφθάνει νὰ κοπάσῃ ὁ πυρετὸς αὐτὸς καὶ ἀρχίζει τὸ παραλήρημα τῶν παραμονῶν τοῦ νέου ἔτους. Καὶ παρίστασθε τότε εἰς τὸ περίεργον θέαμα ὁλοκλήρου κοινωνίας ἀνθρώπων, οἵτινες ἀποινεῖ καὶ ἀναφανδὸν ὑποπίπτουσιν εἰς τὸ ἔγκλημα τῆς δωροδοκίας. Τὸ ῥῆμα «δίδω» ὠχριᾷ ἐπὶ στιγμὴν πρὸ τῆς εὐγλώττου ἐκφραστικότητος τοῦ «δωρῶ», οἱ μᾶλλον δὲ κλίνοντες τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι οἱ οἰκογενειάρχαι, χωρίς, ἐννοεῖται, νὰ ἐξαιρῆται μηδ' αὐτὸς ὁ γνωρίζων μόνην τὴν ἐρωμένην του ξένος φοιτητής. Ἐδῶ πλέον τὸ πρᾶγμα λαμβάνει μυθώδεις διαστάσεις ὑπὸ ἔποψιν ποικιλίας καὶ σπατάλης· ἀπὸ τοῦ ἑκατομμυριούχου τοῦ δωροῦντος ἀδαμάντινα γυναικεῖα διαδήματα μέχρι τοῦ πτωχοῦ παυσανίου τοῦ ἀγοράζοντος διὰ τὰ μικρά του ἀνέψια ἀνὰ μίαν συρίκτραν μὲ ἐλαστικὴν κύστιν εἶνε βλέπετε σεβαστὴ ἡ ἀπόστασις καὶ ὅλην αὐτὴν τὴν πελωρίαν κλίμακα τῶν κοινωνικῶν θέσεων καὶ τῆς εὐσαρκίας τοῦ βαλαντίου τὴν διαβαθμίζει τὸ περιττόν, πλὴν ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων· ἀνάγκη περιττοῦ ἀκάθεκτος λυμαίνεται τὰς ὀρέξεις καὶ τὰ θυλάκια· τὸ χρήσιμον μόλις προφθάνει νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα, τὰ ὁποῖα μεταβάλλονται εἰς ἀληθῆ εἰκονοστάσια διὰ τοὺς βιβλιοφίλους, τόσον κατάχρυσα καὶ ἀξιολάτρευτα προβάλλουν ἀπὸ τῶν θέσεών των τὰ παντὸς εἴδους πρωτοχρονιάτικα βιβλία. Παντοῦ ἄλλοῦ τὸ χρῆμα ἐξατμίζεται εἰς τρελλὰ ὅσον καὶ εὔμορφα τίποτε, εἰς ἀθύρματα τῶν ὁποίων μόλις τὰ ἄμορφα λείψανα θὰ προφθάσῃ νὰ φωτίσῃ ὁ ἥλιος τῆς πρώτης τοῦ νέου ἔτους, εἰς μυρία καὶ παντοειδῆ ἀντικείμενα πολυτελείας διοχετεύοντα ἄπειρον ἑλληνικὸν ἱδρῶτα εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν καταβόθραν, εἰς ὅλα τέλος τὰ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀσήμαντα ἐκεῖνα πράγματα, τὰ ὁποῖα προώρισται νὰ καταστήσωσιν, ἐπὶ πολλὰς ἢ ὀλίγας ὥρας, ἕκαστον μικρὸν ἢ μεγάλον δωρεοδόχον εὐτυχῆ.

*

Καὶ ὁ ἀπογευματινὸς ἐκεῖνος περίπατος τῆς πρωτοχρονιᾶς ἐν τῇ ὁδῷ Ἑρμοῦ τί σᾶς λέγει; Εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῶν Ἀθηνῶν ὁ περίπατος αὐτός, καὶ ὅποιος διέλθῃ ἐν Ἀθήναις τὴν πρωτοχρονιὰν ἔστω καὶ ἅπαξ μόνον θὰ αἰσθανθῇ βεβαίως ἐλέγχους συνειδότος ἐὰν δὲν λάβῃ τὴν περιέργειαν νὰ τὸν ἴδῃ· εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ εὑρέθη ἐδῶ εἰς πρωτομαγιὰν καὶ νὰ μὴ μετέβη εἰς τὰ Πατήσια. Ὑπάρχουν πολλῶν εἰδῶν παράξενα πράγματα εἰς τὸν κόσμον, διαφόρων μορφῶν ψυχώσεις, ποικίλαι ἐκδηλώσεις παραφροσύνης, ἀλλ' αὐτὸν τὸν πρωτοχρωνιάτικον περίπατον ἀδυνατεῖς νὰ τὸν κατατάξῃς εἰς οὐδεμίαν κατηγορίαν· εἶνε τρέλλα ἰδιόρρυθμος, sui generis, καὶ δὴ ἐπιδημικὴ εἰς βαθμὸν ἀπειλοῦντα ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν τὴν ἀσφάλειαν ὁλοκλήρου πόλεως μὲ δεκαπέντε μυριάδας ψυχῶν, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν καὶ τὸν Πειραιᾶ, ὅστις πανδημεὶ πολλάκις μεταναστεύει χάριν μόνου τοῦ περιπάτου αὐτοῦ. Φαντασθῆτε 60 ἕως 70 χιλιάδας κόσμου — μὴ σᾶς φανῇ ὑπέρογκος ὁ κατ' εἰκασίαν ἀριθμὸς οὗτος, διότι τόσοι ἐχώρησαν εἰς μόνον τὸ Στάδιον τὴν ἡμέραν τοῦ Μαραθωνίου δρόμου — ἐστιβαγμένου κυριολεκτικῶς εἰς μίαν ἐμπορικὴν ὁδὸν ὄχι πολὺ πλατεῖαν, οἵα εἶνε ἡ ὁδὸς Ἑρμοῦ, καὶ ἐν συνωστισμῷ τοιούτῳ ὥστε νὰ κινδυνεύῃ ἡ ἀναπνευστικὴ εὐρυχωρία τοῦ θώρακος, φαντασθῆτε τὴν συμπαγῆ αὐτὴν ἀνθρωπομᾶζαν μόλις κατορθώνουσαν νὰ κινῆται μὲ τὸν ἰλιγγιώδη ἐκεῖνον σάλον θαλάσσης, ὑπὸ τὴν ὁποίαν φρίσσει καὶ ἀνακινεῖται ἀγέλη μυριοπλόκαμος πολυπόδων, φαντασθῆτε δὲ συγχρόνως τὸ πλῆθος ἐκεῖνο ἀναδίδον ὄχι πλέον τὴν φυσικὴν καὶ ἀνάλογον βοὴν παντὸς συνωστισμοῦ ἀνθρώπων ἀλλ' αὐτόχρημα δαιμονιώδη θόρυβον συριγμῶν, μικρῶν ἐκπυρσοκροτήσεων, τυμπανισμῶν, κροταλισμῶν, ἀλαλαγμόν τινα συγκεχυμένον ἐμψύχων καὶ ἀψύχων ἀναμὶξ φωνητικῶν ὀργάνων, οἷον δὲν θ' ἀπετέλουν οὐδ' ἑκατὸν φρενοκομεῖα ἀπολύοντα διὰ μιᾶς τοὺς τροφίμους των εἰς τὰς ὁδούς, φαντασθῆτε ὅλα αὐτὰ ἐὰν δὲν φοβῆσθε μὴ ζαλισθῆτε καὶ ἐκ μόνης τῆς φαντασίας, καὶ ἔχετε ἀμυδρὰν ἀλλὰ πολὺ ἀμυδρὰν ἰδέαν τοῦ ἀθηναϊκοῦ τούτου ἐθίμου. Εἰς τὸν κορυβαντιασμὸν αὐτόν, ἐννοεῖται, προεξάρχει ἡ νεολαία καὶ ἰδίως τῶν γυμνασίων, ἡ ὁποία καθ' ὁμίλους περιάγει ἀνὰ τὸ πλῆθος τὰς συρίκτρας της καὶ τὰ ξυλοκρόταλα καὶ τὰ ἠχητικὰ κέρατα ὑπὸ τοὺς γέλωτας καὶ τοὺς καγχασμοὺς καὶ τὰ μειδιάματα ὅλων τῶν ἄλλων περιπατητῶν, ὅσους ἡ ἡλικία καὶ ἡ ἐντροπὴ τοῦ κόσμου μόλις συγκρατοῦν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ συντελέσουν καὶ αὐτοὶ διὰ παταγώδους τινὸς ἀθύρματος εἰς τὴν γενικὴν θυμηδίαν. Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ γαλινοὶ οὗτοι δὲν εἶνε πολὺ σπουδαῖοι, διότι κεχηνὼς θεᾶσαι περαιτέρω ὁμάδα κυρίων « πολὺ καθὼς πρέπει », οἵτινες ἀμιλλῶνται λίαν ἐπιτυχῶς πρὸς τὴν κρατερὰν ὁρμήν, μεθ' ἧς οἱ μείρακες ποιοῦνται ἐφόδους κατὰ τῶν ἀκουστικῶν σου ὀργάνων. Εὐνόητον ὅτι ὁ ἄξων, περὶ ὃν στρέφεται ἡ πελωρία ἐκείνη μηχανή, εἶνε αἱ κυρίαι καὶ αἱ δεσποινίδες, ἄξων ὅμως ὅστις δὲν πρέπει νὰ εἶνε λαθωμένος ἂν κρίνῃ τις ἐκ τοῦ ἀκουομένου ἀπελπιστικοῦ τριγμοῦ. Αἱ γνήσιαι ἰδίως ἀντιπρόσωποι τοῦ ὡραίου φύλου, αἱ μὴ διαψεύδουσαι τὸν τίτλον αὐτὸν — καὶ εἶνε ἄπειροι ἐκεῖ — γίνονται ἀντικείμενον λυσσώδους ἐπιθέσεως, εἴτε εἰς τοὺς ἐξώστας εἶνε παρατεταγμέναι, εἴτε κάτω εἰς τὸν περίπατον παρελαύνουν. Γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι, φίλοι ἢ ἐρασταί, οἰκεῖοι ἢ ἄσχετοι θεωροῦσι καθῆκόν των « ἔτσι γιὰ τὴν καλὴ χρονιὰ » νὰ μυδραλιοβολήσουν πᾶσαν πρὸ αὐτῶν διερχομένην γυναῖκα μὲ δρᾶκα ἐκ τῶν μικρῶν ἐκείνων πολυχρόμων χαρτίνων φακιδίων τὰ ὁποῖα κατὰ δεμάτια πωλοῦσι τὰ ἐμπορικά, πρὸς μεγίστην ἱλαρότητα καὶ αὐτοῦ τοῦ συνοδεύοντος τὴν κυρίαν· ἡ χάρτινη ἐκείνη πολύχρωμος χιὼν κάμνει πανταχοῦ θραῦσιν· κατακαλύπτει πίλους, πτερά, τρίχαπτα, εἰςδύει ἀνιλεῶς εἰς ἀρρώδεις λαιμούς, δημιουργεῖ αὐτοσχέδια ποικίλματα ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων καὶ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ τηρῇ ὡς πρὸς τὸ ἄφθονον τῆς χιονοβολίας εὐθεῖαν ἀναλογίαν πρὸς τὴν καλλονὴν τῶν γυναικῶν. Ἀφελέστατον σχολεῖον ἐρωτοτροπίας, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ νεώτεροι διδάσκονται τὰς πρώτας ἀσκήσεις τῶν ἐρωτικῶν ἀκροβολισμῶν καὶ τοὺς στοιχειώδεις κανόνας τῆς στερεοτύπου γραμματικῆς τῆς παγκοσμίου γλώσσης τοῦ ἀγαπᾶν.

*

Ἐν μέσῳ δὲ ὅλης αὐτῆς τῆς βοῆς καὶ τῆς τύρβης, θραύεται ἠρέμα καὶ νέον κῦμα τοῦ χρόνου ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς ζωῆς μας, βράχου ὅστις, ὅπως ὑποσκάπτεται βαθμηδόν,

χάνεται μέσ' 'ςτὴν ἄβυσσο, τρίβεται, σβύνεται, λυώνει.

Εὐτυχῶς οὐδεὶς αἰσθάνεται ὄρεξιν νὰ φιλοσοφήσῃ εἰς τόσον φαιδρὰς ἡμέρας, καὶ μόνον τὰ ἔμμετρα πρὸς ἀργυρολογίαν εὐχετήρια τῶν διανομέων καὶ ὁδοκαθαριστῶν ἀναφέρουσιν ἐνίοτε σοβαράς τινας περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ χρόνου θεωρίας στενότατα σχετιζομένας πρὸς τὴν ἐποφθαλμιωμένην δραχμήν. Καὶ οὕτως ὅλαι αἱ φιλοσοφικαὶ ἐπὶ τῇ ἀλλαγῇ τοῦ ἔτους διαθέσεις περιορίζονται εἰς τυπικάς τινας εὐχάς, τῶν ὁποίων, ὅπως καὶ τῶν γλυκυσμάτων, γίνεται κατάχρησις τὰς ἡμέρας ταύτας. Ἀθῶον τὸ ἔθιμον καὶ δὲν βλέπομεν τὸν λόγον διατί καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ συμμορφωθῶμεν πρὸς αὐτό. Ἂς εὐχηθῶμεν λοιπὸν εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς ἡμῶν ἀναγνώστας ὅ,τι ἀγαθόν, ἐφετὸν καὶ καταθύμιον, τὸ δὲ ἐρχόμενον ἔτος 1898 νὰ τοὺς εὕρῃ εὐεκτοῦντας, εὐπραγοῦντας καί . . . συνδρομητὰς τοῦ *Ἀθηναϊκοῦ Ἀστέρος*.

Ἄλιξ.

ΑΙ ΣΙΒΥΛΛΑΙ

ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

Αἱ *Σίβυλλαι* ὅπως καὶ τὰ *Μαντεῖα* ἀπήλαυον μεγάλου σεβασμοῦ οὐ μόνον παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις ἀλλὰ καὶ παρ' ἅπασι τοῖς Βαρβάροις λεγομένοις λαοῖς. Ἦσαν δὲ αἱ Σίβυλλαι γυναῖκες, αἵτινες ἀπεκαλύπτοντο αἰφνιδίως ὡς κατεχόμεναι ὑπὸ θείου τινος πνεύματος οὕτινος καθίσταντο τὸ ὄργανον. Τὰ Μαντεῖα ἔμενον προσηλωμένα εἰς τὸν γεννέθλιον αὐτῶν τόπον· ἐνῷ αἱ Σίβυλλαι ἐξεπατρίζοντο συχνὰ καὶ διῆγον πλάνητα βίον ἀνὰ τὰ ἔθνη. Τὸ ὄνομα *Σίβυλλαι*, διὰ τοῦ ὁποίου διέκρινον τὰς μάντιδας ἐκείνας, φαίνεται ὅτι παράγεται ἐκ τοῦ χαλδαϊκοῦ Κίμπελ, ὅπερ σημαίνει παράδοσις ἢ μετάδοσις τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ. Ἡ μαντικὴ αὕτη παραίσθησις, ἤτις θὰ ἐχαρακτηρίζετο ὡς παραφροσύνη ὑπὸ τῶν σημερινῶν φρενολόγων ἂν παρουσιάζοντο καὶ σήμερον παραδείγματα αὐτῆς, ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς προνόμιον παραχωρούμενον ὑπὸ τῶν θεῶν εἰς τὴν ἀΐδιον παρθενίαν. Ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος τὴν καταλογίζει ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην μεταξὺ τῶν ἀναμφισβητήτων γεγονότων, καὶ ἐν τοῖς φιλοσοφικοῖς ἀγῶσιν οὗς ἡ χριστιανικὴ θεολογία τῶν πρώτων χρόνων εἶχε συνάψει κατὰ τοῦ πολυθεϊσμοῦ, οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας πολλάκις ἐπικαλοῦνται τὰς σιβυλλικὰς προρρήσεις πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κύρους τῆς νέας θρησκείας. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, ἡ χρησμολογικὴ δύναμις, ἡ ὁποία ἀπενέμετο εἰς τὰς Σιβύλλας δὲν εἶναι πλειότερον οὐδ' ὀλιγώτερον διαλελευκασμένη καὶ ἐξηκριβωμένη ἀπὸ τὴν δύναμιν πληθύος χριστιανῶν *πεφωτισμένων*, οἷαι λ. χ. ἡ Αἰκατερίνη Δεσιέ, ἡ Θηρεσία δ' Ἀβίλα, ἡ Κατερίνα Ἔμμεριχ δὲ-Δοῦλμαν, ἡ Μαρία Ἀλακόκ. Τὰ μυστήρια ταῦτα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὰ ὁποῖα ἐκ περιτροπῆς ἐπεβεβαιώθησαν ἢ ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ πνευμάτων ἀναμφισβητήτου ἀξίας, θέλουσι μένει ἀναμφιβόλως ἀνεξιχνίαστα πάντοτε. Ἐνώπιον τῶν ὑπερφυσικῶν τούτων γεγονότων, ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη εἶναι τόσον σμικρὰ καὶ ἀνεπαρκὴς ὥστε ἐκεῖνο ὅπερ ἄριστα οἶδεν, ὁσάκις συγκατατίθεται νὰ τὸ ὁμολογήσῃ εἰλικρινῶς, εἶναι ἡ βαθυτάτη αὐτῆς ἄγνοια.

Αἱ διάσημοι Σίβυλλαι ὑπῆρξαν δέκα τὸν ἀριθμόν. Ἡ ἀρχαιοτάτη πασῶν ἦν ἡ *Σάμπεθ*, θυγάτηρ τοῦ πατριάρχου Νῶε. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἀπέδιδον αὐτῇ προρρήσεις ἐμμέτρους ἢ ἐρρύθμους ἀναφερομένας εἰς τὴν γένεσιν, τὴν διαδοχὴν καὶ τὰς ἀλλοιώσεις τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τοῦ

ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ (Εἰκὼν W. Shade).

κατακλυσμοῦ μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου, περὶ τῆς ὁποίας εἰσήρχετο εἰς μεγάλας λεπτομερείας καθ' ὅλα συμφώνους πρὸς τὰς ἑβραϊκὰς προφητείας. Ἡ δευτέρα τῶν ἐμπνευσμένων τούτων γυναικῶν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ὡς Σίβυλλα Λεσβικὴ καὶ ὠνομάζετο *Ἔλισσα*, καταγομένη ἀπὸ τοῦ Διὸς καὶ τῆς νύμφης Λαμίας. Ἡ τρίτη, ὀνόματι *Ἄρτεμις*, θυγάτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὑπῆρξε κατ' ἐξοχὴν πλανητική. [illegible] παραδόσεις παριστῶσιν αὐτὴν γεννηθεῖσαν τετρακόσια ἔτη [illegible] τοῦ [illegible]κοῦ πολέμου, καὶ δίδουσιν αὐτῇ ὡς διαδοχικὰς διαμονὰς τ[illegible]ος, τὴν Σικελίαν, τὴν Ῥόδον, τὴν Σάμον, τὰς Ἐρυθρὰς καὶ [illegible] Κλάρον. Ἡ τετάρτη, Θεσσαλικὴ ἐπονομαζομένη, ἐκαλεῖτο *Μαντώ*, καὶ ἦν θυγάτηρ τοῦ ὀνομαστοῦ μάντεως Τειρεσίου. Ἀκολούθως ὑπῆρξαν ἡ Φρυγικὴ Σίβυλλα ἡ καλουμένη *Σάρβις*· ἡ Τιβουρτίνη, ὀνόματι *Κασσάνδρα*· ἡ Κολοφωνία, ὀνόματι *Λάμπουσα*, θυγάτηρ τοῦ μάντεως Κάλχαντος. Εἶτα ἐφάνη ἡ *Πυθώ*, Σίβυλλα Σαμία, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Ἑλλησποντία καὶ ἡ Κυμαία. Ἡ πρώτη, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ἀμάλθεια*, ἔζη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κροίσου· ἡ δευτέρα ὠνομάζετο *Ἱεροφίλη*, καὶ κατὰ Διονύσιον τὸν Ἁλικαρνασσέα καὶ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην ἐγένετο ἡ διασημοτάτη πασῶν ἕνεκα συμβεβηκότος τινος ὅπερ ἐπιμελῶς ἀπεμνημόνευσεν ἡ ἱστορία.

Κατὰ τὸν τρίτον ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης αἰῶνα, περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας Ταρκινίου τοῦ Ὑπερηφάνου, οὗτινος ἡ μνήμη παρέμεινεν ὡς σύμβολον τῆς φαυλοτέρας τυραννίας, γυνή τις ἄγνωστος, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, περιβεβλημένη ἔνδυμα ἑλληνικὸν καὶ ἔχουσα κεκαλυμμένον τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ταλαιπωρήσεων μεμαραμένον πρόσωπον διὰ πέπλου μακροῦ, εἰσῆλθε ἑσπέραν τινὰ εἰς Ῥώμην, διὰ τῆς Καπινατίας πύλης, καὶ διηυθύνθη βραδέως πρὸς τὰ ἀνάκτορα. Ἐκπληττόμενος ὑπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς βαδίσματος αὐτῆς, ὁ λαὸς παρεμέριζε κατὰ τὴν διάβασίν της καὶ ἠκολούθει αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματος, ἐν σιγῇ, μετὰ περιεργείας σεβασμῷ μεμιγμένης. Ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπεν ἐν αὐτῇ ξένην τινὰ σύντροφον τῶν Ἱερῶν ἐκείνων παρθένων, αἵτινες ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑστιάδες, ἐφρούρουν ἐν Καπιτωλίῳ τὸ ρωμαϊκὸν Παλλάδιον καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ἱερᾶς λυκαίνης ἥτις ὑπῆρξεν, ὡς λέγουσιν, ἡ τροφὸς τοῦ Ρωμύλλου.

Εἰσαχθεῖσα παρὰ τῷ Ταρκινίῳ, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐζήτει ἐπιμόνως μυστικὴν ἀκρόασιν, ἡ γυνὴ αὕτη ἠρνήθη νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ ὄνομά της. Ἐδήλωσε μόνον ὅτι κατήγετο ἐξ Ἑλλάδος, ὅτι ἦτο ἀφιερωμένη ἀπὸ τῆς μικρᾶς της ἡλικίας εἰς παντοτεινὴν παρθενίαν, ἣν οἱ θεοὶ ἐτίμων διὰ τοῦ χαρίσματος τῆς προφητείας, καὶ ὅτι ἤρχετο ἐκ Κύμης ἵνα προαγγείλῃ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ῥώμης τὴν τύχην τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ του, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ συνδεθῇ μὲ μεγάλα γεγονότα.

Ταρκίνιος ὁ Ὑπερήφανος ἦτο ἄπιστος μέχρις ἀσεβείας· ἀλλά, τοσαύτη εἶνε ἡ ἀδυναμία καὶ τοῦ ἀλαζονεστάτου πνεύματος, ὥστε πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὸ κράτος τῶν μυστηρίων διεγείρει ἐν ἡμῖν ἀνήσυχόν τινα, ἀκαταμάχητον ἔρεσιν πρὸς τὰ ζοφερὰ βάθη αὐτοῦ. «Ἀποκάλυψόν μοι τὰ ἀπόρρητά σου, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῆς Ῥώμης. Ἂν εἶναι ἄξια νὰ ἀκουσθῶσιν, ἡ ἀνταμοιβή μου θέλει εἶναι ἀνταξία τῆς σοφίας σου».

—Ἄναξ τῶν Ρωμαίων, ἀπεκρίθη ἡ Κυμαία Σίβυλλα, κατῴκουν ἄλλοτε εἰς τὴν νῆσον τῶν Ἐρυθρῶν, ὅπου ἤμην περιώνυμος διὰ τὸ κάλλος μου. Μὴ εὑρίσκουσα οὐδένα ἄνδρα ἀντάξιον τῆς καρδίας μου εἶχον ἀφιερώσει τὴν παρθενίαν μου εἰς τὴν πάναγνον Ἄρτεμιν, ὅτε μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΝΗΣΤΗΡΑ (Εἰκὼν C. Berguen).

Ἀπόλλων, κατελθὼν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν εἰς τὸ ὅσιον κρησφύγετόν μου, μοὶ προσέφερε τὸν ἔρωτά του. Πιστὴ εἰς τὸν ὅρκον μου, ἀπέκρουσα τὰς σαγηνεύσεις τοῦ καλλίστου τῶν ἀθανάτων. — Ζήτησόν μοι, εἶπε τότε ὁ θεὸς τοῦ φωτός, ὅ,τι θέλεις καὶ ἐγὼ θέλω προφρόνως σοὶ τὸ παράσχει!... Συνέλεξα τότε ἐκ τοῦ ἐδάφους δράκα ἄμμου, ἐκφέρουσα τὴν εὐχὴν ἵνα ἡ ζωή μου παραταθῇ ἐπὶ τόσα ἔτη, ὅσοι οἱ κόκκοι τῆς ἄμμου ἐκείνης. —Ἂς εἰσακουσθῇ ἡ εὐχή σου! ἀνέκραξεν ὁ θεός, καὶ γῆρας κατάφορτον ἀπὸ αἰῶνας ἂς ἐκδικήσῃ με διὰ τὴν περιφρόνησίν σου!... Αὐτοστιγμεί, διὰ θαύματος ἀπηνοῦς, ἡ κόμη μου ἐλευκάνθη καὶ ρυτίδες ηὐλάκωσαν τὸ πρόσωπόν μου. Κατακυριευθεῖσα ὑπὸ ἀπελπισίας καὶ καταλιποῦσα διαπαντὸς τὰς Ἐρυθράς, ἦλθον ἵνα κρύψω εἰς ἐρημικὸν τι μέρος τῆς Ἰταλίας τὴν θλιβερὰν ὑπαρξίν μου. Ἐγένετο τοῦτο πρὸ μακροτάτου χρόνου καὶ δὲν ὑπολογίζω πλέον τὰ ἔτη μου. Αἱ γενεαὶ ἀντιπαρέρχονται ἐνώπιόν μου ὡς σκιαὶ καὶ μόνη ἐγὼ παραμένω ἀμετάβλητος. Ἐνῷ τὰ πάντα καταβαραθροῦνται εἰς τὸ παρελθόν, τὸ πνεῦμά μου ζῇ διαρκῶς ἐν τῷ μέλλοντι. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, γράφω ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις ἀοράτου Δαιμονίου, ὅπερ μὲ στέλλει ἵνα κομίζω τὰς ἀποκαλύψεις του εἰς ὅσους ἀρέσκει αὐτῷ. Ἤλθεν ἤδη καὶ ἡ σειρά σου, βασιλεῦ τῶν Ρωμαίων!... Ὡς πάντες οἱ θνητοὶ οὓς ἐπεσκέφθην, θέλεις ἀναγνώσει τὰς βίβλους μου καὶ δὲν θέλεις πιστεύσει· καὶ ἀκριβῶς διότι δὲν θέλεις πιστεύσει, τὰ ἀπειλοῦντά σε δεινὰ θὰ καταστῶσιν ἀναπόφευκτα.»

Περαίνουσα τὰς λέξεις ταύτας, ἡ Κυμαία Σίβυλλα παρουσιάζει αὐτῷ ἐννέα κυλίνδρους παπύρου, πεπληρωμένους ἑλληνικῶν στίχων καὶ γραμμάτων ἱερογλυφικῶν. «Ταρκίνιε, ἐπανέλαβε, πᾶσαι αἱ τύχαι τῆς Ρώμης περιέχονται ἐντὸς τῶν βίβλων τούτων. Δός μοι τριακόσια χρυσᾶ κερμάτια καὶ αὐταὶ θέλουν σοὶ δώσει τὴν σοφίαν...»

Ὁ Ταρκίνιος ἐμειδίασε καὶ ἀπέπεμψε τὴν Σίβυλλαν μετὰ πρᾳότητος, ὑποτονθορύζων: «Τάλαινα παράφρων!...» Κατεβίβασε αὖτη τὴν καλύπτραν της καὶ ἀπεσύρθη βραδέως χωρὶς νὰ παραπονεθῇ διὰ τὴν ἠγερμονικὴν ἐκείνην εἰρωνείαν. Ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἐπανεφάνη εἰς τὰς πύλας τῶν ἀνακτόρων, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ βασιλεὺς ἐδέχετο εἰς ἀκρόασιν τὸν λαόν του· «Ἄρχων, ἀνεφώνησεν ἐκείνη, ἔκαυσα τὴν νύκτα ταύτην, χωρὶς νὰ κάμω ἐκλογήν, τρία ἐκ τῶν ἱερῶν μου βιβλίων. Σοὶ προσφέρω εἰσέτι τὰ λοιπὰ ἓξ· σπεῦσον νὰ τὰ ἀγοράσῃς, ἐὰν σωφρονῇς, εἰς τὴν αὐτὴν τιμήν, διότι ὅλοι οἱ βασιλικοὶ θησαυροί σου δὲν εἶνε ἄξιοι ν' ἀνταλλαχθῶσιν οὔτε πρὸς μίαν αὐτῶν γραμμήν.»

Ὁ Ταρκίνιος διέταξε τοὺς φρουροὺς καὶ τὴν ἀπῆλασαν, ἀπαγορεύσας ἅμα αὐτῇ μετ' ἀπειλῶν νὰ ἐπαναφανῇ ἐνώπιόν του.

Ἐπανῆλθε καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, ἀλλὰ τῇ φορᾷ ταύτῃ εἶχε τὸ μέτωπον περιβεβλημμένον διὰ στεφάνου ἐξ ἱεροβοτάνης, ὅπλου ἀσθενοῦς μέν, ἀλλ' ἱκανοῦ ὅπως ἀπομακρύνῃ πάντα προπηλακισμόν, διότι αἱ ἱέρειαι, ἐστεμμέναι διὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἐμβλήματος, καθίσταντο ἀπαραβίαστοι ἐν τῇ γνώμῃ τοῦ λαοῦ. Ἐκράτει μικρὸν τρίποδα ὀρειχάλκινον ἐν τῷ ὁποίῳ ἔκαιε πῦρ ἐκ ξύλου εὐώδους. Οἱ φρουροὶ τῶν ἀνακτόρων ὠπισθοδρόμησαν ἐνώπιον τῶν θρησκευτικῶν σημείων ὑπὸ τῶν ὁποίων προσετατεύετο. Ἀπέθηκε τὸν τρίποδα ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καί, ἀνορθουμένη μεγαλοπρεπῶς: «Ταρκίνιε, εἶπε μετὰ φωνῆς σοβαρᾶς, τὸ Πνεῦμα ὅπερ ἐπανάγει με ἐνώπιόν σου, εἶναι ἰσχυρότερον τῆς ἀλαζόνος περιφρονήσεώς σου. Ἀφοῦ καταρρονεῖς τῶν οὐρανίων ἀγγελμάτων, ἐξαφάνισον σὺ αὐτὸς τὰς τρεῖς ὑπολοίπους βίβλους εἰς τὴν φλόγα τοῦ τρίποδος τούτου: ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ διατήρησις αὐτῶν κατ' οὐδὲν θέλει μεταβάλει τὰς τύχας σου.»

Καὶ ἔτεινε εἰς τὸν ἄνακτα τῆς Ρώμης, φρικιῶντα ὑπὸ τὸ βλέμμα της τὸ ἀτενές, τοὺς τρεῖς τελευταίους κυλίνδρους τοὺς ὁποίους εἶχε προσκομίσει. Οἱ μάρτυρες τῆς σκηνῆς ταύτης διετέλουν ἐκβαμβοι. Ἡ τόλμη τῆς ξένης ἐκείνης γυναικός, ἐνώπιον ἡγεμόνος ὄστις ἐποίει τρέμειν τὴν αὐλὴν αὐτοῦ, τοῖς ἐφαίνετο ὑπερφυσική. Καὶ ὁ Ταρκίνιος αὐτὸς διέμεινεν ἐπὶ πολὺ τεταραγμένος καὶ σιωπῶν, εἶτα, ἀνκλαμβάνων τὴν γαλήνην του, καὶ ὡς ἐὰν ἤθελε νὰ ἐμβάλῃ εἰς ταραχὴν τὴν Σίβυλλαν: Γύναι, τῇ εἶπε, ἐὰν εἶσαι, ὡς ἰσχυρίζεσαι, ἀπεσταλμένη ὑπὸ θεοῦ τινος, ἐὰν εἶσαι ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐμπνευσμένη, διατί ζητεῖς χρυσὸν διὰ τὰς προρρήσεις, τῶν ὁποίων οὐδὲν δύναται νὰ ἐπιμαρτυρήσῃ τὴν ἀξίαν πρὸ τῆς ἐκπληρώσεώς των; ... Πωλοῦσιν οἱ θεοὶ τὰς ἀποκαλύψεις των;

—Ὄχι, ἀπήντησεν ἡ Σίβυλλα· ἀλλὰ χρειάζομαι χρυσὸν ἵνα ἐλεήσω *βασιλέα* τινά, τὸν ὁποῖον βλέπω *ἐπαιτοῦντα* παρὰ τοῖς Ἐτρούσκοις...»

Ὁ Ταρκίνιος, μὴ δυνάμενος νὰ διεισδύσῃ εἰς τὸ νόημα τῆς ἀπαντήσεώς ταύτης τῆς ἀλλοκότου, μηδὲ νὰ ἀποσπάσῃ διασάφησίν τινα παρὰ τῆς Σιβύλλης, ἐκάλεσεν αὐθωρεὶ τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐπιφορτισμένους νὰ συμβουλεύωνται τοὺς χρησμούς. Οὗτοι ἐζήτησαν ματαίως, ἐνώπιον τῆς ἀφώνου Σιβύλλης, τὸ νόημα τὸ κρυπτόμενον ὑπὸ τὴν ἀλληγορίαν τοῦ *ἐπαιτοῦντος βασιλέως*· ἀλλ', ἵνα ἐπιτύχωσι συγγνώμην τινὰ διὰ τὴν μαντικήν των ἀδυναμίαν, ἐπειράθησαν νὰ ἐπιτύχωσι κολακείαν τινὰ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ὑποβάλλοντες τὸ ἑξῆς ἐρώτημα:

«Εἰπέ μας, ὦ ἐμπνευσμένη παρθένος, κατὰ ποίαν ἐποχὴν ἡ ρωμαϊκὴ ἰσχὺς θέλει φθάσει εἰς τὸν κολοφῶνα αὐτῆς;...»

Προσεδόκων νὰ ἀκούσωσι ὁριζόμενον τὸν παρόντα χρόνον.

Ἡ Σίβυλλα, ἀΐρουσα τὰ βλέμματά της πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας εἰς τὸ στῆθος καὶ ἀπεκρίνατο βραδέως: «Ὅταν *οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀμνοῦ* ὀρθῶσι νεμόμενοι μὲ τοὺς *υἱοὺς τῆς Λυκαίνης* τὸν χόρτον τῶν ἑπτὰ λόφων τῆς Ρώμης, ἡ Ρώμη θὰ ἦναι ὁ ἀρνὼν τῶν ἐθνῶν».

Τὸ αἴνιγμα τοῦτο ἦν οὐχ ἧττον σκοτεινὸν τοῦ πρώτου. Κυριευθέντες ὑπὸ μυστικοῦ τρόμου ἐνώπιον τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις ἐλάλει αὐτοῖς ἄγνωστον γλῶσσαν, οἱ ἱερεῖς συνεβούλευσαν τὸν Ταρκίνιον νὰ ἀγοράσῃ ἀντὶ οἱασδήποτε τιμῆς τὰ τρία ἐκεῖνα χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα ἡ θεήλατος παρθένος δὲν εἶχεν ἀκόμη παραδώσει εἰς τὰς φλόγας. Ἡ Σίβυλλα ἔλαβε τὰ τριακόσια χρυσᾶ κέρματα, κατεβίβασε τὸν πέπλον αὐτῆς, ἐξῆλθε τῶν ἀνακτόρων χωρὶς εἰς οὐδένα ν' ἀποτείνῃ τὸν λόγον, καὶ κατέλιπε τὴν Ρώμην αὐθημερόν. Τὰ χρησμολογικὰ βιβλία αὐτῆς, κομισθέντα εἰς τὸ Καπιτώλιον, ἐμελετήθησαν ἐπισταμένως ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τῶν ποντιφήκων, ἀλλὰ τὰ χάσματα τὰ παραχθέντα διὰ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν ἓξ κυλίνδρων τοιαύτην εἶχον ἐπιφέρει σύγχυσιν ἐν αὐτοῖς, ὥστε ἀδύνατον καθίστατο νὰ εὑρεθῇ ἀλληλουχία τις ἐν τοῖς περιεχομένοις νοήμασι. Οὐχ ἧττον ἐξήγετο ὁπωσδήποτε ἐκ τῶν ρακῶν ἐκείνων, ὅτι καταστροφαὶ ἐπέκειντο ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ. Ἀπηγορεύθη αὐστηρότατα οἱαδήποτε παρὰ τῷ λαῷ ἀνακοίνωσις τῶν προφητευμάτων ἐκείνων, αἱ δὲ χρησμοδότιδες βίβλοι ἐνεκλείσθησαν ἐν σιδηρῷ κιβωτίῳ κατατεθέντι ὑπὸ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα, ἐξεράγη ἡ ἐπανάστασις, ἥτις ἀπήλασε τῆς Ρώμης τὸν ἔσχατον τῶν Ταρκινίων. Ὁ ἄναξ οὗτος ἀποστερηθεὶς πάσης ἐξουσίας καὶ παντὸς ἀγαθοῦ, κατέφυγεν εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Καίρηρν, ἐν Ἐτρουρίᾳ, ἔνθα δὲν εὗρε εἰμὴ σκοτεινὸν ἄσυλον μετὰ τῆς λήθης τοῦ τάφου. Οἱ ρωμαῖοι ἱερεῖς ἀνεμνήσθησαν τότε τῆς Κυμαίας Σιβύλλης καὶ τῆς προρρήσεως τοῦ *ἐπαιτοῦντος βασιλέως*. Κατέγραψαν δὲ τὸ συμβεβηκὸς ἐν τοῖς ἀρχείοις τῶν σιβυλλικῶν κειμένων, ὧν τὸ κῦρος κατέστη μέγιστον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς πρώτης ἐκείνης ἐπικυρώσεως τῆς ἀξίας αὐτῶν. Βραδύτερον, ἐν τοῖς μεγάλοις κινδύνοις, οἵτινες ἠπείλουν τὴν δημοκρατίαν, ἡ γερουσία διέτασσε, δι' ἐπισήμου ψηφίσματος, ὅπως ἐξετάζωνται τὰ βιβλία ἐκεῖνα, καί, ἂν δώσωμεν πίστιν εἰς τοὺς ἱστορικούς, ἡ Ρώμη πλέον ἢ ἅπαξ ἐχρεώστησε τὴν σωτηρίαν της εἰς τὰ φῶτα, ἅπερ ὁ σύλλογος τῶν ποντιφήκων ἰσχυρίζετο ὅτι ἀνεκάλυπτεν ἐν αὐτοῖς.

* * *

Πολλοὺς αἰῶνας ὕστερον, πεντήκοντα περίπου ἔτη πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, ἅπασαι αἱ χῶραι τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου ἐσκίρτησαν ἐν τῇ προσδοκίᾳ μεγάλου τινος καὶ μυστηριώδους γεγονότος. Οἱ ἀπὸ Γαλατίας ἢ ἀπὸ Ἀσίας ἐρχόμενοι, ἐκόμιζον καθ' ἑκάστην, ἐκ τῶν περάτων ἐκείνων τῆς πεπολιτισμένης γῆς, τοὺς θρύλλους καὶ τὰς προαιωνίους παραδόσεις περὶ μέλλοντος οὗτινος ἐπέκειτο ἡ ἀνατολή. Τὸ ἱερατεῖον τῆς Ρώμης, ἀναδιφοῦν ἐκ νέου τοὺς χρησμοὺς τῆς Κυμαίας παρθένου, διέβλεπεν ἐν αὐτοῖς ποιάν τινα ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἀορίστων ἐκείνων διαθρυλλήσεων. Ὁ σοβαρὸς Κικέρων ἔτι, ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐχθρὸς πάσης δεισιδαιμονίας, κατέγραφεν ἐν τῷ περὶ *Μαντείας* πονήματι αὐτοῦ, τὸ γενικὸν ἐκεῖνο προαίσθημα ὅπερ κατεκυρίευε πάντα τὰ πνεύματα καὶ ἐτίθει εἰς ταραχὴν τοὺς λογισμούς του. Ἀποικία τις Ἑβραίων, ἐγκατασταθεῖσα ἐν Ρώμῃ ὅπου ἐξήσκει τὴν ἐμπορείαν, εἶχεν εἰσαγάγει ἐν αὐτῇ τὰς ἐθνικάς της προφητείας, καί, πρᾶγμα παράδοξον, ἡ γλῶσσα καὶ οἱ ὑπολογισμοὶ τῶν Δανιὴλ καὶ τῶν Ἰσαΐα συνεῴνουν καταπληκτικῶς μὲ τὰ προαιώνια κείμενα τῆς Σιβύλλης, καὶ μὲ τοὺς ἱεροὺς ὕμνους οὓς αἱ ρωμαϊκαὶ λεγεῶνες εἶχον ἀκούσει μελπομένους ὑπὸ τῶν Δρυϊδίδων τῆς Βρετάνης παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Ὠκεανοῦ. Πᾶσαι αἱ παραδόσεις ἀνήγγελλον, ὅτι νέος τις βασιλεὺς ἔμελλε νὰ προκύψῃ ἀπ' Ἀνατολῶν ὅπως χωρήσῃ πρὸς κατάκτησιν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου καὶ φέρῃ εἰς τὰ ἔθνη πάντων τῶν κλιμάτων, ἡνωμένων ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ, τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῶν πρώτων ἀνθρώπων.

Ἀλλὰ τίς θὰ ἦτο ὁ ὕπατος ἐκεῖνος ἄναξ; ... Εἶχε γεννηθῆ ἢ ἔμελλε νὰ γεννηθῇ; ... Ἐκ μέσου τίνος φυλῆς ἔμελλε νὰ προκύψῃ καὶ ἐκ τίνος προαγγελτικοῦ σημείου ἠδύνατό τις νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ;... Τὰ μαντεῖα ἐσίγων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, καὶ ἡ σιγὴ αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν προαισθημάτων, ἅτινα συνετάρασσον τὴν γῆν, παρέδιδε τὰ πνεύματα εἰς πλῆθος φαντασιοκοπιῶν. Ἡ Ρώμη ἦτο κατάμεστος ἀστρολόγων συνελθόντων ἐκ τῶν ἀπωτάτων χωρῶν ἵνα ζητήσωσι τύχην. Οἱ μάντεις οὗτοι εἰργάζοντο διὰ τῆς ἐπισκοπήσεως τῶν ἀστέρων, διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἀριθμῶν, καὶ διὰ μαγικῶν ἐπωδῶν ἀπείρως ποικίλλουσῶν· ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν ἠδύνατο νὰ λύσῃ τὸ μέγα πρόβλημα τῶν ἡμερῶν ἐκείνων.

Εἷς μόνος ἄνθρωπος ἐπέσπα τότε ἐφ' ἑαυτοῦ τὰ βλέμματα πάντα· ἦτο ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, γενόμενος κύριος τῆς Ρώμης καὶ τοῦ κράτους διὰ τῆς τολμηροτάτης τῶν τυχῶν, ὁ Καῖσαρ εἰς ὃν ἡ Ρώμη ἀπένεμεν, ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ, πολλῷ πλείονας τιμὰς ἢ ὅσας εἶχον δρέψει ἐν διαστήματι αἰώνων ἅπαντες οἱ εὐκλεεῖς προκάτοχοι αὐτοῦ. Ὁ εὐτυχὴς ἐκεῖνος στρατιώτης, μεθύων ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ καὶ μηδὲν βλέπων προσωτέρω, ἠπόρει πῶς ὁ κόσμος ἠδύνατο νὰ φαντάζηται ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνέλθῃ ἕτερός τις ὑψηλότερον αὐτοῦ. Συνάπτων εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν τίτλον τοῦ ὑπερτάτου ποντίφηκος, καὶ προσέτι τὸν τοῦ *ἡμιθέου*, ἀφοῦ τὸ ἄγαλμά του ἀνέκειτο ὀρειχάλκινον ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ζεὺς-Ἰούλιος (Zupiter-Julius), ἐπίστευεν ὅτι τὸ ἀπόγαιον τῆς ρωμαϊκῆς δυνάμεως καὶ εὐκλείας ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐξυψώσεως. Ὅτε ἀπὸ τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Γαλατίας, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἰουδαίας ἐξήρχοντο προφητικαὶ φωναί, αἵτινες, εἰς ἀποστάσεις τόσον μεγάλας καὶ ἐπὶ σημείων τόσον ἀφεστώτων καὶ ἀντικειμένων, διέσπειρον τὴν αὐτὴν ἀποκάλυψιν, δὲν ἦτο πάντῃ φυσικὸν ἀνὴρ παντοκράτωρ, ἐν μέσῳ λαοῦ πανταχοῦ νικηφόρου, νὰ ζητήσῃ ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ τύχαις τὴν ἐπίστεψιν ἀπαραμίλλου φιλοδοξίας; Ὁ κόσμος, κατάθαμβος ἐκ τῆς παμφαοῦς λαμπηδόνος του, θὰ ἐδίσταζε ν' ἀναγνωρίσῃ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τὸν κατακτητὴν τὸν προαγγελθέντα εἰς αἰῶνα ἔμπλεων ἤδη θαυμασιοτήτων; Δὲν ἐκράτει ἐν χερσὶ τὴν κλεῖδα τοῦ μέλλοντος ἐκείνου;... Ἡ ρωμαϊκὴ φυλὴ τῷ ἐφαίνετο σαρῶς ὑποδηλουμένη διὰ τῶν *υἱῶν τῆς Λυκαίνης*. Ὅσον διὰ τοὺς *υἱοὺς τοῦ Ἀμνοῦ*, περὶ τῶν ὁποίων εἶχεν ἐπίσης ὁμιλήσει ἡ Κυμαία Σίβυλλα, οὗτοι δὲν ἦσαν ἄρα γε ἡ εἰκὼν τῶν ἠττημένων καὶ δίκην ἀγέλης ἐν τῷ περιβόλῳ, *τῷ ἀρνῶνι*, τῆς ρωμαϊκῆς δεσποτείας περικλεισθέντων λαῶν;... Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ προφῆται τῆς Ἰουδαίας ὑπισχνοῦντο τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν πατρίδι τὴν γέννησιν τοῦ *θείου βασιλέως*, ὅστις προηγγέλετο ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· ἀλλὰ μὴ ἡ Ἰουδαία δὲν ἦτο ὑποτελὴς τῇ Ρώμῃ, θεράπαινα τοῦ Καίσαρος;... Εἶχον ἴδει τὴν Ἰουδαίαν ἐκείνην ἐν θριάμβῳ συρομένην ὑπὸ τοῦ Πομπηίου, καὶ ὁ Καῖσαρ εἶχε συντρίψει τὸν Πομπήϊον. Τί ὑπελείπετο εἰσέτι, εἰς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τῆς εἱμαρμένης, ἵνα καθυποτάξῃ τὸ πᾶν εἰς τοὺς πόδας του καὶ ἀνακηρυχθῇ αὐτὸς ὁ ὕπατος Κύριος, οὗτινος ὁ κόσμος προσεδόκα τὴν ἐμφάνισιν;

Τοιαῦτα ἀνεκίνει κατὰ φρένα καὶ ἐφιλοδόξει ὁ Καῖσαρ· ἀλλὰ τῶν χρησμῶν τὸ νόημα ἦτο διάφορον. Αὐτὴ ἔτι ἡ Μαγία ἐφρόντισε νὰ τὸν ἐξαγάγῃ τῆς ἀπάτης: «Φυλάχθητι ἀπὸ τῶν Ἰδῶν τοῦ Μαρτίου!» τῷ εἶχεν εἴπει ὁ ἀστρολόγος Σπουρίννας, τὴν ἰδίαν ἡμέραν καθ' ἣν εἴκοσι καὶ τρία ἐγχειρίδια ἀνέμενον αὐτὸν ἐν τῇ γερουσίᾳ. Ἡ ἀπόκρυφος ἐπιστήμη, περιφρονημένη, οὐδὲν ἴσχυε πλέον ὅπως σώσῃ τὸν ἥρωα, καὶ ἡ εἱμαρμένη εἰς ἣν αὐτὸς οὗτος παρεδίδετο, ὑπῆρξε παροῦσα κατὰ τὴν ὥραν ἥτις εἶχεν ὁρισθῆ διὰ τὸ ἀνθρωποκτόνον της ἔργον.

Ὁ Ὀκτάβιος-Αὔγουστος, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ἐκδικητὴς καὶ κληρονόμος τῆς τύχης τοῦ Καίσαρος, ἐπίστευσεν ὡσαύτως ὅτι αἱ ὑπεράνθρωποι τύχαι αἱ ὑπὸ τῶν χρησμῶν προμηνυθεῖσαι ἔμελλον νὰ πληρωθῶσιν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ. Εἶχε δεῖδει καὶ νικήσει τοὺς ἐχθρούς του, τὴν ὥραν ἀκριβῶς καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ καταβάλῃ αὐτούς· πάντες εἶχον ἐξηφανισθῆ ἐν τῇ σκοτίᾳ τοῦ τάφου. Ἵνα δὲ καθοσιώσῃ τὴν εὐτυχίαν του, ἀνήγειρε ναὸν τῇ Εἰρήνῃ καὶ συνεβουλεύθη τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν περὶ τῆς διαρκείας τῆς εἰρήνης ταύτης. Τὸ μαντεῖον ἀπεκρίνατο: *Ἡ εἰρήνη αὕτη θὰ ὑφίσταται μέχρις ὅτου παρθένος τις τεκνοποιήσῃ χωρὶς νὰ παύσῃ νὰ ἦναι παρθένος*. Ὑπολαβὼν τὸ μυστηριῶδες χρησμοδότημα τοῦτο ὡς ἐγγύησιν ἀϊδιότητος, ὁ νέος τοῦ κόσμου κυριάρχης ἐχάραξεν ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ κτιρίου του ἀφιέρωσίν τινα εἰς τὴν *Ἀΐδιον Εἰρήνην* (Templus Pax œternœ). Ἀλλὰ καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ προφητεῖαι τῆς Ἰουδαίας ἐσημείουν τὴν γένεσιν τοῦ Χριστοῦ, βασιλέως τῶν μελλόντων αἰώνων, τὸ περίλαμπρον ἐκεῖνο μνημεῖον τοῦ Αὐγούστου κατέρρευσεν ἐπὶ τῶν καινῶν αὐτοῦ θεμελίων ἄνευ τινος ἐξηγησίμου αἰτίας.

Ἀρχαῖοι τινὲς συγγραφεῖς ἱστοροῦσιν, ὅτι ἡ ρωμαϊκὴ γερουσία, θέλουσα νὰ κολακεύσῃ τὸν κοσμοκράτορα ἠγεμόνα, εἶχεν ἀποφασίσει νὰ προσενέγκῃ αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ *θεοῦ τῶν ἐθνῶν*. Ἡ ἀλαζονεία ἄρα τοῦ Αὐγούστου δὲν εἶχέ τι πλειότερον νὰ ποθήσῃ, ἀφοῦ ἡ ἀνθρωπίνη δουλοπρέπεια ἤθελε νὰ τῷ ἐγείρῃ βωμούς. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀποδεχθῇ τὴν ὑπάτην ταύτην τιμήν, ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ τὴν Σίβυλλαν τῶν Τιβούρων, εἰς ἣν ὑπέβαλλε πάντα τὰ σχέδια αὐτοῦ, καὶ ἥτις ἕως τότε δὲν εἶχε παύσει νὰ τῷ ἐπιδαψιλεύῃ τοὺς εὐνοϊκωτέρους τῶν οἰωνῶν. Ἡ προφῆτις ἐκείνη κατῴκει πλησίον αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ Παλατίνου ὄρους, ἐν οἰκήματί τινι οὕτινος τὸ κατώφλιον ἠνοίγετο μόνον ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος. Μετέβη λοιπὸν παρὰ ταύτῃ ἐν ὥρᾳ μεσονυκτίου, καὶ τὴν ἠρώτησεν ἐὰν θὰ ἐγεννᾶτο ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν αἰώνων ἡγεμών τις μείζων αὐτοῦ. Ἡ Σίβυλλα ἠρεύνει παλαιάς τινας ἱερὰς βίβλους ὅπως εὕρῃ ἐν αὐταῖς τὴν δέουσαν ἀπάντησιν, ὅτε ἐξαίφνης ἐνεφανίσθη, ὑπεράνω τῆς ρωμαϊκῆς πεδιάδος, καταπληκτικὸν μετέωρον οὗ ἡ ἀκτινοβολία κατέκλυσε διὰ φωτὸς τὴν μονήρη αἴθουσαν ἐν τῇ ὁποίᾳ συνέβαινεν ἡ σκηνὴ αὕτη.

«Κύτταξε... ἐφώνησεν ἡ Σίβυλλα. Βλέπεις ἐντὸς τοῦ χρυσοφλεγοῦς ἐκείνου κύκλου τὴν γλυκεῖαν εἰκόνα νεαρᾶς γυναικὸς κρατούσης βρέφος τι εἰς τὰς ἀγκάλας της;... Εἶναι τὸ σημεῖον τοῦ μέλλοντος τὸ ὁποῖον *ἄγνωστός* τις Θεὸς σοὶ ἀποκαλύπτει. Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, εἰς κόσμος τελευτᾷ καὶ κόσμος νέος γεννᾶται· γονυπέτησον καὶ λάτρευσον!... διότι τὸ βρέφος ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου βλέπεις ἐν τοῖς οὐρανοῖς τὴν ἀνταύγειαν, πρὸ μικροῦ μόλις ἔψαυσε τὴν γῆν!... Εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν μελλόντων αἰώνων, εἶναι ὁ ἀληθὴς *Θεὸς τῶν Ἐθνῶν*. Τὸν βλέπω γεννώμενον ἄσημον ἐν μέσῳ μικροῦ τινος ἀπομεμακρυσμένου λαοῦ. Ἡ θεότης του κρύπτεται ὑπὸ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅταν θὰ λάβῃ τὸν λόγον ἵνα ποιήσῃ ἑαυτὸν γνωστόν, οἱ ἄνθρωποι θὰ καταδιώξωσιν αὐτὸν ὡς ἀγύρτην. Θὰ ποιήσῃ θαύματα εὐποιίας καὶ ὅμως θὰ κατηγορήσωσιν αὐτὸν ὡς συνεργάτην τῶν κακοποιῶν πνευμάτων· θὰ ἀποδώσωσιν αὐτῷ κακὸν ἀντὶ καλοῦ, καὶ ἅπαξ κατονειδίσωσιν αὐτὸν θέλουσι τῷ ἀφαιρέσει καὶ τὴν ζωήν. Ἀλλὰ τὸν βλέπω περαιτέρω, νικητὴν τοῦ θανάτου, νὰ ἀνίσταται ἐκ τοῦ τάφου ἐν τῷ ὁποίῳ οἱ φονεῖς αὐτοῦ θὰ νομίζωσιν ὅτι τὸν εἶχον ἐγκλείσει. Τὸν βλέπω πτερυγίζοντα ὑπεράνω ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ συνενοῦντα ταῦτα εἰς τοὺς πόδας του ὡς ἀμνούς. Λατρευόμενος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ δοξαζόμενος ἐν τοῖς οὐρανοῖς, θέλει κρατεῖ τὴν αἰωνιότητα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ θέλει διαχωρίζει τοὺς ἀγαθοὺς ἀπὸ τῶν κακῶν. Ὅσοι πιστεύσωσιν εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν ἐπὶ γῆς διαμονήν του, θ' ἀποτελέσωσι τὸν αἰώνιον καὶ εὐλογημένον λαόν του. Ὅσοι δὲ θ' ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν μόνον ἐν τῇ λάμψει τοῦ κεραυνοῦ, οὗτοι θέλουσι ταπεινωθῆ· θέλει τοῖς εἴπει καὶ αὐτός: «Δὲν σᾶς γνωρίζω...»

Ἐνῷ ἡ Σίβυλλα ἐπέραινε τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην, τὸ μυστηριῶδες μετέωρον διηρέθη εἰς τρεῖς ἀστέρας οἵτινες ἐχωρίσθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὸ βάθος τῶν οὐρανῶν.

Ὁ Αὔγουστος, προσθέτουσιν αἱ αὐταὶ παραδόσεις, μετέβη τὴν ἐπιοῦσαν εἰς τὴν γερουσίαν ἵνα ἀφηγηθῇ τὴν θαυμασίαν ὀπτασίαν του. Οἱ πατρίκιοι ἔκπληκτοι διέταξαν τὴν ἀναγραφὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς διηγήσεως ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Κράτους, ἐν τοῖς ὁποίοις ἀνεκαλύφθη μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου.

* * *

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΚΤΩΟΙΣ ΛΑΟΙΣ

ΙΑ τοὺς Σουηδοὺς, τοὺς Φινλανδοὺς, καὶ ἐν γένει δι' ὅλους τοὺς Ἀρκτώους λαούς, ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων δὲν εἶναι παρὰ ἐξακολούθησις τῆς *Ζούλ*, τῆς ἀρχαίας ἐκείνης εἰδωλολατρικῆς ἑορτῆς, τὴν ὁποίαν οἱ πρόγονοι αὐτῶν ἐτέλουν ἐτησίως κατὰ τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον καὶ ἡ ὁποία, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς νυκτὸς τῆς 21 Δεκεμβρίου, διήρκει μέχρι τῆς 13 Ἰανουαρίου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ σημερινὴ Ζοὺλ δὲν εἶναι ἐντελῶς ὁμοία μὲ τὴν ἀρχαίαν, οὐχ ἧττον ὅμως ὑπὸ τὸ πρόσχημα χριστιανικῆς ἑορτῆς διατηρεῖ πάντας τοὺς χαρακτῆρας, οἵτινες συνίστων τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτῆς μεγαλοπρέπειαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εἰδωλολατρείας.

Μόλις κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα κατώρθωσαν οἱ ἱεραπόστολοι νὰ ἐπιβάλωσιν δριστικῶς εἰς τοὺς Βορείους λαοὺς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, ἀντικαθιστῶντες δι' αὐτῆς τὴν ἑορτὴν τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου. Ὅπως κατορθωθῇ ὅμως τοῦτο ἀπητήθησαν ἀγῶνες πολυχρόνιοι καὶ φονικοί. Ἄνθρωποι τῆς ρομφαίας, οἱ Σκανδιναυοὶ δὲν ὑπεχώρησαν παρὰ εἰς ἀποστόλους ἐνόπλους καὶ εἰς ἱεροκηρύγματα αἱματηρά. Πρῶτος ὁ νορβηγὸς βασιλεὺς Χάκων συνέδεσε τὸ ὄνομά του μὲ τὴν μεταρρύθμισιν ταύτην. Ἀρῆκεν εἰς τὴν ἑορτὴν τὸ παλαιόν της ὄνομα, ἀλλ' ἔθεσεν αὐτὴν εἰς τὴν φυσικήν της ἡμερομηνίαν, διαταξας νὰ τελῆται τὴν 25 Δεκεμβρίου καὶ οὐχὶ τὴν 21. Σημειωτέον προσέτι ὅτι ἡ χριστιανικὴ Ζοὺλ διετήρησε τὸ ὅριον, ὅπερ εἶχε καὶ ἡ εἰδωλολατρική, καὶ λήγει ἑπομένως ὡς ἐκείνη τὴν 13 Ἰανουαρίου· ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην συμπίπτει καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Κνούτου, ἐκ τῆς συμπτώσεως ταύτης ἐπήγασεν ἡ καὶ σήμερον ἔτι ἐν χρήσει παροιμία: «Ὁ Κνοῦτος πετάει ἔξω τὰ Χριστούγεννα. Knut Körer Julen ut».

Εἰ καὶ οἱ ἱεραπόστολοι πολυτρόπως ἐπάσχισαν ν' ἀπαλλάξωσι τὴν νέαν ἑορτὴν ἀπὸ τῶν εἰδωλολατρικῶν παραδόσεων, αἱ ὁποῖαι ἠπείλουν νὰ καταφορτώσωσιν αὐτήν, ἐλάχιστα μόνον κατώρθωσαν τοῦτο. Οἱ δύο θεσμοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἀνεχθῶσιν ὁ εἷς τὸν ἄλλον καὶ νὰ βαδίσωσι τρόπον τινὰ ἐκ παραλλήλου. Ἄλλως τε ὅ,τι ἡ ἑορτὴ τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου κατέλιπεν ἐκ τοῦ ἰδιαζόντος αὐτῆς τύπου εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, εἶναι τοιοῦτον ὥστε νὰ προσδίδῃ τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ μείζονα μεγαλοπρέπειαν καὶ χαρακτῆρα περισσότερον πάνδημον.

Οὐδαμοῦ τὰ Χριστούγεννα ἑορτάζονται μετὰ τοσαύτης λαμπρότητος καὶ χαρμονῆς μεθ' ὅσης εἰς τὰς Ἀρκτῴας χώρας, καὶ μάλιστα ἐν Σουηδίᾳ. Τὰ Σουηδικὰ Χριστούγεννα εἶναι ἀπαράμιλλα, φημιζόμενα καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, φέρουσι δὲ χαρακτῆρα περισσότερον οἰκογενειακὸν παρὰ θρησκευτικόν, ἰδίως κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν· διότι, εἰ καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην αἱ ἐκκλησιαστικαὶ λειτουργίαι προκαλοῦσι μεγαλειτέραν ἢ τὸ σύνηθες συρροὴν ἐν τοῖς ναοῖς, τὸ σεβαρώτερον ὅμως καὶ κεφαλαιωδέστερον μέρος τῆς πανηγύρεως φυλάσσεται διὰ τὸν οἰκογενειακὸν βωμόν. Τρεῖς μῆνας πρότερον παρασκευάζονται διὰ τὴν ἑορτήν· καὶ ἡ ἐποχὴ ἐκείνη τῶν προετοιμασιῶν εἶναι ἐποχὴ τῆς σιωπῆς καὶ τοῦ μυστηρίου, τῶν ἀποκρύφων ἐργασιῶν, τῶν λαθραίων ἐπισκέψεων εἰς τὰ μαγαζεῖα καὶ τὰς ἀγοράς, τῶν ἐμπιστευτικῶν ἀνακοινώσεων, τῶν ἠμιτελῶν ἐκφράσεων. Ὅλοι διατελοῦσιν εἰς κίνησιν, ὅλοι εὑρίσκονται ὑπὸ τὸ κράτος πυρετώδους ἀμίλλης. Ἕκαστος προσπαθεῖ ὅπως ἀναπτύξῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέραν λαμπρότητα καὶ παρασκευάσῃ τὴν μεγαλητέραν ἔκπληξιν.

Τέλος ἡ ἑσπέρα ἡ τόσον προσδοκωμένη, ἡ ἑσπέρα τῶν Χριστουγέννων ἐπῆλθεν. Ἑκάστη οἰκογένεια συναθροίζεται παρὰ τῷ ἀρχηγῷ αὐτῆς, οὗτινος ὁ οἶκος ἔχει διατεθῆ ἐπίτηδες διὰ τὴν περίστασιν.

Τὸ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπισπᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ εἰσερχομένου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς εἶναι τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων, ὡραία ἐλάτη ἀρτίως κοπεῖσα, ἥτις ἀναπτύσσει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου τοὺς πρασίνους αὐτῆς κλώνους, φορτωμένους μὲ λαμπάδας, μὲ ἄνθη, μὲ καρποὺς καὶ λιχνεύματα. Πρέπει νὰ ἰδῇ κάνεις μὲ ὁποίας κραυγὰς χαρμοσύνους τὸ χαιρετίζουν τὰ παιδία, πῶς χορεύουσι περὶ αὐτοῦ, πῶς τὸ διαρπάζουσιν ἐναμίλλως. Ἡ στιγμὴ ἐκείνη εἶναι βεβαίως ἡ ἐπαγωγοτέρα τῆς ἑορτῆς. Πρέπει ὅμως νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὰ δένδρα ταῦτα τῶν Χριστουγέννων εἶναι προσφορώτατα ὅπως ἐξεγείρωσι τὸν θαυμασμόν. Ἀνεξαρτήτως τῶν ἐδωδίμων ἀντικειμένων τῶν ἐξηρτημένων ἀπὸ τῶν κλάδων των, φέρουσι πολυτελῆ στολίσματα ἐκ ταινιῶν, τριχαπτωδῶν ποικιλμάτων, χρυσωμάτων κλπ., τῶν ὁποίων ἡ λαμπρότης ὑπερβαίνει πᾶσαν περιγραφήν. Βλέπει τις πολλάκις τοιαῦτα δένδρα τῶν ὁποίων ἡ ἐξωράϊσις αὐτὴ μόνη στοιχίζει πολλὰς χιλιάδας φράγκων. — Τὸ Χριστουγεννιάτικον δένδρον εἶναι ἐν χρήσει παρ' ἅπασι τοῖς γερμανικοῖς καὶ σκανδιναυϊκοῖς λαοῖς καθὼς καὶ παρά τισιν ἄλλοις, οἱ ὁποῖοι παρέλαβον τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐξ αὐτῶν. Εἶναι δὲ τὸ δένδρον τοῦτο πιθανῶς ἀνάμνησις τῆς μελίας *Ὑγκδράσιλλ*, τοῦ δένδρου ἐκείνου τῆς Ὑφηλίου τοῦ ἐξυμνουμένου ὑπὸ τῆς Ἔδδας, *τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ ἐνοτίζετο διαρκῶς ὑπὸ νέφους λαμπροῦ, πηγῆς τῆς δρόσου, καὶ ὅπερ ἠγείρετο, ἀείποτε θαλερόν, ὑπεράνω τῆς πηγῆς τῆς Οὔρδας*, μιᾶς τῶν κατωτέρων θεοτήτων τῆς σκανδιναυϊκῆς μυθολογίας.

Ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων ἀποβάλλει κατὰ μικρὸν τὴν αἴγλην του, τὴν λαμπρότητά του, περικαλύπτεται ὑπὸ σκοτίας. Αἱ ταινίαι του, τὰ πολυειδῆ του στολίσματα ἐμαράνθησαν πλέον, οἱ καρποί του ἔχουν καταπέσει· δὲν μένει πλέον παρὰ σκελετὸς ἄχρηστος ὃν πᾶσα ἡ ὁρμήγυρις ἐγκαταλιμπάνει. Ἄλλως τε, ἀλλοῖαι φροντίδες κατέχουσι τώρα τὰς κεφαλὰς καὶ κάμνουν νὰ πάλλωσιν τὰς καρδίας. Ἀκούσατε! Ἡ θύρα κρούεται: εἶναι τὰ δῶρα· πίπτουσιν εἰς τὸ μέσον τοῦ δωματίου ριπτόμενα ὑπὸ ἀοράτου χειρός. Ἰδικόν σας αὐτό! ἰδικόν σας ἐκεῖνο! Ἕκαστον δέμα φέρει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου πρὸς τὸ ὁποῖον ἀποστέλλεται. Ἀλλ' ὁποία ἐργασία διὰ ν' ἀπαλλάξῃ κάνεὶς τὸ δωρηθὲν ἀντικείμενον ἐκ τῶν ἀλλοκότων περιτυλιγμάτων ὑπὸ τῶν ὁποίων περικαλύπτεται! Διότι εἰς τοῦτο συνίσταται τὸ τάλαντον τοῦ δωρητοῦ, νὰ διεγείρῃ τὴν ἀπορίαν καὶ ἀδημονίαν τοῦ προσώπου τὸ ὁποῖον εὐνοεῖ· ὁτὲ μὲν εἶναι καρφίς τις ἐντὸς δέματος ἐξ ἀχύρου· ὁτὲ δὲ πολύτιμόν τι ἀγγεῖον ἐντὸς πελωρίου δέματος, ὧόν τι ὑγγινεβαρὲς ἐντὸς ὄρνιθος κατεσκευασμένης ἐκ στυπίου, εἰς ἀδάμας ἐντὸς δαυκίου ἢ ἐντὸς ξηρᾶς κολοκύνθης. Πολλάκις δὲ τὰ δῶρα ταῦτα συνοδεύονται ὑπὸ δηκτικοῦ τινος ἐπιγράμματος· αὐτὰ τὰ ἴδια προσέτι ἐκφράζουσιν ἐνίοτε ὑπαινιγμόν τινα σατυρικόν. Οὕτω πολυτάλαντός τις κύριος γνωστὸς διὰ τὸν πλημμελῆ φωτισμὸν τῶν ἑσπερίδων του, ἔλαβεν, εἰς μίαν τοιαύτην ἑορτὴν Χριστουγέννων, πολλὰς δωδεκάδας λυχνίσκων· ἄλλος πάλιν, ὁλόκληρον ἀγέλην κυνῶν ἐκ χαρτονίου, διότι φιλάργυρος ὡς ἦτο, ἔκαμνε κάθε βράδυ τὸν γῦρον τοῦ κτήματός του γαυγίζων ὁ ἴδιος μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, διὰ νὰ μὴ ἀναγκάζηται νὰ δαπανᾷ πρὸς συντήρησιν ἑνὸς μανδροσκύλλου. Εἰς μίαν ὡραίαν κομψευομένην ἔπεμψαν πλαγγόνα γελοιωδῶς ἐστολισμένην· εἰς μωρὸν τινα καλλωπιστήν, ὑψηλὸν περιλάιμιον ἐκ χάλυβος.

Ἑνῷ ἕκαστος ἀσχολεῖται ν' ἀνοίξῃ τὰ πεμφθέντα αὐτῷ δέματα καὶ ν' ἀναγνωρίσῃ τὰ δῶρά του, καὶ ἄλλοι μὲν γελῶσιν ἀπὸ χαράν, ἄλλοι δὲ ἀπὸ πεῖσμα, ἰδοὺ αἴφνης εἰσορμᾷ εἰς τὴν αἴθουσαν εἶδός τι τετραπόδου μὲ καμπυλωμένα τὰ κέρατα, μὲ γενειάδα ἀγριευμένην, καὶ μὲ πόδας ἀγκυστρωτούς. Περιέρχεται τὴν ὁμήγυριν χοροπηδῶν, κτυπῶν τὸ ἔδαφος ἰσχυρῶς διὰ τῶν ποδῶν, παίζων ἰξύνχα κέρατα, καταδιώκων τὰ παιδία, τρομάζων τὰς γυναῖκας, σκορπίζων τὸν πανικὸν ἐν τῇ συναναστροφῇ. Ἔπειτα ἀπεκδυόμενος ἔξαφνα τὴν καλύπτουσαν αὐτὸν δοράν, πηγαίνει καὶ κάθηται ἁπλοῦς θνητός, ἐν μέσῳ τῆς ὁμηγύρεως, ἥτις ἐκπέμπει φαιδρὰς ἰαχὰς καὶ χειροκροτεῖ αὐτόν. Τί σημαίνει ἡ ἀλλόκοτος αὕτη ἐμφάνισις; Εἶναι ἁπλούστατα λείψανον τῶν εἰδωλολατρικῶν χρόνων καὶ ἀναπολεῖ τὸ ἐρίφιον τοῦ *Ζοὺλ Ζούλμποκ*, τὸ ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι Σκανδιναυοὶ ἔθυον εἰς τοὺς θεούς των κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου.

Ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐπίσης χρόνων δὲν ἔχουν παραλάβει ἀρά γε οἱ κάτοικοι τοῦ Βορρᾶ καὶ τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ κάμνωσι τὰ δῶρά των τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων καὶ οὐχὶ τὴν πρωτοχρονιάν, ὅπως συνηθίζεται ἀλλαχοῦ; Εἶναι βέβαιον τοὐλάχιστον ὅτι μετὰ τὰ μεγάλα συμπόσια τοῦ εἰδωλολατρικοῦ Ζούλ, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν οἰκογενειῶν ἐπλήρουν τοὺς ξένους των δώρων, οἱονεὶ ὅπως εὐχαριστήσωσιν α τοὺς διὰ τὴν τέρψιν ἣν τοῖς εἶχον προσφέρει ἐλθόντες νὰ παρακαθήσωσιν εἰς τὴν τράπεζάν των.

Ἡ ἀνάμνησις αὕτη τῶν συμποσίων τοῦ Ζοὺλ ἄγει ἡμᾶς εἰς τὸ Χριστουγεννιάτικον δεῖπνον, ὅπερ ἀποτελεῖ ἓν τῶν σπουδαιοτάτων σημείων τῆς ἑορτῆς, καὶ πρὸς τὸ ὁποῖον συμμορφοῦται ὁ καθεὶς μετὰ τοσούτης εὐλαβείας ὡσανεὶ ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἱερωτέρας θρησκευτικῆς πράξεως. Τὸ Χριστουγεννιάτικον δεῖπνον διακρίνεται τῶν λοιπῶν δείπνων τοῦ ἔτους διὰ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ κατὰ παράδοσιν χαρακτῆρος τῶν φαγητῶν τὰ ὁποῖα παρατίθενται κατ' αὐτό· βλέπει τις ἐκεῖ ἐν πρώτοις παρατεθειμένον τὸν χοίριον μηρόν. Ἄλλοτε προσεκομίζετο ὁλόκληρος χοῖρος ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὁ χοῖρος τοῦ θεοῦ Φρέϋ (Freys). Πάντες οἱ συμπόται ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἐπιθέτοντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς διὰ συμβολικῶν ταινιῶν κεκοσμημένης κεφαλῆς τοῦ ζώου, ὑπισχνοῦντο δι' ὅρκου τὴν ἐκτέλεσιν περιλάμπρου τινὸς κατορθώματος. Οὐαὶ εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἤθελε ἀθετήσει τὸν λόγον του! Σήμερον τὸ Χριστουγεννιάτικον χοιρομήριον χρησιμεύει ἁπλῶς ὡς εὐκαιρία διὰ νὰ πολλαπλασιάζωσι τὰς προπόσεις καὶ ἀποτείνωσι πρὸς ἀλλήλους συγχαρητήρια καὶ εὐχάς. Μετὰ τὸ χοιρομήριον ἔρχεται τὸ ριζόγαλα, ἐθνικὸν ἔδεσμα ὅπερ ἑκάστη οἰκογένεια τοῦ Βορρᾶ ἐσθίει τακτικῶς τὴν τετάρτην καὶ τὸ σάββατον ἑκάστης ἑβδομάδος· ἀκολούθως τὸ *βύρτβορδ* (vörtbörd), εἶδος ἄρτου κατασκευαζομένου διὰ σιταλεύρου καὶ ζύθου ἀζυμώτου· τέλος τὸ *λούτσφισκ* (lutsfisk) ὅπερ εἶναι ποτὸν ἰσχυρὸν ἐπέχον τόπον οἴνου. Ἡ κατασκευή του εἶνε λίαν παράδοξος· φανταστῆτε πράγματι βακκαλάον ἐξελμυριθέντα καὶ βρασθέντα ἐπὶ τριήμερον ἐντὸς τεφρούχου ὕδατος, μεμιγμένου μετ' ἀσβέστου τιτάνου, καὶ ἀρτυθέντα κατόπιν μὲ πέπερι, μουστάρδαν καὶ ραφανίδα· ἰδοὺ τὸ λούτσφισκ.

Ἄχρι τοῦδε εἴδομεν ἐν τῷ ἑορτασμῷ τῶν Χριστουγέννων μόνον ἀναμνήσεις τῶν εἰδωλολατρικῶν χρόνων. Παρεκτὸς τούτων ὅμως ἀπαντῶσιν εἰς τὰ Χριστούγεννα τῶν Ἀρκτώων καὶ πλῆθος ἐθίμων, ἅτινα ἔλκουσι βεβαίως τὴν ἀρχήν των ἐκ τῶν θρησκευτικῶν ἐθίμων τοῦ μεσαίωνος. Τοιοῦτον εἶναι ἡ *ἑορτὴ τοῦ Ἀστέρος*, εἶδος θεατρικῆς παραστάσεως ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο τὸν μεσαίωνα ἐν τοῖς ναοῖς μετὰ τὸν ὄρθρον ἢ τὸν ἑσπερινὸν τῶν Χριστουγέννων καὶ αἱ ὁποῖαι ἐκαλοῦντο μυστήρια. Ἡ ἑορτὴ ἐκείνη παρίστα ὑπὸ δραματικὴν μορφὴν τὴν ἱστορίαν τῶν τριῶν μάγων ἢ ἁπλῶς τὰ γεγονότα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ βρέφος τῆς Βηθλεέμ. Ὡς ὑποκριτὰς ἔσχε κατ' ἀρχὰς ἱερεῖς· κατόπιν τὸ δρᾶμα ἐξῆλθε τοῦ βωμοῦ τῆς ἐκκλησίας καὶ παρέλαβεν αὐτὸ ὁ κατώτερος κλῆρος· σήμερον εὕρηται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀγυιοπαίδων.

Ἡ παράστασις ἀρχίζει ἀμέσως μετὰ τὸ δεῖπνον τῶν Χριστουγέννων. Ἰσχυρὸς κτύπος εἰς τὴν θύραν καὶ φωναὶ ἀσυνήθεις ἀναγγέλλουσι τὴν ἄφιξιν τοῦ θιάσου. Σύγκειται οὗτος ἐκ πέντε προσώπων, τῶν ὁποίων ὁ ἀρχηγὸς κλλούμενος *βασιλεὺς τοῦ Ἀστέρος*, φέρει εἰς τὸ ἄκρον ῥάβδου, χρησιμευούσης ὡς ἄξονος, κινητὸν ἀστέρα ἐκ χρωματιστοῦ χάρτου, εἰς τὴν ἑστίαν τοῦ ὁποίου καίεται λαμπάς. Τὸ δευτερεῦον ἐκ τῶν προσώπων τούτων, ἐνδεδυμένον δορὰν ἄρκτου ἢ λύκου ἀνεστραμμένην, φέρει εἰς τὴν κεφαλὴν σκοῦφον ἐκ χάρτου μαυρισμένου μὲ μελάνην καὶ κρατοῦν εἰς τὴν δεξιὰν βαλάντιον, ὑποκρίνεται τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰούδα. Ὅσον διὰ τὰ τρία τελευταῖα πρόσωπα, ταῦτα παριστάνουσι τοὺς μάγους. Λευκὴ ἐσθὴς ποδήρης, ἐρυθρὸν περίζωμα περὶ τὴν ὀσφύν, πλατεῖα ταινία ποικιλόχρους φερομένη σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ στήθους, ἑτέρα τοιαύτη περιειλιγμένη εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, τοιαύτη εἶναι ἡ στολή των. Ὁ ὑποκρινόμενος τὸν μαῦρον βασιλέα φέρει προσέτι μέλαιναν προσωπίδα καὶ φενάκην ἐξ ἐρίου βοστρυχωτοῦ.

Εἰσαχθέντες εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ οἱ συνδαιτυμόνες ἔχουν ἐπαναλάβει τὰς θέσεις των, οἱ πέντε ὑποκριταὶ παρατάσσονται εἰς γραμμήν, ὑποκλίνονται βαθέως καὶ ἀρχίζουν νὰ ᾄδωσιν ἐν χορῷ:

«Καλησπέρα, καλησπέρα ἄνδρες καὶ γυναῖκες, οἰκοδεσπότα καὶ οἰκοδέσποινα, καὶ σεῖς ὅλοι ὅσοι εὑρίσκεσθε ἐδῶ! Σᾶς εὐχόμεθα εὐτυχισμένα Χριστούγεννα. — Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς φυλάῃ ἀπὸ κάθε συμφοράν!»

Μετὰ τὴν ἀπαρχὴν ταύτην, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ προοίμιον τοῦ μυστηρίου, ὁ ὅμιλος ἐξακολουθεῖ:

«Ὦ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, Χερουβεὶμ καὶ Σεραφεὶμ, ἀναγγείλατε τὴν εἰρήνην εἰς τὴν γῆν καὶ ὑμνήσατε τὸν Θεὸν μὲ τὰς ἅρπας σας καὶ μὲ τὰς σαλπιγγάς σας. Ναί, ὑμνήσατε ὁλοψύχως, ὑμνήσατε τὸν Κύριον.

«Ὦ Θεὲ τῆς ἀγάπης, ὅταν σκέπτωμαι τὴν καλοκαγαθίαν σου δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ραγισθῇ ἡ καρδία μου; Θεὲ πάσης ἀγάπης, ποῦ ἠγάπησας τὸν κόσμον τόσον πολὺ ὥστε νὰ παραδώσῃς καὶ ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὸν θάνατον, ὥστε νὰ δοκιμάσῃς μυρίας βασάνους διὰ νὰ καθαγιάσῃς τὸν τάφον μας!

«Ὦ τέρψις τῆς καρδίας! Τώρα ἂς διώξωμεν κάθε λύπην. Ἂς ὑπάγωμεν μὲ τοὺς ποιμένας καὶ ἂς ἀκολουθήσωμεν τὸν ἀστέρα, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ καθαρὸς λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς ὁδηγεῖ ἀνὰ μέσον τῶν ἀτραπῶν τῆς δικαιοσύνης μέχρι τῆς ἁγίας διαμονῆς».

Καὶ αἱ στροφαὶ διαδέχονται ἀλλήλας, καὶ οἱ ὑποκριταὶ παρατείνουσι τὸ μυστήριον ἐφ' ὅσον θέλουσιν αὐτοὶ ἢ οἱ θεαταί. Ἄλλως τε τὸ θέμα του εἶνε ἐκ τῶν ἐλαστικωτέρων· περιλαμβάνει οὐ μόνον τὴν γένησιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ, τὸ πάθος, τὴν ἀνάστασίν του. Ἐν τέλει ἀναγγέλλεται ὁ Ἰούδας:

«Ἔχομεν καὶ ἕνα Ἰούδαν, ἕνα Ἰούδαν κακομούτρην ποῦ κάμνει φόβον νὰ τὸν βλέπῃ κάνείς. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἦλθε ἀπὸ τὰ δάση τὰ ἄγρια, μὲ τὴν κεφαλήν του ὁμοίαν μὲ ἀγρίου θηρίου, μὲ τὴν καρδιάν του ἐπιρρεπῆ εἰς τὴν μέθην».

Ὁ Ἰούδας ἀποκρίνεται:

«Ναί, ἔρχομαι ἀπὸ τὰ δάση· ἐβγῆκα διὰ νὰ τραγουδήσω καὶ νὰ παίξω. Ἐτραγούδησα τόσον ὥς που ἐπιάσθηκε ὁ λάρυγγάς μου. Ἐκεῖνοι ποῦ δὲν εἶναι διασκεδαστικοὶ ὡσὰν ἐμὲ ἂς ῥίψουν τὸ νόμισμά των εἰς τὸ βαλάντιόν μου!»

Καὶ ὁ Ἰούδας περιέρχεται τὴν ὁμήγυριν, τείνει τὸ βαλάντιόν του ἀνεῳγμένον ὅπου ὁ καθεὶς τῷ ῥίπτει χαλκοῦν τι κερμάτιον. Κατόπιν ζητεῖ ζύθον καὶ ρακκήν, μεθ' ὃ ὁλόκληρος ὁ ὅμιλος χαιρετίζει καὶ ᾄδει:

«Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ διὰ τὴν γενναιοδωρίαν σας! Ὁ Θεὸς ἂς τὴν λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἂς σᾶς δώσῃ εὐτυχισμένα Χριστούγεννα! Καλὴν νύκτα!»

Οὕτω λήγει ἡ παράστασις.

Ἑκάστην ἑσπέραν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, αἱ αὐταὶ ἢ ἄλλαι ἀνάλογοι σκηναὶ ἐπαναλαμβάνονται. Τίποτε περιεργότερον ἰδίως ἀπὸ τὸ δρᾶμα τοῦ Ἡρώδου τὸ φυλαττόμενον διὰ τὰ Θεοφάνεια. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ὅμιλος τῶν ὑποκριτῶν εἶναι διπλάσιος. Παρίσταται ὁ Ἡρώδης, φέρων στέμμα εἰς τὴν κεφαλήν, σκῆπτρον εἰς τὴν χεῖρα, πορφυρᾶν χλαμύδα ἐπὶ τῶν ὤμων· ἡ αὐλή του μὲ στολὰς καὶ σήματα περίλαμπρα· οἱ μάγοι μὲ τὸν ἀστέρα των. Ὁ Ἡρώδης, καθήμενος ἐπὶ ἕδρας χρησιμευούσης αὐτῷ ὡς θρόνος, δίδει ἀκρόασιν εἰς τοὺς ξένους βασιλεῖς τοὺς ἀναγγέλλοντας αὐτῷ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀναγγελία τὸν καθιστᾷ μανιώδη· διατάσσει τοὺς φρουρούς του νὰ κατασφάξωσι τοὺς μάγους. Οὗτοι δὲ ἀνασπῶσι τὰ ξίφη καὶ μάχη συνάπτεται δεινὴ καὶ ἡ ταραχὴ φθάνει εἰς τὸ κατακόρυφον. Τέλος οἱ μάγοι θριαμβεύουσιν, ὁ Ἡρώδης καὶ ἡ ἀκολουθία του τρέπονται εἰς φυγήν.

(Ἀπόσπασμα περιηγήσεως **ἀνὰ τὰς Ἀρκτῴας χώρας**).

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΗΜΑΤΑ

ΑΝΑ ΤΟ ΑΠΕΙΡΟΝ

ΡΟΣΗΓΓΙΣΑ εἰς τὸ δεύτερον ἐκεῖνο σύμπαν, ὅπερ προέβαινε μεγεθυνόμενον ἀεννάως, ὡς ἀρχιπέλαγος ἄστρων, καὶ ὁσονοῦπω ἔρθασα εἰς τὰ πρῶτα αὐτοῦ προάστεια. Διελαύνων δι' αὐτοῦ καθ' ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν, ἀνεγνώρισα ὅτι καὶ τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐκ πολλῶν δισεκατομμυρίων ἡλίων ἀπεχόντων ἀλλήλων μυριάδας δισεκατομμυρίων λευγῶν· ἀκολούθως εὗρον πέραν ἄλλην ἔρημον ζοφερὰν ἀνάλογον ἐκείνη, ἣν ἐδέησε νὰ διανύσω ὅπως ἔλθω εἰς τὸ δεύτερον τοῦτο σύμπαν . . . .

Καὶ ἐξακολουθῶν τὴν πτῆσίν μου, εἶδον ἐπιφανόμενον τρίτον σύμπαν, ὅπερ ὡσαύτως διήλασα. Τέταρτον ἐπηκολούθησε καὶ εἶτα ἄλλο καὶ πάλιν ἄλλο. Καὶ ὅταν διήνυον τὰς χωριζούσας αὐτὰ ἐρημίας, ὁπουδήποτε καὶ ἂν ἐπειρᾶτο νὰ βυθισθῇ εἰς τὴν ἄβυσσον ἡ ὅρασίς μου, πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀνεκάλυπτε μακρὰν νέα σύμπαντα.

Τότε κατενόησα ὅτι πάντες οἱ ἀστέρες, ὅσοι ποτε παρετηρήθησαν ἐν

Η ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

τῷ οὐρανῷ, ὅτι τὰ ἑκατομμύρια τῶν φωτεινῶν σημείων τῶν συνιστώντων τὸν Γαλαξίαν, ὅτι τὰ ἀπειράριθμα οὐράνια σώματα, ἥλιοι παντὸς μεγέθους καὶ παντοίων φώτων, συστήματα πολυποίκιλα, πλανῆται, δορυφόροι, ὅσοι κατὰ ἑκατομμύρια δισεκατομμυρίων παρελαύνουσι περὶ ἡμᾶς ἐν τῷ ἀπείρῳ, ὅτι πᾶν ὅ,τι αἱ ἀνθρώπιναι γλῶσσαι ἐδήλωσαν ὑπὸ τὸ ὄνομα οὐρανὸς ἢ σύμπαν παρίστησιν ἀνὰ τὸ ἄπειρον ἁπλοῦν μόνον ἀρχιπέλαγος οὐρανίων νήσων, καὶ ἐν τῷ ἀπείρῳ πληθυσμῷ τοῦ μεγάλου παντὸς μίαν μόνην πόλιν, πόλιν ἁπλῆν, μᾶλλον ἢ ἥττον σπουδαίαν.

Εἰς τὸ ἄστυ τοῦτο τοῦ ἀπεράντου κράτους, ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῆς ἄνευ μεθορίων χώρας, ὁ ἥλιος ἡμῶν καὶ τὸ σύστημα αὐτοῦ παριστῶσιν ἁπλοῦν σημεῖον, *μίαν οἰκίαν*, ἐν μέσῳ μυριάδων ἄλλων παρεμφερῶν οἰκημάτων. Ἀλλ' εἶνε ἄρά γε μέγαρον ἢ καλύβη ἐν τῇ ἀχανεῖ ταύτῃ πόλει τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα; Μᾶλλον καλύβη.

Καὶ ἡ Γῆ; Ἡ Γῆ μας εἶνε *ἓν δωμάτιον* ἐν τῷ ἡλιακῷ οἴκῳ, πενιχρὸν ἐνδιαίτημα, μικκύλον ὅσον καὶ ταπεινόν.

Οὕτως, ἐν τῇ καθόλου οἰκονομίᾳ τῆς φύσεως, ὁ κόσμος ἡμῶν ὁλόκληρος δὲν ἔχει μείζονα σπουδαιότητα ἢ ὅσον σημαίνει πενιχρότατον δωμάτιον ἐν μεγίστῃ οἰκίᾳ· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ οἰκία εἶνε μηδαμινὸν σημεῖον ἀχανοῦς πόλεως, ὅπως πάλιν καὶ ἡ πόλις αὐτὴ ἡ ἀπέραντος, ἥτις δι' ἡμᾶς παριστᾷ τὸ σύμπαν ὁλόκληρον, εἶνε *Ἓν μόνον* σύμπαν, πέραν τοῦ ὁποίου, καθ' ἁπάσας τὰς διευθύνσεις τοῦ χάους, ὑπάρχουσι καὶ *ἄλλα σύμπαντα*.

Εἶχον διανύσει λοιπὸν πολλὰ σύμπαντα ἀνάλογα πρὸς τὸν ἡμέτερον Γαλαξίαν, σύμπαντα χωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων δι' ἀβύσσων χάους καὶ μηδενός, τὸ δὲ μάλιστα καταπληξάν με ἐν τῇ γενικῇ ἐκείνῃ θεωρίᾳ ἦτο ὅτι παρετήρησα ἀπειροπληθεῖς ἀνθρωπότητας ἀλλοτρίας τῆς ἡμετέρας, βιούσας ἐν ταῖς διαφόροις χώραις τοῦ διαστήματος ἰδίαν ὅλως ζωὴν καὶ ἀπαγομένας ἑκάστην πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῆς ὑπὸ τῆς δίνης τῶν ἀτομικῶν αὐτῆς πραγμάτων. Ναί, ἐν ᾧ χρόνῳ οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς σμικρύνουσι τὴν δημιουργίαν εἰς τὸ μέτρον τοῦ μεγέθους αὐτῶν, χιλιάδες, ἑκατομμύρια, δισεκατομμύρια ἄλλων ἀνθρωποτήτων ζῶσιν, ἐν πάσαις ταῖς βαθμῖσι τῆς διανοητικῆς ἱεραρχίας, εἰς ἡλιακὰ συστήματα, ἅπερ δι' ἐκείνους εἶνε τὸ κέντρον τοῦ ἰδίου αὐτῶν κόσμου, καὶ μακρὰν τῶν ὁποίων ἡ γηίνη ἡμῶν πατρὶς οὐδὲ φαίνεται κἂν εἰς τὴν ἄπειρον ἀπόστασιν.

Εἶδον προσέτι καὶ κόσμους τεθνεῶτας. Πᾶσα ὕπαρξις τείνει πρὸς τὸν θάνατον. Τὰ ὄντα γεννῶνται ἵνα ἀποθάνωσι καὶ οἱ κόσμοι, ἐξικνούμενοι εἰς τὰς περιόδους τῆς ζωτικότητος αὐτῶν, ἀποκλίνουσιν εἶτα τοῦ ἀπογείου αὐτῶν καὶ κατερχόμενοι φθάνουσιν εἰς τὴν παρακμήν, εἰς τὸν τάφον· οἱ ἥλιοι ἀνάπτονται μόνον ὅπως σβεσθῶσιν. Ὁ θάνατος ἄρα φαίνεται ὁ ὑπέρτατος νόμος, τὸ ὕστατον ἀποτέλεσμα.

Ὁ μαθηματικὸς δύναται ἀπὸ σήμερον νὰ ὑπολογίσῃ, κατὰ μεγάλην προσέγγισιν, τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ὁ ἡμέτερος ἥλιος μέλλει νὰ σβεσθῇ καὶ ἡ Γῆ μας νὰ κυλίηται ἀνὰ τὴν αἰωνίαν νύκτα ὡς παγωμένον νεκροταφεῖον. Σύμπασα ἡ ἱστορία τῆς γηγενοῦς ἀνθρωποτήτος θέλει καταλήξει εἰς τὸ μηδέν. Ἔσεται ἦμαρ ὅτε καὶ αὐτὰ τὰ ἐρείπια καταστραφήσονται.

Συνεπείᾳ τῆς τάσεως, ἣν ἔχει ἡ ἐνέργεια τοῦ ν' ἀποκαθίσταται ἐν σταθερᾷ ἰσορροπίᾳ ἀνὰ τὸ σύμπαν, ἡ ζωὴ θὰ ἔχῃ ἔν τέλος, ἐπί τε τῆς Γῆς καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν κόσμων.

Ἀλλ' ἐὰν τὰ πάντα μᾶς φαίνωνται οὕτω ρέποντα πρὸς τὴν ἀπόσβεσιν καὶ τὸν θάνατον, αἴτιον τούτου εἶνε ὅτι ἀγνοοῦμεν εἰσέτι τὸ ἀπόρρητον τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας. Τοιοῦτον τέλος εἶνε ἀπαράδεκτον, καθότι αὐτοὶ οὗτοι τοῦ προβλήματος οἱ ὅροι ἐνέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἰδίαν αὐτῶν καταδίκην. Ἡ ἐπιστήμη διατείνεται ὅτι ἡ δύναμις καὶ ἡ ὕλη οὔτε νὰ δημιουργηθῶσι δύνανται οὔτε νὰ καταστραφῶσιν, ὑπῆρξαν δὲ καὶ ἄρα ἐνήργουν πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἀκτινοβολία τῶν ἡλίων ἀνὰ τὸ χάος ἔχῃ ὡς ἔσχατον τέρμα τὴν ἀπόσβεσιν αὐτῶν καί, τούτου ἕνεκα, τὴν ἐκμηδένισιν τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς ἐπιρανείας τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς πλανητῶν, ἐπειδὴ πρὸ αἰωνιότητος ἤδη ἡ ἐνέργεια τείνει νὰ ἰσορροπήσῃ μονίμως, οὐδὲ εἷς ἥλιος, οὐδὲν ἄστρον ἔπρεπε νὰ ὑπάρξῃ.

Παραβαλλομένη ὅμως, οὐχὶ πρὸς αἰωνίαν διάρκειαν, ἀλλὰ μόνον πρὸς χρονικὴν περίοδον, ἥτις ὡς ἀστραπὴ ἐξαφανίζεται πρὸ τῆς αἰωνιότητος, ἔστω λ. χ. ἓν ἑξάκις ἑκατομμύριον ἐτῶν (1 000 000 000 000 000 000 000)[1], ἡ ζωὴ μιᾶς ἀνθρωποτήτος, πλανήτου τινὸς ἢ καὶ ἡλίου διαρκεῖ ἐλάχιστα. Οἱ γεωλόγοι ἀναφέρουσιν εἴκοσιν ἑκατομμύρια ἐτῶν δι' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῶν γεωλογικῶν ἐποχῶν ἀπὸ καταβολῆς τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς Γῆς, οἱ φυσικοὶ ἑκατὸν ἑκατομμύρια διὰ τὴν σύστασιν τῆς γηίνης σφαίρας ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς καταστάσεως εἰς τὴν στερεάν, οἱ ἀστρονόμοι ἑκατὸν ἑκατομμύρια ἐτῶν ἐπίσης διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ Ἡλίου καὶ ἔτι ὀλιγώτερα διὰ τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ διάρκειαν. Καὶ ἂν ἔτι διπλασιάσωμεν, τριπλασιάσωμεν, δεκαπλασιάσωμεν ἢ καὶ ἑκατονταπλασιάσωμεν τοὺς ἀριθμοὺς τούτους, δὲν ἠθέλομεν φθάσει οὐδὲ τὸ δισεκατομμυριοστὸν μέρος ἑνὸς ἑξακις ἑκατομμυρίου ἐτῶν! Οὕτως ἄρα, χωρὶς νὰ ἀναδράμωμεν εἰς προγενεστέραν αἰωνιότητα, ἐὰν ἀληθῶς ἡ ἐνέργεια τῶν ἡλίων μὴ εἶχεν ἄλλο τελικὸν ἀποτέλεσμα ἢ τὴν ἀπόσβεσιν, οὔτε ἡμεῖς θὰ ὑπήρχομεν τὴν στιγμὴν ταύτην, οὔτε οὐδὲν τῶν ὅσων ὑπάρχουσι θὰ ὑρίστατο.

Τὸ σύμπαν δὲν ἐπλάσθη ὁλόκληρον διὰ μιᾶς ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν πραγμάτων. Οὐδ' ὑπάρχει κἂν τοιαύτη ἀρχή. Εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀπείρῳ ἡλίους πάσης ἡλικίας. Ὑπάρχουσιν ἀρχαῖοι, ὑπάρχουσι νέοι. Ἐδῶ λίκνα, ἐκεῖ τάφοι. Ἐὰν αἱ πρῶται δημιουργίαι αἱ σχηματισθεῖσαι ὑπὸ τῆς «ὕλης» καὶ τῆς «ἐνεργείας» δὲν ἀνενεοῦντο, δὲν θὰ ὑρίστατο πλέον σύμπαν. Πᾶσα ἡ ἀρχέγονος ἐνέργεια ἡ ζωπυρώσασα τοὺς ἡλίους ἤθελεν ἐξαντληθῆ.

Ὅπως ὅταν διατρέχωμεν δάσος τι ἀπαντῶμεν ἀνὰ πᾶν βῆμα γηραιὰς δρῦς σκωληκοβρώτους, ἀκμαῖα δένδρα καὶ ἀρτιθαλεῖς βλαστούς, οὕτω καὶ ὁ οὐράνιος ὁδοιπόρος ἀπαντᾷ ἀνὰ τὸ διάστημα κόσμους πρὸ μακροῦ τεθνεῶτας, γέας ἀγωνιώσας, διαμονὰς ἐν πλήρει δράσει καὶ ἄστρα μόλις ἐκκολαφθέντα.

Τὰ πάντα θνήσκουσι, ἀλλὰ καὶ τὰ πάντα ἀνίστανται.

***

Μεταξὺ τῶν ἐν πλήρει ζωῇ διαφόρων κόσμων, οὓς ἐπεσκέφθην κατὰ τὴν ἀνὰ τὰ ἄπω σύμπαντα περιήγησιν ἐκείνην, εἰς ἰδίως μοὶ ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν διὰ τὴν τελειότητα τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ προόδου. Καίτοι ὁ κόσμος οὗτος τυγχάνει ὁ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένος ἀπὸ ὅσους ἐμάντευσέ τις εἰς τὰ βάθη τοῦ ἀπείρου, ἐν τούτοις ἡ κατοικοῦσα αὐτὸν ἀνθρωπότης δὲν διαφέρει πολὺ ὑπὸ σωματικὴν ἔποψιν τῆς ἡμετέρας· κατανέμεται καὶ αὕτη εἰς δύο φῦλα, τὰ δὲ σωματικὰ σχήματα παρεμφέρουσι κατά τι πρὸς τὰ τῆς φυλῆς ἡμῶν. Ἀλλ' ἡ κοινωνικὴ κατάστασις εἶνε ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα τῆς παρ' ἡμῖν.

Ἀέννακος ἁρμονία βασιλεύει μεταξὺ πάντων τῶν μελῶν τῆς μεγάλης ἐκείνης οἰκογενείας. Ἁπλοῦν καὶ μετριόφρον, ἕκαστον τῶν ὄντων ἐκείνων οὐδὲν ἕτερον φιλοδοξεῖ ἢ πῶς νὰ ὑψωθῇ βαθμηδὸν ἐν τῇ γνώσει τῶν πραγμάτων καὶ ἐν τῇ ἠθικῇ τελειότητι.

Ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν εἶνε αὐτόθι ἐντελῶς θρεπτική, εἶνε δὲ καὶ ἐκεῖ ἠναγκασμένοι οἱ ἄνθρωποι νὰ τρώγωσι διὰ νὰ ζῶσιν. Ἀλλὰ τρέφονται ἀποκλειστικῶς ἐκ καρπῶν καὶ φυτῶν, μηδὲν ἔμψυχον ἀποκτείνοντες.

Τὰ τῆς ὑλικῆς ζωῆς ἐπ' ἐλάχιστον μόνον ἀπασχολοῦσιν αὐτούς, βιοῦσι δ' ἐκεῖ προπάντων πνευματικῶς. Ἀντὶ προσωπικῶν ἀντιζηλιῶν ἐπὶ ὑποθέσεων μικρῶν ἢ μεγάλων, αἵτινες συνταράσσουσι τὴν ζωὴν ὁλόκληρον τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν τῆς Γῆς, τυρβάζουσι μόνον περὶ σπουδὰς καὶ τέρψεις.

Δὲν ἐπενοήθη ἐκεῖ τὸ χρῆμα. Οὔτε πλούσιοι οὔτε πτωχοὶ ὑπάρχουσιν. Οἱ πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖοι καρποὶ δυνατὸν πανταχοῦ νὰ συλλέγωνται καὶ ὑπεραρκοῦσι δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας. Θέρος διηνεκὲς ἐπικρατεῖ αὐτόθι, καὶ οὐδὲ κἂν ἐσκέφθησαν περὶ οὐδενὸς ἐνδύματος, διότι τὰ ἐξωτερικὰ σχήματα διατηροῦσιν ἐςαεὶ τὸ κάλλος αὐτῶν καὶ ἡ φιλαρέσκεια οὐδὲν ἔχει νὰ ὑποκρύψῃ.

Δὲν γηράσκουν ἐκεῖ. Ὅταν φθάσῃ τις εἰς τὴν ὥριμον ἡλικίαν ἀποκοιμᾶται, καὶ τὸ σῶμα διαλύεται ὡς νέφος, ὅπερ ἀποβαίνει ἀόρατον μεταβαλλομένης τῆς καταστάσεως τῶν μορίων αὐτοῦ.

Ἐκεῖθεν οὐδέποτε εἶδέ τις τὴν γῆν μας, καὶ οὐδεὶς ὑποπτεύεται κἂν τὴν ὕπαρξίν της.

Οἱ κάτοικοι τοῦ κόσμου ἐκείνου μοὶ ἐφάνησαν ἀπολύτως εὐτυχεῖς, καίπερ δι' ὑπερβαλλούσης νευρικῆς εὐαισθησίας πεπροικισμένοι. Διαβιοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἐν μέσῳ λεπτοτάτων καὶ εὐγενῶν ἡδονῶν. Ὁ κόσμος αὐτῶν εἶνε αἰωνία ἐδὲμ ἀείποτε νεάζουσα. Ἀρώματα ἀναδίδονται ἀπὸ λαμπρῶν ἀνθέων, τὰ δάση πνέουσι μεθυστικὰς εὐωδίας, τὸ φῶς τῆς ἡμέρας παίζει γελόεν ἀνὰ μαγευτικὰ τοπία.

***

Ἐνῷ ἐθεώμην τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο θέαμα, ἠσθάνθην ἐμαυτὸν περιβαλλόμενον καὶ οἱονεὶ διελαυνόμενον ὑπὸ ἠχητικῶν κυμάτων λικνιζόντων τὴν ἐξεστηκυῖαν ψυχήν μου ἐν τῇ γλυκυτάτῃ τῶν μελῳδιῶν, ὅσας ποτὲ ἐνωτίσθησαν αἱ ἀκοαί μου. Αἴσθημα οὐρανίας ὅλως ἔλξεως ἐφαίνετο οἱονεὶ φέρον με ἐπὶ νέφους καὶ καταβιβάζον με ἠρέμα πρὸς νῆσόν τινα, εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας ὡρθοῦτο ἀνάκτορον ἀνθέων. Ἠσθάνθην εἴδος τι ἠλεκτρικοῦ τιναγμοῦ καί... εὑρέθην καθήμενος εἰς εὐρὺν κλιντῆρα, παρὰ τὸ ὑψηλὸν παράθυρον βενετικοῦ ἐξώστου. Γόνδολα γέμουσα μουσικὼν ἐπανήρχετο ἐκ τοῦ Lido διὰ τῆς μεγάλης διώρυγος· οἱ ὅμιλοι ἔψαλλον ἐναρμονίως ἐν χορῷ, ὁ οὐρανὸς ἦτο λαμπρῶς κατηστερισμένος, ἡ σελήνη ἔδυεν ὄπισθεν τῶν πύργων καὶ ὁ Ἄρης κατήρχετο πρὸς τὸν ὁρίζοντα.

Τὸ παλαιὸν ὡρολόγιον ἐσήμανε βραδέως μεσονύκτιον. «Κύτταξε, εἶπον κατ' ἐμαυτόν, εἶχον ἀποκοιμηθῆ. Ἰδοὺ πλέον τῶν δύο ὡρῶν ἀφ' ἧς εὐρίσκομαι εἰς αὐτὸ τὸ παράθυρον, ἡ Σελήνη διήνυσεν 7,300 χιλιόμετρα στρεφομένη περὶ ἡμᾶς, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Γῆ ἀφῆκεν ἄλλα 212,000 ὄπισθέν της στρεφομένη περὶ τὸν Ἥλιον. Γλυκεῖα ἕλξις, σὺ διέπεις τοὺς κόσμους ἀνὰ τὸ διάστημα· ἀλλ' ἴσως διέπεις καὶ τὰς ψυχὰς ἀνὰ τὸν χρόνον. Ὡραῖε διάστερε οὐρανέ, σὺ ὅστις τόσα ἤδη μᾶς ἔμαθες, δὲν θὰ λύσῃς ἄρά γε ὁσονοῦπω ἐντελῶς τὸ αἴνιγμα τοῦ μεγάλου μυστηρίου; Ἐπὶ σὲ ἐλπίζομεν, σὺ μόνος γινώσκεις νὰ μᾶς διδάξῃς, σὺ μόνος δύνασαι ν' ἀναπετάσῃς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὰ πανοράματα τοῦ Ἀπείρου καὶ τῆς Αἰωνιότητος.»

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τοῦ **Καμίλλου Φλαμμαριών.**

ΑΠΟ ΤΗΝ ΞΕΝΗΤΕΙΑ ΜΟΥ

Τί ὄνειρο ποῦ βλέπω ἐδῶ στὰ ξένα!
θαρρῶ πῶς εἶσαι στὸ πλευρό μου
καὶ καμαρόνω μάτια ἀγαπημένα·
τὴ χάρι σοῦ μὲς στ' ὄνειρό μου.

*

Θαρρῶ πῶς μοῦ γλυκομιλᾷς, κι' ἀκόμα
πῶς μὲ κρατᾷς στὴν ἀγκαλιά σου
καὶ πέρνω ἀπὸ τὸ χαρωπό σου στόμα
τὰ μοσχομύριστα φιλιά σου.

*

Τόση χαρὰ μέσα στὰ στήθη νοιώθω
ποῦ δάκρυα στὴ χαρά μου σμίγω
καὶ κρύβω μὲ λαχτάρα ἕναν πόθο:
ἀπὸ κοντά σου νὰ μὴ φύγω.

*

Μὰ τ' ὄνειρό μου ἀξαφνα μ' ἀφίνει,
ξυπνῶ... Καὶ ἡ ξενητειὰ ἡ μαύρη,
σὲ τόσους, τόσους πόνους ποῦ μοῦ δίνει,
σὰν τί καλὸ γυρεύει ναὔρῃ;

Α. Γρ. Μπουρνιᾶς.

[1] Ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν εἶνε ὑπέρογκος. Ἡ γῆ ζυγίζει 6 000 ἑξακις ἑκατομμύρια χιλιογράμμων. Πέντε λεπτὰ τοκιζόμενα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἤθελον ἤδη παραγάγει ποσὸν πλέον τῶν 416 ἐνδεκακις ἑκατομμυρίων φράγκων (416 496 400 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000). Τὸν μικρὸν τοῦτον ὑπολογισμὸν ἐξετέλεσα τῷ 1884. Διπλασιάζεται δὲ τὸ ποσὸν κατὰ δεκατετραετίαν περίπου. Εὗρον δὲ 243 ἐνδεκακις ἑκατομμύρια τῷ 1873 καὶ 342 τῷ 1880.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Πῶς φεύγουν οἱ καιροί, ἀλλὰ καὶ πόσον μεταβάλλουν τὰ πράγματα! Οἱ ἀπηνεῖς πολέμιοι τῆς χθὲς θλίβουν σήμερον ἀδελφικῶς τὰς χεῖρας καὶ οἱ ἄλλοτε ἀλληλοκτονοῦντες νῦν διατελοῦσιν εἰς διαχυτικὰς τρυφερότητας. Αἱ κατωτέρω σελίδες ἀποσπασματικῶς ληφθεῖσαι ἐξ ὡραίου ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον καὶ νεωτάτου βιβλίου τοῦ A. Vandal ἀναφέρονται εἰς τὰ προκαταρκτικὰ τῆς γαλλικῆς ἐκστρατείας τοῦ 1812. Ὁ Ναπολέων εὑρίσκεται εἰς τὰς παραμονὰς τῆς εἰσβολῆς του εἰς Ῥωσσίαν. Φθάνει μετὰ τῆς στρατιᾶς του ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νίμεν...

Η ΔΙΑΒΑΣΙΣ ΤΟΥ ΝΙΜΕΝ.

Πρὸ τῆς ἑσπέρας ὁ Ναπολέων εἰσήλαυνεν εἰς τὸ εὐρὺ δάσος πευκῶν τὸ καλύπτον τὰ παρόχθια τοῦ ποταμοῦ. Ἐδείπνησεν εἰς τὸ πρεσβυτέριον μικροῦ χωρίου καὶ ἠρώτησε τὸν ἐφημέριον·

— Ὑπὲρ τίνος δέεσθε, ὑπὲρ ἐμοῦ ἢ ὑπὲρ τῶν Ῥώσσων;

— Ὑπὲρ τῆς Μεγαλειότητός Σας.

— Καὶ ὀφείλετε, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος, καὶ ὡς Πολωνὸς καὶ ὡς καθολικός.

Καὶ διέταξε νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν ἱερέα διακόσια ναπολεόνια. Τὴν ἑνδεκάτην ἐπέβαινεν αὖθις τῆς ἁμάξης του, ἀκολουθούμενος ἐκ τοῦ σύνεγγυς ὑπὸ τῶν συνήθων συνοδῶν καὶ συμπολεμιστῶν του, τοῦ Δυρόκ, τοῦ Κελαϊνκούρ, τοῦ Βεσσιέρ, ἀλλ' ἀφίνων ὄπισθέν του τὸν ἐπίλοιπον στρατιωτικὸν οἶκόν του, τὸ ἐπιτελεῖόν του, τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὴν θεραπείαν. Εἷς μόνος ἀξιωματικὸς τοῦ ἐπιτελείου, ὁ μέλλων στρατάρχης Καστελλάν, ὑπασπιστὴς τοῦ κόμητος δὲ Λοβώ, ἠδυνήθη νὰ συνοδεύσῃ τὴν δρομαίαν ἐκείνην πορείαν διανύσας εἴκοσι ὀκτὼ λεύγας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἵππου. Περιστοιχούμενος ὑπὸ ἀσθενοῦς συνοδείας, ἀλλὰ προστατευόμενος ὑπὸ τῶν μεραρχιῶν τοῦ ἱππικοῦ, αἵτινες πανταχόθεν διελαύνουσι καὶ ἐξερευνῶσι τὸν τόπον, ὁ αὐτοκράτωρ ὑπερβαίνει τὰς ἐπὶ κεφαλῆς στήλας, ὑπερβαίνει τὰς μεγάλας προφυλακὰς καὶ ὁρμᾷ πρὸς τὰ πρόσω, κατευθυνόμενος εὐθὺ πρὸς τὸν Νίμεν καὶ ἀνυπομονῶν νὰ ἴδῃ τὸν ποταμὸν καὶ σημειώσῃ τὸ σημεῖον τῆς διαβάσεως.

Κατὰ ῥητὴν αὐτοῦ διαταγὴν οὐδεμία ἴλη ἱππικοῦ, οὐδὲν ἀπόσπασμα πεζοῦ στρατεύματος εἶχεν ἐμφανισθῆ εἰσέτι ἐπ' αὐτῆς τῆς ὄχθης. Πολλοὶ ἀξιωματικοὶ εἶχον προαποσταλῆ ἐκεῖσε ἵνα σχεδιάσωσι τὰς καμπὰς τῆς ὄχθης καὶ ἐξακριβώσωσι λεπτομερείας, ἀλλ' ἐδέησε νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν ἐντολὴν των ἐν μεγίστῃ μυστικότητι καὶ κρυπτόμενοι. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐλπίζων ὅτι οἱ Ῥῶσσοι δὲν ἐγνώριζον τοὺς Γάλλους τόσον ἐγγὺς καὶ ὅτι ἤθελεν ἐξαπατήσει τὴν ἀγρυπνον αὐτῶν ἐπιτήρησιν μέχρι τῆς ὥρας τῆς διαβάσεως καὶ θὰ ἐξετέλει ἐξαπίνης καὶ ἐξ ἐφόδου τὸ γιγαντῶδες ἐκεῖνο ἐγχείρημα, δὲν ἤθελε ἡ θέα γαλλικῆς στολῆς νὰ τοῖς ἀποκαλύψῃ ἀκαίρως τὴν προσέγγισιν καὶ τὸ ἐπικείμενον τοῦ κινδύνου.

— Πρέπει, ἔλεγεν, ὁ πρῶτος ἀνὴρ τοῦ πεζικοῦ, τὸν ὁποῖον θὰ ἴδῃ ὁ ἐχθρός, νὰ εἶνε γεφυροποιός.

Ὀλίγαι μόνον ἦλαι λογχοφόρων καὶ ψιλῶν ἱππέων βαρσοβιανῶν ἐφρούρουν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, ἀλλ' ἡ παρουσία των οὐδὲν τὸ ὑποπτον ἐξήγγελλε διότι εὑρίσκοντο ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐδάφους, κατεῖχον τὰς θέσεις ἐκείνας πρὸ πολλῶν μηνῶν, καὶ οἱ ῥῶσσοι ἀξιωματικοὶ τοῦ Κόβνο οἵτινες ἐπεσκόπουν τὸν ὁρίζοντα διὰ τῶν διόπτρων αὐτῶν, πρὸ πολλοῦ εἶχον συνηθίσει νὰ τοὺς βλέπωσι.

Τὴν νύκτα τῆς 22 πρὸς τὴν 23 Ἰουνίου, ἓν τῶν συνταγμάτων τούτων, τὸ 3ον τῶν ψιλῶν ἱππέων, ἦτο κατηυλισμένον εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας λεύγης ὄπισθεν τοῦ Νίμεν, μηδόλως ὁρώμενον μακρόθεν, παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἀπὸ Βιλκοβίσκυ εἰς τὸν ποταμὸν κατέναντι τῆς Κόβνο. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ ἔτους, καὶ ἰδίως ὑπὸ τὸ γεωγραφικὸν ἐκεῖνο πλάτος, ἡ νὺξ εἶνε βραχεῖα· εἶνε παροδικὴ σκοτία μεταξὺ δύο πολυώρων λυκορώτων, ὑφ' ἃ μόλις καλύπτεται ἡ φύσις διὰ διαφανοῦς σκιᾶς. Περὶ τὴν δευτέραν ὥραν τῆς πρωΐας, ἡ ἡμέρα ὑπέρωσκεν ἤδη ἀόριστος καὶ ὠχρά, χωρὶς νὰ ἐξαγάγῃ τοῦ ὕπνου των τοὺς ἱππεῖς, οἵτινες ἐκοιμῶντο βαρέως χαμαί, παρὰ τὰς πυραμίδας τῶν λογχῶν των. Αἴφνης, μέγας θόρυβος κωδωνίσκων καὶ τροχηλασίας ἀκούεται. Ταχυδρομικὸν ὄχημα ἐζευγμένον δι' ἓξ ἵππων ἀχνιζόντων καὶ πειρρύτων ὑπὸ ἱδρῶτος, περιστοιχούμενον δ' ὑπὸ τινων ἱππέων, σταματᾷ ἐπὶ τῆς λεωφόρου. Ὁδοιπόρος τις κατέρχεται τοῦ ὀχήματος ζωηρῶς, ἀκολουθούμενος ὑφ' ἑτέρου· εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τοῦ Βερτιέ, ὁ αὐτοκράτωρ κατασκονισμένος, μὲ τὸ πρόσωπον κιτρινισμένον καὶ τοὺς χαρακτῆρας ἀπηυδηκότας ἐκ τῶν καμάτων τῆς ὁδοιπορίας. Ἀναγνωρίζεται, περικυκλοῦται· οἱ πολωνοὶ ἀξιωματικοὶ σπεύδουσιν, αἰσχυνόμενοι ὅτι κατελήφθησαν ἐν ὕπνῳ. Ἐκεῖνος καταβαίνει, περιβλέπει, ἐρωτᾷ. Εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων ἑκατοστῶν μέτρων προσωτέρω διεκρίνοντο αἱ πρῶται οἰκίαι πολωνικοῦ τινὸς χωρίου, τῆς Ἀλεξότας, ὅπου κατέλησεν ἡ ὁδός· ὄπισθεν ἦσαν ὁ ποταμὸς καὶ ὁ ἐχθρός. Κείμενον ἐπὶ ὑψώματος τὸ χωρίον δεσπόζει τοῦ Νίμεν καὶ ἐπιτρέπει εἰς τὴν ὅρασιν νὰ βυθισθῇ εἰς τὸ Κόβνο· ἐκεῖ θὰ μεταβῇ ἐν πρώτοις ὁ αὐτοκράτωρ κατοπτεύων.

Ἀλλ' ἡ στολὴ καὶ αἱ ἐπωμίδες του, ὁ πῖλός του, μὲ τὸ τρίχρουν

ἐθνόσημον, δὲν θὰ προσελκύσουν ἄραγε τὴν προσοχὴν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐξεγείρωσιν αὐτόν; Οὕτω λοιπόν, δεικνύων προώρως γάλλον, θὰ παραβῇ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διαταγήν; Οὐχὶ βεβαίως! Θὰ μεταβῇ incognito, ὡς λέγει, καὶ μετημφιεσμένος. Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἐξάγει ἀμέσως τὸ ἀμπέχονον τοῦ ἀξιωματικοῦ ὅπερ φορεῖ καὶ λαμβάνει τὴν ρεδιγκόταν πολωνοῦ συνταγματάρχου. Ζητεῖ ἔπειτα κάλυμμα κατάλληλον πρὸς τὴν νέαν στολήν του· τῷ παρουσιάζουν μίαν *σάπκαν* λογχοφόρου· τὴν ἐξετάζει, τὴν δοκιμάζει, τὴν εὑρίσκει πολὺ βαρεῖαν, λαμβάνει ἁπλῶς πιλίκιον πεζοῦ, ὑποχρεοῖ τὸν Βερτιὲ εἰς τὸν αὐτὸν μεταμφιεσμὸν καὶ οὕτως ἀγνώριστοι ἀμφότεροι διευθύνονται πρὸς τὸ χωρίον μετὰ τῆς ὁμάδος τῶν ἀξιωματικῶν. Ὁ αὐτοκράτωρ διέταξε νὰ τῷ ἀνοιχθῇ τὸ κυριώτερον οἴκημα, τοῦ ὁποίου τὰ παράθυρα ἔβλεπον πρὸς τὸν ποταμόν· ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς ἐκείνης κατώρθωσε τέλος νὰ ἴδῃ τὸν βαρὺν ὄγκον τῶν ὑδάτων, ὅστις ἐκυλίετο ὑπὸ τοὺς πόδας του· διέκρινε δὲ συγχρόνως τὴν δεξιὰν ὄχθην καὶ εἶδε τὴν Ρωσσίαν.

Ἡ πόλις Κόβνο, ἄσημος καὶ στυγνή, ἔχουσα εἰς τὰ πλευρά της τὰ λευκὰ κτίρια καθολικοῦ τινὸς μοναστηρίου, οὐδὲν φαινόμενον κινήσεως καὶ ζωῆς παρεῖχε· τὰ πάντα ἐν αὐτῇ ἐφαίνοντο ἔρημα, ἐγκαταλελειμμένα· οὐδεμία ἔνδειξις ὑπεδήλου τὴν παρουσίαν πολυαρίθμου στρατοῦ, παρασκευὰς ἀμύνης. Δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, ἡ ὄχθη ἐξετείνετο ἐκ περιτροπῆς χλοάζουσα καὶ ἀμμώδης, ἀπωτέρω δὲ ἁπλαῖ κυμάνσεις στιζόμεναι ὑπὸ δασῶν καὶ ἐγκατεσπαρμέναι δι' ὀλίγων οἰκοδομῶν, ἔφευγον πρὸς τὸν ὁρίζοντα. Εἰς τὴν εἰκόνα ἐκείνην τὴν ἀνελιχθεῖσαν ὑπὸ τὰς ὄψεις του ἐν τῷ σκιόφωτι τῆς χαραυγῆς, ὁ Ναπολέων ἀνέγνω ὡς ἐπὶ χάρτου· ἐσημείωσε τὰς κυριωτέρας ἀνωμαλίας καὶ ἐξοχὰς τοῦ ἐδάφους, τὴν φορὰν καὶ τὸν προσανατολισμὸν τῶν γραμμῶν του.

Ὅταν δὲ ἐχώνευσε καλῶς τὴν θέαν ἐκείνην καὶ ἐχάραξεν αὐτὴν ἐν τῇ μνήμῃ του ἐπανῆλθεν πεζῇ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ψιλῶν ἱππέων, ζωηρότερος, εὐθυμότερος καὶ οἱονεὶ ἀναπαυθεὶς ἐκ τῆς ἐνεργείας. Ἠρώτησε φαιδρῶς ἂν ἡ πολωνικὴ στολὴ τῷ ἥρμοζεν· «Καὶ τώρα, προσέθηκε, πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν ὅ,τι δὲν εἶνε ἰδικόν μας», καὶ ἐξεδύθη τὴν μεταμφίεσίν του. Ἔφαγεν ὀλίγον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Ἡ θεραπεία του, οἱ σεσαγμένοι ἵπποι του καὶ μέρος τοῦ οἴκου του ἤρχιζον ἤδη νὰ καταφθάνωσι. Ὁ πρίγκηψ Ἔκμουλ εἶχε φθάσει· ὁ στρατηγὸς Ἄξο, πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἀποσταλεὶς ἐπὶ τόπου, εἰδοποιήθη καὶ παρουσιάσθη. Ὁ Ναπολέων ἵππευσε τότε καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν κυριωτέρων μελῶν τοῦ ἐπιτελείου του, ἤρξατο ἐνεργῶν δευτέραν κατόπτευσιν.

[Ὁ αὐτοκράτωρ ἐκλέγει τὴν θέσιν, ἥτις τῷ φαίνεται εὐνοϊκωτάτη, καὶ ἀποφασίζει νὰ γείνῃ ἡ διάβασις τὴν ἐπαύριον].

Μετὰ τὴν μυστηριώδη αὐτοῦ ἐξερεύνησιν, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχεν ἀφήσει τὸ ἐπιτελεῖόν του. Ἐπανίππευσαν, καὶ ἐνῷ ὁ οὐρανὸς ἐφωτίζετο βραδέως ἤρξαντο διατρέχοντες καὶ κατοπτεύοντες τὸν τόπον ὄπισθεν τῶν ὑψωμάτων. Τώρα ὁ Ναπολέων διέβαινεν ἐκτάσεις καλλιεργουμένας, ἀγροὺς σίτου καὶ σηκάλεως, ἐδάφη ὁτὲ μὲν ὁμαλὰ ὁτὲ δὲ ἀνώμαλα· ἐσημείου νοερῶς τὰς θέσεις, ἔνθα ἔμελλε νὰ τάξῃ τὰ στρατεύματά του, ἐφόσον ταῦτα θὰ κατέφθανον, τὰς μικρὰς κοιλάδας ὅπου θὰ ἐτήρει αὐτὰ συνεσωρευμένα καὶ σφιγκτὰ ἐν ὥρᾳ τῆς νυκτός, ἀόρατα εἰς τὸν ἐχθρόν, ἐνῷ τὸ σῶμα τῶν γεφυροποιῶν θὰ ἤρχιζον τὸ ἔργον των καὶ θὰ παρεσκεύαζον τὴν μεγάλην ἐπιχείρησιν τῆς ἐπαύριον. Προυχώρει πάντοτε, ὁρμητικὸς καὶ δρομαῖος ὡς συνήθως, ἐλαύνων ἀπὸ ρυτῆρος, ἀκάματος τό τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, ἀποφασίζων τὸ σχέδιόν του, ἀναλογιζόμενος τὴν διάταξίν του· οἱ στρατηγοί τὸν ἠκολούθουν καλπάζοντες εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν. Ἀλλ' αἴφνης βλέπουσι τὸν ἵππον του νὰ ὀπισθοχωρῇ ἀποτόμως, αὐτὸν δὲ στρεφόμενον ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, πεσόντα καὶ γενόμενον ἄφαντον.

Ὥρμησαν πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἔπεσεν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἦτο ἤδη ὄρθιος ἀνεγερθεὶς μόνος, ἄνευ ἄλλου τινὸς ἀπευκταίου πλὴν μώλωπος εἰς τὸ ἰσχίον· ἵστατο ὄρθιος καὶ ἀκίνητος παρὰ τὸν φρίσσοντα ἵππον του. Λαγωὸς ἀναπηδήσας μεταξὺ τῶν ποδῶν τοῦ ζώου εἶχε προξενήσει τὸ ἅλμα ἐκεῖνο τὸ καταρρίψαν τὸν ἱππέα, ὅστις ἀείποτε διετέλει ἀφῃρημένος καὶ ἐν ραστώνῃ ἐνῷ ἵππευεν. Τοιαῦτα ἐπεισόδια συχνότατα συνέβαινον εἰς τὸν αὐτοκράτορα κατὰ τὰς ἐκστρατείας του. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἐξωργίζετο συνήθως, παρεφέρετο λυσσωδῶς κατὰ τοῦ ἵππου του, κατ' ἐκείνων οἵτινες τὸν ἐπέσαξαν, κατὰ τοῦ ἀρχιπποκόμου του, «τὰ ἔβαζε» τέλος μὲ ὅλους διὰ τὴν ἀδεξιότητά του. Τὴν φορὰν ταύτην ὅμως οὐδὲ λέξιν ἐπρόφερε. Αἰφνιδίως μελαγχολήσας καὶ οἱονεὶ κατάπληκτος ἀνίππευσε σιωπηλῶς, καὶ ὁ μικρὸς ὅμιλος τῶν ἱππέων ἐπανέλαβε τὴν δρομαίαν αὐτοῦ πορείαν, ὑπὸ τὴν φαιὰν σκυθρωπότητα τῆς πρωίας. Ἐνδοιασμὸς αἰφνίδιος εἶχε καταλάβει τὰς καρδίας, καὶ ἕκαστος ἠδυνάτει νὰ κατασιγάσῃ πένθιμα προαισθήματα, «διότι εἶνέ τις δεισιδαίμων καὶ ἄκων ἔτι εἰς τόσον μεγάλας περιστάσεις καὶ τὴν παραμονὴν τόσον μεγάλων γεγονότων», εἶπεν εἷς τῶν συντρόφων τοῦ αὐτοκράτορος. Μετά τινας στιγμάς, ὁ Βερτιὲ ἐπλησίασε τὸν Κελαινκούρ, ὅστις ἐκάλπαζε παρ' αὐτόν, καὶ λαβὼν ἀδιοράτως τὴν χεῖρά του τῷ εἶπε:

— Καλλίτερα θὰ ἐκάμναμεν νὰ μὴ διαβῶμεν τὸν Νίμεν· ἡ πτῶσις αὐτὴ εἶνε δυσοίωνος.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐπὶ τέλους ἐσταμάτησεν εἰς μέρος τι, ἔνθα εἶχεν ἀποφασίσει νὰ διέλθῃ τὴν ἡμέραν καὶ ὅπου θὰ εὑρίσκετο ἐν μέσῳ τῶν μελλόντων νὰ καταφθάσωσι στρατευμάτων του. Ἤδη αἱ σκηναί του ὑψοῦντο, δύο σκηναὶ πασίγνωστοι εἰς τοὺς στρατιώτας του, ἐκ κανναβοπάνου μὲ κυανᾶς καὶ λευκὰς ραβδώσεις, ἡ μὲν δι' αὐτόν, ἡ δὲ διὰ τὸν πρίγκηπα ἀρχιστράτηγον· πρὸ τῆς πρώτης ἐφρούρει γρεναδιέρος. Οὕτως ἐγκατασταθεὶς ὁ αὐτοκράτωρ διέταξε νὰ τῷ κομισθῶσιν οἱ χάρται του, τὰ ἔγγραφά του καὶ τὰ πρὸς ἐργασίαν χρειώδη, καὶ ἐνῷ οἱ νεαροὶ ἀξιωματικοὶ τῆς ἀκολουθίας του ἐγκαθιδρύοντο εἰς παρακείμενον ἀχυρῶνα, αὐτὸς ἤρξατο ὑπαγορεύων διαταγάς. Ὥρισε πῶς θὰ ἐξετελεῖτο ἡ ζεῦξις τῶν γεφυρῶν τὴν νύκτα καὶ ἡ διάβασις κατὰ τὰς πρώτας ὥρας τῆς ἐπιούσης, συνέταξε μακροσκελῆ ὁδηγίαν, θαυμαστὴν ἐπὶ τάξει καὶ σαφηνείᾳ· τὰ πάντα ἐν αὐτῇ προεβλέποντο, ὑπελογίζοντο, προδιεγράφοντο, τὰ δὲ στρατεύματα οὐδὲν ἄλλο εἶχον ἢ νὰ ἐκτελέσωσι κίνησιν ἐκ τῶν προτέρων κανονισθεῖσαν μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς λεπτομερειῶν.

Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ὁ στρατὸς ἤρχιζε νὰ καταφθάνῃ, ἀναδύων ἐξ ὅλων τῶν σημείων τοῦ ὁρίζοντος. Ἦσαν ἐν πρώτοις αἱ ἐμπροσθοφυλακαί, τὰ ἐπιτελεῖα, αἱ ἐλαφραὶ πυροβολαρχίαι, προστρέχοντα ἐν καλπασμῷ ἵνα καταλάβωσι τὰ ὑψώματα· ἀκολούθως δὲ ἤρχοντο τὰ μεγάλα συμπαγῆ σώματα, πεζικόν, ἱππικόν, πυροβολικόν. Ἐξεχύνοντο ἀπὸ ὅλων τῶν ὁδῶν, ἀνέβαινον ἐπὶ τῶν κλιτύων, ἐπλήρουν τὰς κοιλάδας καὶ ἡ ἀνθρωποπλήμμυρα ἐκείνη ἐξεχείλιζε γοργῶς. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐθεᾶτο τὸ θέαμα ἐκεῖνο καὶ ἔδιδε τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς πρὸς τοποθέτησιν τῶν σωμάτων, ἀλλ' ἄνευ ζέσεως, ἄνευ ζωηρότητος, χωρὶς τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἐν τῷ βλέμματι ὅπερ τῷ ἦτο σύνηθες. Αὐτὸς «ὁ τόσον φαιδρὸς συνήθως, ὁ τόσον ἔμπλεως ζήλου καὶ θέρμης καθ' ἃς στιγμὰς αἱ στρατιαί του ἐξετέλουν μέγα τι ἐγχείρημα, ὑπῆρξε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν σοβαρώτατος καὶ σύννους»· διετέλει ὑπὸ τὸ κράτος προφανοῦς κακουχίας καὶ δυσαρέστου ἐντυπώσεως. Ὀλίγον κεκυφὼς ἀπὸ τῆς πτώσεώς του καὶ προπάντων περίλυπος, ἀπεσύρετο εἰς τὴν σκηνήν του, ἀναζητῶν ἐν αὐτῇ δρόσον καὶ σκιάν, διότι ὁ ἀὴρ ἦτο πνιγηρός, ὁ καύσων ἐκνευριστικός, ὁ δὲ οὐρανὸς ἐξ ὑπαμοιβῆς φλογερὸς καὶ βαρύς, διαυγαζόμενος ἐνίοτε λαμπρῶς ἀλλὰ καὶ αἰφνιδίως σκοτεινιάζων. Μετά τινας στιγμὰς ἐξήρχετο πάλιν, ἐκάθητο ἐπὶ σκίμποδος τεθειμένου πρὸ τῆς σκηνῆς του, ἐφυλλοδίφει ὀγκῶδες ἐρυθρὸν κατάστιχον πληροφοροῦν αὐτὸν περὶ τῶν ρωσσικῶν δυνάμεων, εἶτα δὲ διεκόπτετο καὶ ἔμενε σκεπτικός. Δεισιδαίμων ὡς ὁ Καῖσαρ, ἀνελογίζετο τὸ πάθημά του· ὡμίλει περὶ αὐτοῦ ἐνίοτε καὶ προσεποιεῖτο ὅτι ἠστεΐζετο, ἀλλ' ὁ γέλως του ἦτο ἐπίπλαστος καὶ ἔπαυεν ἀμέσως· ἠρεθίζετο διαβλέπων ἐπὶ πολλῶν προσώπων ἀνησυχίαν ἀνταποκρινομένην πρὸς τὴν ἰδικήν του, καὶ παρὰ πάσας αὐτοῦ τὰς προσπαθείας ὅπως φανῇ ἀταράχως πεποιθὼς καὶ φαιδρός, ᾐσθάνετο ἀναθρώσκουσαν ἐν ἑαυτῷ ἐνδόμυχον ἀγωνίαν.

Ὅ,τι δὲ ἐπηύξανε τὴν δυσθυμίαν του ἦτο ὅτι δὲν ἐλάμβανε καμμίαν εἴδησιν ἐκ τῆς ἐχθρικῆς ὄχθης. Οὐδεὶς ἦχος προήρχετο ἐκ τῆς νεκρᾶς ἐκείνης γῆς, οὐδεμία κίνησις ἐν αὐτῇ ἐφαίνετο. Καὶ ἐφαίνοντο μὲν ἐπὶ τῆς χαλικοστρώτου ὄχθης περιδιαβάζοντες ὀλίγοι Κοζάκοι ἢ διερχόμεναι ἀνὰ μέσον τῶν δένδρων περιπολίαι τινὲς ἔφιπποι, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν λαθραῖαι καὶ παροδικαὶ ὀπτασίαι, ἐξαφανιζόμεναι ἅμα ὡς διεωρῶντο. Ποῦ λοιπὸν ἦτο ὁ ἐχθρός; Τί ἔπραττεν;

ΤΡΕΙΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΗΝ ὥραν, καθ' ἣν ἤρχιζε πλέον νὰ κοπάζῃ ἡ βοὴ καὶ ἡ κίνησις εἰς τὰς μεγάλας ὁδοὺς καὶ νὰ διαχέηται φαιδρὰ ζωηρότης ἀνὰ τὰς συνοικίας, ἔκλεισε καὶ ὁ Ἀνδρέας τὸ βιβλίον του καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου του.

Ἦτο παραμονὴ πρωτοχρονιᾶς. Αἱ Ἀθῆναι ἐνόουν, ὡς πάντοτε, νὰ διασκεδάσουν, νὰ σπαταλήσουν, νὰ χαρτοπαίξουν. Ἡ μελαγχολικὴ ἰδέα ἴσως ὅτι διεσκέλιζε νέον βῆμα ἡ ζωὴ καὶ ἐμέτρει νέον σταθμὸν ὁ χρόνος ἐχρειάζετο ἱκανὰ κύπελλα οἴνου καὶ συγκινήσεις τοῦ *λανσκενὲ* διὰ νὰ καταπνιγῇ εἰς τὸ βάθος φαιδρᾶς ἀμεριμνησίας. Τρελλὴ αἰωνίως ἡ νεότης, διέχεε τὴν ζωὴν καὶ τὴν εὐθυμίαν πανταχοῦ ἀνὰ τὴν πόλιν· κατηρτίζοντο ὅμιλοι μουσικῶν καὶ συνεζητοῦντο τὰ τῆς νυκτερινῆς συναναστροφῆς. Εἰς τὰς οἰκίας ἐστρώνετο ἡ τράπεζα καὶ ἀνυπόμονος εὐωδίαζεν ἡ βασιλόπηττα, προετοιμάζουσα τερπνὰς ἐκπλήξεις μὲ τὸ ἐντὸς αὐτῆς κεκρυμμένον ἀργυροῦν μιστικόν.

Δὲν εἶχεν ἐξέλθει εἰς τὸν στερεότυπον πρωτοχρονιάτικον περίπατον τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ ὁ Ἀνδρέας. Μισάνθρωπος δὲν ἦτο, οὐδὲ κἂν ἰδιότροπος· ἤθελε μόνον ἀκέραια τὰ ἀκουστικά του ὄργανα καὶ βεβαίως θὰ διεκινδύνευε τὴν ἀκεραιότητα αὐτὴν ἂν ἐξετίθετο εἰς τὸν δαιμονιώδη ἐκεῖνον καὶ ἐκ πατροπαραδότου ἀθηναϊκῆς τρέλλας καθιερωμένον θόρυβον. Ἠπείγετο ἄλλως τε νὰ δώσῃ τὰς ἐξετάσεις του εὐθὺς μετὰ τὰς ἑορτὰς καὶ δὲν εἶχε καιρὸν νὰ χρονοτριβῇ εἰς περιπάτους καὶ ἐρωτοτροπήματα. Καὶ μόνον διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῇ ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, ἣν πρὸ ἡμερῶν τῷ εἶχε κάμει ὁ κύριος Μαντινείδης νὰ ἔλθῃ «'ς τὸ σπῆτι νὰ πάρουν μαζῆ τὴν σοῦπα καὶ νὰ κόψουν τὴν βασιλόπητα».

Μὲ τὴν οἰκογένειαν Μαντινείδου ἄλλως τε τὸν συνέδεε στενὴ οἰκειότης. Ὁ πατὴρ τοῦ Ἀνδρέου καὶ ὁ κ. Μαντινείδης ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν παιδικοὶ φίλοι καὶ ὅταν ἐκ τῆς πατρίδος του ἦλθεν εἰς Ἀθήνας νὰ σπουδάσῃ ὁ Ἀνδρέας, ἐφωδιάσθη διὰ θερμῶν συστατικῶν πρὸς τὸν ἀρχαῖον πατρικὸν φίλον. Καὶ ἔκτοτε ὁ νέος ἐθεωρεῖτο ὡς οἰκεῖος τῆς οἰκογενείας, οἰκεῖος ὅμως τηρῶν ἐξ ἁβρότητος πλέον ἢ πρoσήκουσαν ἐπιφυλακτικότητα εἰς τὰς σχέσεις του, διότι ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Μαντινείδου πλὴν ἑνὸς μικροῦ υἱοῦ εἶχε καὶ δύο κόρας, ὧν ἡ μεγαλειτέρα μάλιστα εἰς ἡλικίαν γάμου. Ἐτήρει ἐφεκτικότητα ὁ νέος οὐχὶ διότι ἦτο ἐκ τῶν εὐφλέκτων ἐκείνων καρδιῶν, διὰ τὰς ὁποίας, ὡς εἰς χορτοβολῶνα, σπινθὴρ μόνον ἀπαιτεῖται ὅπως ἀνάψῃ πυρκαϊάν, καὶ ἑπομένως ἐφοβεῖτο μὴ ἀναδοθῇ ποτὲ τοιοῦτος σπινθὴρ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς κόρης, ἀλλὰ διότι ἐνδιεφέρετο ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας ἐκείνης καὶ δὲν ἤθελεν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ αἱ συχναὶ ἐπισκέψεις του καὶ ἡ ὑπερβάλλουσα οἰκειότης νὰ δώσωσι λαβὴν εἰς τὰ ψιθυρίσματα καὶ τὰς εἰκασίας, ἅτινα σχηματίζουσι πάντοτε ἀσμένως ὑπὸ ὅλα τὰ γεωγραφικὰ πλάτη τὰ περίεργα καὶ κακεντρεχῆ ὄντα τὰ καλούμενα γείτονες. Καὶ ἀρκεῖ νὰ περιπέσῃ εἰς τὰς γλώσσας τῶν γειτόνων ἡ ὑπόληψις μιᾶς κόρης διὰ νὰ σπαραχθῇ ἀσφαλέστατα· τόσον αἰχμηραὶ καὶ ἀκανθώδεις εἶνε αἱ κακαὶ γλῶσσαι. Εἶχεν ἄλλως τε περὶ γάμου ὁ Ἀνδρέας ὡρισμένον σύστημα ἰδεῶν, τὸ συνήθως ἐπικρατοῦν εἰς τὰς σημερινὰς κοινωνίας καὶ ὡς πρακτικὸν φημιζόμενον. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι ἐθεώρει καὶ πᾶσαν σκέψιν ἀκόμη περὶ τούτου πρόωρον, ἀλλ' εἶχε συνηθίσει νὰ συνδυάζῃ τὴν ἰδέαν ταύτην πρὸς ἀριθμούς τινας, τῶν ὁποίων καὶ μόνη ἡ ξηρότης ἤρκει νὰ ἐξατμίσῃ πᾶν ποιητικὸν γόητρον ἀπ' αὐτῆς. Ὁ Ἡσαΐας, κατ' αὐτόν, πρὶν ἢ μάθῃ νὰ χορεύῃ ὤφειλε νὰ προικισθῇ δι' ὀλίγων οἰκονομολογικῶν γνώσεων. Ὡμολόγει ὅτι ὁ ἔγγαμος βίος ἦτο λιμήν, ἀλλὰ λιμὴν προσβαλλόμενος ἐνίοτε ὑπό τινων ὀχληρῶν ἀνέμων ὁσάκις δὲν τὸν προήσπιζεν ὁ κυματοθραύστης τῆς οἰκονομικῆς ἐπαρκείας. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁ ἐν λόγῳ λιμὴν ἠπείλει νὰ λάβῃ τὰς ἀνοικτὰς διαστάσεις ὅρμου, διότι ὁ κ. Μαντινείδης, ἔμπορος ἄλλοτε καὶ ἐπιχειρηματίας ἀποτυχὼν εἰς τὰς ἐργασίας του, ὡς μόνην προῖκα τῶν θυγατέρων του ἔδιδε τὴν λαμπρὰν καὶ ἐπιμεμελημένην ἀνατροφήν των, τὰς οἰκογενειακάς των ἀρετάς, τὴν οἰκοκυρωσύνην των, τὸ ἀνθηρόν των κάλλος καὶ ὀλίγας, πολὺ ὀλίγας χιλιάδας δραχμῶν, μόλις καὶ μετὰ κόπου περισωθείσας ἐκ τοῦ ναυαγίου.

Ἀλλὰ τοῦ Ἀνδρέου τὰ ὄνειρα, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι αἱ βλέψεις τῆς οἰκογενείας εἶχον ποτὲ ἀπευθυνθῆ πρὸς αὐτόν, δὲν περιωρίζοντο εἰς τόσον στενὸν καὶ πεζὸν ὁρίζοντα. Ἐνόει νὰ ἐπιδιώξῃ τύχην διὰ πλουσίου γάμου, νὰ διαπρέψῃ ἐπὶ κοινωνικῇ θέσει ἀποτόμως καὶ ἄνευ πολλῶν περιπετειῶν, νὰ καταλάβῃ ἐξ ἐφόδου τὸ ἄσυλον τῆς εὐζωΐας, τοῦ πλούτου, τῶν τιμῶν. «Ἡ καλύβη καὶ αὐτὴ» ἦτο δι' αὐτὸν ἀνοησία στοιχίζουσα· αὐτὸς προυτίμα ἁπλούστατα «αὐτὴν καὶ ἓν μέγαρον». Ἦτο ἐν ἄλλοις λόγοις πρακτικὸν πνεῦμα, λογικὸς νέος, ὁ Ἀνδρέας.

Εἰρήσθω ὅμως ἐξ ἄλλου, πρὸς τιμὴν τῆς οἰκογενείας Μαντινείδου, ὅτι καὶ αὐτὴ οὐδέποτε παρεῖδε τὸν τρόπον αὐτὸν τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ποτὲ οὐδὲ κατὰ φαντασίαν διενοήθη νὰ προσηλώσῃ ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην ἐλπίδα ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἀνδρέου, ἀκριβῶς διότι ἦτο φίλος των. Ἔχει καὶ ἡ πτωχεία τὴν ἀλαζονείαν της, καὶ πολὺ μᾶλλον ὑψηλόφρονα ἐνίοτε τοῦ πλούτου. Πᾶν ὅ,τι ἔχει ἀπόχρωσιν συγκαταβάσεως, τὸ ἐκλαμβάνει ὡς οἶκτον καὶ εὐγενῶς μὲν ἀλλ' ἀξιοπρεπῶς τὸ ἀποκρούει. Ὁ Ἀνδρέας ἦτο κάτοχος ἱκανῆς περιουσίας καὶ ἐπιπλέον μνηστὴρ εὐέλπιδος μέλλοντος χάρις εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἱκανότητά του. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δὲ ἀκόμη ὅτι προεξοφλῶν τὰς ἐλπίδας ταύτας καὶ ἀμνήμων τῶν ἀρχῶν του ἤρχετο μίαν ἡμέραν καὶ ἐζήτει ἐξ ἔρωτος ἢ ἐξ ἁπλῆς συμπαθείας τὴν χεῖρα τῆς δεσποινίδος Μαντινείδου, τὸ πρᾶγμα θὰ ἐνεῖχεν ὅλους τοὺς χαρακτῆρας τῆς mésalliance, καὶ οἱ πτωχοὶ ἀλλ' ὑπερήφανοι γονεῖς οὐδέποτε ἤθελον νὰ λεχθῇ ὅτι «τὸ παιδὶ ἔμπλεξε». Συνέπραττε δ' εἰς τοῦτο θαυμασίως καὶ ἡ μεγαλειτέρα τῶν θυγατέρων, ἡ δεσποινὶς Κλειώ, μὲ τὸν σεμνὸν καὶ σοβαρὸν χαρακτῆρά της, τὴν ἔλλειψιν πάσης φιλαρέσκου καὶ ἐρωτοτρόπου διαθέσεως, καὶ τὴν ἀφελῆ ἀλλ' ἀξιοπρεπῆ συμπεριφοράν της. Ἦτο ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων γυναικείων κεφαλῶν, ἐν ταῖς ὁποίαις δὲν στροβιλίζονται ὁμοῦ μὲ ταινίας καὶ πτερὰ καὶ τρίχαπτα ρεμβασμοὶ πτεροέντων ἐρώτων καὶ τεχνάσματα φιλαρεσκείας. Ἐὰν τώρα ἡ ἀπὸ χρόνων μετὰ τοῦ νέου οἰκειότης εἶχεν ἀφήσει ἐν τῷ μυχῷ τῆς παρθένου ἐκείνης καρδίας ὑποστάθμην τινὰ τρυφερᾶς συμπαθείας, δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ βεβαίως ἔκρυπτε βαθύτατα τὸ ἀθῶον ἐκεῖνο αἴσθημα ἡ κόρη, τόσον βαθέως ὥστε οὐ μόνον ὁ Ἀνδρέας οὐδέποτε ὑπωπτεύθη τι, ἀλλ' οὐδ' αὐτὴ ἡ ἰδία σχεδὸν ἀντελήφθη τί συνέβαινεν ἐν ἑαυτῇ.

*

Εὐθὺς μόλις ἀνέβη τὴν κλίμακα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ὑαλόφρακτον διάδρομον τοῦ ἀνωγείου, ἔνθα κατῴκει ἡ οἰκογένεια Μαντινείδου, εὐχάριστος εὐωδία οἰκογενειακῆς ζωῆς καὶ γαλήνης προσέβαλε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀνδρέου. Μοσχοβολεῖ ὁ οἰκογενειακὸς βίος δι' ὅποιον ὑποστῇ ἐπὶ ἔτη τὰς ἀνίας τοῦ μονήρους βίου, τὴν πλῆξιν τοῦ σπουδαστικοῦ δωματίου καὶ τὴν ἄχαριν πεζότητα τῶν καφενείων. Δοκιμάσατε νὰ ξενιτευθῆτε en garçon ἐπί τινα ἔτη διὰ νὰ αἰσθανθῆτε ποίαν γλυκύτητα ἔχει ἡ ἀτμόσφαιρα εἰρηνικοῦ ἐνδιαιτήματος οἰκογενείας, ποίαν μακαριότητα προδίδει ὁ γελαστὸς ἐκεῖνος ὅμιλος γονέων καὶ τέκνων ὁ περιστοιχῶν ἑορτάσιμον τράπεζαν, ποίας τρυφηλὰς σκέψεις εὐδαιμονίας καὶ ἀπολαύσεων ἐμπνέει ἡ θωπεία ἐκείνη τῆς ψυχῆς ἡ ἀπορρέουσα ἐκ τοῦ θάλπους τῆς οἰκογενειακῆς φωλεᾶς. Ἡ φλιὰ ἐκείνη χωρίζει αὐτόχρημα δύο γεωγραφικὰς ζώνας· ἀπὸ τῆς παγερᾶς στέππης τοῦ κατὰ μόνας βίου εἰσέρχεσθε ἀποτόμως εἰς τὴν ὄασιν τὴν ὑπόθερμον καὶ μυροβόλον, τὴν ὁποίαν σκιάζει ὁ φοῖνιξ τοῦ καθήκοντος καὶ δροσίζει ἡ πηγὴ τῆς ἀγάπης.

Τὸν Ἀνδρέαν ὑπεδέχθη ἡ αὐτὴ ὡς πάντοτε προσηνὴς οἰκειότης καὶ ἀφέλεια ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας. Ὁ μικρὸς Νῖκος ἔβαλε κραυγὰς χαρᾶς καὶ χοροπηδῶν ἦλθεν εἰς προϋπάντησιν τοῦ ἐπισκέπτου, βεβαίως διότι τὸν ἐχαροποίει ἡ ἄφιξίς του, ἀλλ' ἴσως καὶ διότι συνετέμνετο τοιουτοτρόπως ἡ προσδοκία τῶν ἀπολαύσεων τῆς τραπέζης· αἱ δύο νεάνιδες, ἡ Κλειὼ ἡ μεγαλειτέρα, ἡλικίας δεκαοκτὼ ἐτῶν πρὸς τὰ δεκαεννέα καὶ ἡ Μαρία, ἡ μικροτέρα, μόλις δεκατεσσάρων, ὑπεδέχθησαν καὶ αὐταὶ τὸν νέον, οὐχὶ βεβαίως μὲ πηδήματα ὅπως ὁ Νῖκος, ἀλλὰ μὲ πολλὴν καὶ ἐκφραστικὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου χαρὰν καὶ μὲ διαχυτικότητα ἀντιστρόφως ἀνάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν ἑκατέρας. Ἓν ἠχηρὸν «Καλησπέρα Ἀνδρέα» ἀκουσθὲν ἀπὸ τοῦ μαγειρείου ἐμαρτύρησε συγχρόνως ὅτι ὁ κ. Μαντινείδης, πιστὸς ἀείποτε εἰς τὰ γαστρονομικά του ἰδεώδη ἐνόει νὰ μὴ ἐμπιστευθῇ τὴν εὐθύνην τῆς ἐπιτυχίας τοῦ δείπνου εἰς μόνην τὴν ἐξαίρετον πεῖραν τῆς ἀγαθῆς συζύγου του, ἥτις μὴ προφθάσασα νὰ τελειώσῃ ἀκόμη τὸ «μέλωμα» τῶν γλυκῶν της καὶ τὴν κατεργασίαν τῆς *σάλτσας* διὰ τὴν κλασικὴν μακαρονάδα, ἐνεφανίσθη μετ' ὀλίγον εἰς τὴν θύραν τοῦ μαγειρείου μὲ τὴν λευκήν της ποδιὰν ὅπως χαιρετίσῃ, ἄνευ χειραψίας, ἐννοεῖται, τὸν Ἀνδρέαν.

Τὸ ἑστιατόριον ἔλαμπε· τῆς κρεμαστῆς λυχνίας τὸ φῶς ἔχυνεν ἄπειρον λευκότητα εἰς τὴν ἀπαστράπτουσαν ἐκ καθαριότητος καὶ ἑτοίμην τράπεζαν, θελκτικοὺς τόνους ἁρμονικῶν χρωμάτων εἰς τὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης ὡραίαν ἀνθοδέσμην καὶ τὰς ἑκατέρωθεν αὐτῆς δύο πλήρεις ὀπωροδόχας, στιλβηδόνα ἤρεμον εἰς τὰ φαβεντιανά, τὰ μετάλλινα καὶ ὑάλινα ἐπιτραπέζια σκεύη, καὶ τέλος ἀνεπαισθήτους διαβαθμίσεις ἱλαροῦ σκιόφωτος ἀνὰ τοὺς πέριξ τοίχους, ἐφ' ὧν ἡ καλλιτεχνικὴ ἰδιοφυΐα τῆς Δ[ίδος] Κλειοῦς εἶχεν ἐγκατασπείρει ἐν χαριτωμένῃ συμμετρίᾳ χειροτεχνήματα καὶ ὑδατογραφίας ἰδιοχείρους. Καὶ ἐξ ὅλων αὐτῶν, τῶν ἀνθέων, τῶν καρπῶν, τῶν προσώπων, τῶν καρδιῶν ἀνεδίδετο συμμιγές τι ἄρωμα ἱλαρᾶς γλυκύτητος κηλούσης τὴν ὄσφρησιν, ὡς ἡ μουσικὴ τὸ οὖς, καὶ τερπούσης τὸ πνεῦμα.

Ὁ Ἀνδρέας ἐκάθησεν εἰς τὸ ἑστιατόριον, ἀφοῦ προσεπάθησεν ὅσον ἠδύνατο νὰ κρύψῃ κάλλιον ὑπὸ τὸ ἐπανωφόριόν του δέμα τι δώρων, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἐγκαίρως προμηθευθῆ διὰ τοὺς ξενίζοντας αὐτόν. Ἡ Κλειὼ διηυθέτησεν ὅ,τι εἶχε μείνει ἐλλιπὲς ἐπὶ τῆς τραπέζης, μετέβη δι' ὀλίγα λεπτὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν μητέρα της εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἡ Μαρία ἐτοποθέτησε τὰ καθίσματα καὶ ὁ Νῖκος ἤρχισε νὰ διηγῆται εἰς τὸν Ἀνδρέαν τὰ ἐπεισόδια τοῦ ἀπογεύματος τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐνεφανίσθη τέλος καὶ ὁ κ. Μαντινείδης, μὲ ἀνεσηκωμέ-

νας τὰς χειρίδας καὶ τὸ ἦθος ἀνθρώπου ἐξερχομένου ἀπὸ σαβαρὰν ὑπηρεσίαν.

— Ξέρεις, Ἀνδρέα, ὄχι· πῶς θὰ κατηγορήσω τὴν γυναῖκα καὶ τὰ κορίτσια μου, ἀλλὰ δὲν μοῦ πάγει καρδιὰ ἂν δὲν ρίξω μιὰ ματιὰ 'ς τὴν κουζίνα. Ἤμουν ἔκπαλαι φοβερὸς ἐρασιτέχνης, καθὼς λέτε σεῖς οἱ νέοι, 'ς τὴν μαγειρικήν.

Ὅπου ἡ κυρία Μαντινείδου δὲν ἐβάσταξε πλέον καὶ προβάλλουσα ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ ἑστιατορίου λέγει γελῶσα·

— Καὶ μᾶς τὰ κάνει ρόιδο, 'ποῦ λὲς ἡ ἀφεντιάτου, μὲ τὴν ἐρασιτεχνίαν του. Τί νομίζετε πῶς μοῦκανε πάλι· κόντεψε νὰ ρίξῃ τὸ βούτυρο ἄκαυτο. Ἄσε δὲ ποῦ δὲν μ' ἄφησε νὰ ἀραιώσω ὅσο ἔπρεπε τὸ μέλι γιὰ τὰ γλυκά.

Ὁ κ. Μαντινείδης ἔμεινεν ἐμβρότητος εἰς τὴν καταγγελίαν ταύτην, ἥτις ἐκηλίδου τὴν φήμην του ὡς ἐμπείρου περὶ τὰ μαγειρικά· ἀλλ' ἔμεινεν ἐνεὸς ὅταν ἤκουσε μετ' ὀλίγον κατήγορον καὶ τὴν κόρην του.

— Κ' ἐμὲ προχθές, εἶπεν ἡ Κλειὼ μειδιῶσα, νὰ ἰδῆτε τί μοῦ κατάφερε ὁ πατέρας· εἶχα φτειάσει ἕνα ζυμαρικὸ καὶ ἔβαλα νὰ τὸ ψήσω ὅταν ἐχρειάσθη νὰ φύγω μιὰ στιγμὴ ἀπὸ τὴν κουζίνα· ἀφίνω ποῦ λέτε τὸν καλό σου τὸν πατέρα νὰ ἐπιστατήσῃ καὶ ἀντὶ νὰ ρίψῃ βούτυρο πιάνει καὶ ρίπτει λάδι καὶ χαλᾷ τὸ ζυμαρικό!

Ἐδέησε νὰ διαμαρτυρηθῇ ὁ Ἀνδρέας ὑπὲρ τῆς φήμης τοῦ κ. Μαντινείδου καὶ νὰ διαψεύσῃ μερικὰς ἀνακριβείας ὁ Νῖκος διὰ νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς κωμικῆς ἀπελπισίας του ὁ κ. Μαντινείδης, ὅστις ἐπὶ τέλους βλέπων παραγνωριζομένην τὴν ἀξίαν καὶ τὴν καλήν του διάθεσιν ἀπεγοητεύθη ἀπὸ τὴν «μαγειρικήν του ἐρασιτεχνίαν».

— Καλά, κυράδες μου, εἶπε τέλος, κάμετε ὅ,τι θέλετε· ἐγὼ δίδω τὴν παραίτησίν μου ἀπὸ παραμάγειρος· ἤ, βλέπεις, τὸν πολὺ μισθὸ ποῦ μοῦ δίδετε! Αὐτὰ παθαίνει ὁποιος δὲν κυττάζει τὴν δουλειά του. Πᾶμε τώρα, Κλειώ, 'ς τὴ σάλα νὰ μᾶς παίξῃς κανένα ἔμμορφο κομμάτι 'ς τὸ πιάνο γιὰ νὰ μοῦ φύγῃ αὐτὸς ὁ καϋμὸς τῆς μαγειρικῆς καὶ ἂς τὰ βολέψῃ ὅπως θέλει ἡ κυρὰ ἡ μάνα σου, ποῦ αἰωνίως γρυνιάζει ἅμα μὲ ἰδῇ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν της.

— Σᾶς δίδω μισὴ ὥρα μόνον προθεσμία, εἶπεν ἡ κυρία Μαντινείδου, ὡς ποῦ νὰ τὰ ἑτοιμάσω ὅλα. Ἔλα σύ, Μαρία, νὰ μὲ βοηθήσῃς καὶ οἱ ἄλλοι πηγαίνετε 'ς τὴ σάλα.

Εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ κ. Μαντινείδης ἐξηπλώθη ἐπὶ ἀνακλίντρου ἀνάψας καὶ ἓν σιγάρον, ἴσως διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὴν ἀποπομπήν του, ὁ Ἀνδρέας ἐκάθησεν ἐπὶ καθέδρας παρὰ τὸ μαρμάρινον τραπέζιον τῆς μέσης καὶ ἡ Κλειὼ ἔλαβε θέσιν πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου.

— Τί κομμάτι ἀγαπᾶτε νὰ παίξω; ἠρώτησε τὸν νέον ἡ κόρη.

— Ὅ,τι προτιμᾶτε σεῖς, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας· ἐμὲ μὲ ἀρέσει ἐν γένει ἡ μουσική. Δὲν ὑπάρχει ὡραῖον μουσούργημα ποῦ νὰ μὴν ἀγαπῶ.

Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ οἱ δάκτυλοι τῆς νεάνιδος ἐπλανήθησαν ἐπὶ τῶν ἐλεφαντίνων πλήκτρων τοῦ ὀργάνου ἀφήσαντες ὄπισθεν τῶν ὁλκὸν γοργῶν τόνων ἀτάκτων ἐν εἴδει προανακρούσματος.

—Ἀ! ναί, ἐνθυμήθην· θὰ παίξω τὸ intermezzo τῆς *Καβαλλερίας*. Σᾶς ἤρεσε πολὺ τὴν τελευταίαν φορὰν ποῦ τὸ ἔπαιξα.

Καὶ ἀνοίξασα πρὸ αὐτῆς μουσικὸν τετράδιον ἤρχισε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ θυμασίου αὐτοῦ μέλους, ὅπερ συνέθηκεν ὁ Mascagni ὀλίγας μόνον ὥρας πρὶν ἢ ὑποβάλῃ εἰς τὸν διαγωνισμὸν τὸ ἀθάνατον μελόδραμά του.

Πλήμμυρα ἁρμονίας κατέκλυσεν αἴφνης τὴν αἴθουσαν. Τὸ ἀείποτε νεάζον πνεῦμα τῆς Ἰταλικῆς μουσικῆς, ἐξιχθὲν τὴν φορὰν ταύτην εἰς τὸ τέλειον δι' ἀπατήτου ὅλως τρίβου, ἐνόμιζες ὅτι ἀνεπάλλετο ἐπὶ τῶν πλήκτρων ἀνελίσσον τὴν μαγικὴν ἐκείνην ἅλυσιν στροφῶν γλυκυτάτων φθόγγων τὴν δεσμεύουσαν ἐξαπίνης τὴν ψυχήν, ἐπαλμῴδει τώρα γοργὸν καὶ ὑπόπτερον, τώρα βαρὺ καὶ νωχελῶς χρονίζον, ἄλλοτε ζωηρὸν ὡς ἡ νεανικὴ καρδία, ἄλλοτε σοβαρὸν ὡς διάνοια φιλοσόφου, πότε γελόεν, ἱλαρόν, ἔμπλεον ζωῆς καὶ δράσεως, πότε ἀποκλίνον πρὸς τὴν ἀπόχρωσιν ὀλολυγῆς ἢ τὴν βαθύτητα στόνου. Ἔψαλλεν ἡ ζωὴ διὰ τῶν δακτύλων τῆς κόρης, ἡ ζωὴ μὲ τὸν κλαυσίγελων καὶ τὰ ἠθικά της ὀξύμωρα, ἡ ζωὴ ἡ τρεφομένη μὲ ὄνειρα καὶ ἐλπίδας, ἡ ποτιζομένη ἀπογοητεύσεις, πικρίας καὶ ὅμως ἀείποτε γλυκεῖα, ἀείποτε ποθεινή. Ὀσάκις ἰδίως οἱ τόνοι ἀνερριχῶντο ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὰς ὑπάτας τῆς μουσικῆς κλίμακος καὶ ἐβαραθροῦντο κατόπιν ἀποτόμως ὡς καταρράκτης διὰ νὰ κυματίσωσι πάλιν περαιτέρω, ἐκφράζοντες ἐκ περιτροπῆς τὸν θρίαμβον τῆς χαρᾶς ἢ τὸ παράπονον τῆς ἀτυχίας, βάλλοντες σπασμὸν ἡδονῆς ἢ κραυγὴν ἄλγους, τὸ μέλος συνήρπαζε τὴν ψυχὴν καὶ ἐκράτει ἐν συνοχῇ τὸ πνεῦμα.

Ὁ Ἀνδρέας ἠσθάνθη τὴν ριγηλὴν ἐκείνην ἐνήδονον συναίσθησιν, ὑφ' ἣν φρίσσει τὸ σῶμα εἰσερχόμενον εἰς χλιαρὸν ἀρωματικὸν λουτρόν. Εἶδος πραείας, ἀνεπαισθήτου νάρκης ἐξέλυσε τὴν ἠθικήν του ὕπαρξιν, ἠσθάνθη ἐπὶ τῶν νεύρων του δονουμένας ἠρέμα παλμωδῶς τὰς ἀπηχήσεις τῆς μελῳδίας, ὡς ἐπὶ χορδῶν αἰολικῆς κινύρας, κατωλίσθησεν ἡ ψυχή του εἰς δίνην γλυκείας ἐκστάσεως, ἀφ' ἧς μόλις ἀνένηψεν ὅταν ἐσβέσθη τὸ μέλος εἰς τὸν ὑπέρτατον ἐκεῖνον καὶ τελευταῖον φθόγγον, ὅστις νομίζεις ὅτι χάνεται, αἰωρεῖται, φεύγει πρὸς τὸ κενὸν ὡς ἀτμίς.

Ἔρριψε βλέμμα πρὸς τὴν νεαρὰν μουσικόν, βλέμμα ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκόχλαζε θερμὴ εὐγνωμοσύνη, ἀλλὰ καὶ περιέργεια φθάνουσα μέχρι τρυφεροῦ ἐνδιαφέροντος· ἔπαιζεν ἁπλῶς ἄρά γε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ κόρη, ἢ ὡμίλει διὰ τῶν πλήκτρων αὐτὴ ἡ καρδία της. Ἀλλ' ἡ μορφὴ τῆς Κλειοῦς τῷ ἐφάνη μὴ ἐκφράζουσα πολλὰ πράγματα· οἱ ὀφθαλμοί της ἔμειναν σιωπηλοί· εἰς τὸ μέτωπόν της δὲν εἶχε διέλθει σκιὰ συγκινήσεως. Ἀδιόρατον μόνον ἐρύθημα εἶχε προσδώσει εἰς τὰς παρειάς της στιγμιαίαν φλόγα πυρετοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ μετ' ὀλίγον διελύθη.

Ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον ὁ Νῖκος περιχαρῶς εἰσελάσας ἀνήγγειλεν ὅτι «ἦσαν ἕτοιμα» καὶ ἠγέρθησαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ἑστιατόριον, ὁ Ἀνδρέας ὡς μόνην ἐκδήλωσιν τῆς συνεχούσης αὐτὸν συγκινήσεως εὗρε τὴν φράσιν·

— Τί ἔμμορφο μέρος καὶ πόσον ὡραῖα τὸ ἐκτελεῖτε!

Φιλοφρόνημα, τὸ ὁποῖον ἐφάνη ὅτι ἀπέσπασεν ἀπὸ τῆς κόρης τυπικὸν μόνον εὐχαριστῶ.

Παρέκαμψε τοιουτοτρόπως καὶ τὴν φορὰν ταύτην ὁ νέος τὸν κίνδυνον νὰ λησμονήσῃ τὰς ἀρχάς του. Ἀλλ' ἦτο καδμεία ἡ νίκη του καὶ ἠδύνατο, ὡς ὁ Πύρρος, νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ θριάμβου του: «Ἄλλον ἕνα τοιοῦτον καὶ ἐχάθην». Διότι εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του ἀφῆκεν ἡ μουσικὴ ἐκείνη ἀπόλαυσις ἴχνη διαβάσεως ἀνεξίτηλα. Ἠσθάνετο ὅτι μία τῶν γλυκυτέρων τῆς ζωῆς του ἀναμνήσεων θὰ ἦτο τὸ τέταρτον ὥρας ἐκεῖνο, ὅπερ διῆλθεν ἀκροώμενος καὶ βλέπων τὴν κόρην.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΜΑΘΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (Εἰκὼν C. Berguen).

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ ΑΔΕΛΦΩΝ (Εἰκὼν Gueza Paske).

Ἦτο ἐκ τῶν μορφῶν ἐκείνων ἡ Κλειώ, αἵτινες δὲν σὲ καταπλήσσουσιν ἐκ πρώτης ὄψεως, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ σὺν τῷ χρόνῳ μόνον σὲ ἁλίσκουσι. Καλλονὴ οὐχὶ κεραυνοβολοῦσα, ἀλλ' ἀσφαλῶς καθυποτάσσουσα. Καὶ ἐπὶ τῶν ἀμέμπτου κανονικότητος χαρακτήρων ἐκείνων, ἐπὶ τῶν ἁρμονικῶν γραμμῶν τοῦ συνόλου της οὐκ οἶδα τί τὸ ἀπείρως ἀγνόν, τὸ λατρευτῶς παρθενικόν, ἓν χαριτωμένον κρᾶμα παιδικῆς ἀφελείας καὶ φιλοσοφικῆς σοβαρότητος, καὶ προπάντων ἡ πραεῖα, ἡ γλυκεῖα, ἡ ἐπαγωγὸς χάρις.

*

Μετὰ ἓν ἀκριβῶς ἔτος ἐπανευρίσκομεν τὸν Ἀνδρέαν εἰς Παρισίους, τελειοποιοῦντα τὰς σπουδάς του. Ἦτο πρὸ ἓξ ἤδη μηνῶν εἰς τὴν παρὰ τὸν Σηκουάναν πόλιν τῶν φώτων καὶ τῶν ἡδονῶν καὶ ἤδη τὸν κατέτρυχον οἱ πρῶτοι νυγμοὶ προϊούσης νοσταλγίας. Πρέπει νὰ ἔχῃ ζήσει τις

ἐπὶ ἔτη εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ τὰς στερηθῇ κατόπιν διὰ νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνην νοσταλγίαν, τὴν κακοηθεστέραν ἴσως πασῶν, τὴν ὁποίαν ἐπιτραπήτω νὰ καλέσωμεν «Ἀθηναϊκὴν νοσταλγίαν». Ἡ ἀνάμνησις τοῦ λευκοῦ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν ἄστεως μὲ τὸν αἰωνίως γλαυκὸν οὐρανόν του, μὲ τὴν ἀείποτε κρυσταλλίνην ἀτμόσφαιράν του, τοὺς ἰοβαφεῖς ἢ πορφυροχρύσους ὁρίζοντάς του, μὲ τὸ αἰώνιον ἔαρ εἰς τὸ κλῖμα καὶ εἰς τὰς καρδίας, ἀποβαίνει διηνεκὴς βάσανος τρύχουσα ὡς ἐφιάλτης, μαραίνουσα ὡς ἑκτικὸς πυρετός. Ποθεῖ τις, μὲ δίψαν τυφλοῦ πρὸς τὸ φῶς, τὴν πόλιν τοῦ ἡλίου, τῆς νεότητος καὶ τῶν ἐρώτων, τὴν πόλιν τὴν ὀνειρωδῶς ἰριδίζουσαν πρὸ τῶν νεανικῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀειθαλῆ διὰ τὰς ἀνθηρὰς καρδίας, τὴν πόλιν ἧς ἕκαστον μάρμαρον συνδέεται πρὸς μίαν τρέλλαν, ἕκαστον δένδρον πρὸς ἕνα ἔρωτα, ἕκαστος ἀνθοστεφὴς ἐξώστης πρὸς μίαν εὐτυχίαν. Εἰς οὐδεμίαν πόλιν καταγινώσκονται τόσαι ἐλλείψεις, κατ' οὐδεμιᾶς μεμψιμοιροῦσι τόσον, καὶ ὅμως οὐδεμία πόλις ἐμπνέει τόσον βαθὺν ἔρωτα, τόσην ἀπέραντον λατρείαν ὅσον αἱ Ἀθῆναι· αἱ Ἀθῆναι ὁμοιάζουν μὲ τὴν ζωήν· αἰωνίως παραπονούμεθα κατ' αὐτῆς καὶ ἐν τούτοις «καὶ μετὰ τόσα βάσανα πάλ' ἡ ζωὴ γλυκειά εἶνε».

Τὴν πρωτοχρονιὰν αὐτὴν ἔμελλεν ὁ Ἀνδρέας νὰ διέλθῃ ἐν ὁμίλῳ φαιδρῶν συμπατριωτῶν εἰς δεῖπνον φαιδρόν, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐσπινθήριζον περισσότεραι ἀναμνήσεις παρ' ὅσος θὰ ἤφριζε καμπανίτης. Ἡ γλυκεῖα ἰδέα τῆς πατρίδος προήδρευε τοῦ συμποσίου. Ἕκαστος συνδαιτυμὼν συνεισέφερεν εἰς τὸ συσσίτιον ἐκεῖνο πλὴν τοῦ ἐράνου του καὶ ἱκανὰς γλυκείας ἀναμνήσεις, ἐντύπωσίν τινα γηθόσυνον λησμονημένην πρὸ πολλοῦ καὶ συνδεομένην πρὸς τὴν πρωτοχρονιάν, τὴν ἀφήγησιν τερπνοῦ τινὸς ἐπεισοδίου σχετιζομένου πρὸς τὰ ἑλληνικὰ ἔθιμα ἢ τὰς τοπικὰς συνηθείας. Καὶ παρ' ἐλπίδα, σχεδὸν ὅλοι ἀπεχωρίσθησαν περὶ τὸ τέλος τῆς ἑσπερίδος ἧττον φαιδροὶ ἢ ὅσον ἤλπιζον. Εἶνε φυσικὸν τοῦ Ρωμηοῦ πανταοῦ καὶ πάντοτε νὰ μελαγχολῇ, καὶ μετὰ ὀλύμπιον ἀκόμη εὐωχίαν, μεθ' ἣν ὁ μὲν γάλλος θὰ ἐξεκώφαινε τὸν κόσμον μὲ τὰς τρελλὰς φωνάς του, ὁ γερμανὸς θὰ ἐγέλα μακαρίως ὡς παιδίον, καὶ ὁ Ἰταλὸς θὰ ἐξεπόρθει ὅλον τὸ repertorio τῆς Σκάλας τοῦ Μιλάνου. Καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἐκδηλώσεις τῆς εὐθυμίας του ἐπικρατεῖ ὁ τόνος τοῦ παραπόνου καὶ ἀπόδειξις τὰ προσφιλῆ του ᾄσματα.

Ὁ Ἀνδρέας μὲ τὸν στόμαχον πλήρη, ἀλλὰ κενὴν τὴν καρδίαν, διότι αἱ ἀθρόαι ἐκεῖναι τῆς ἑσπέρας ἀναμνήσεις εἶχον ἐπιτείνει τὴν νοσταλγίαν του, ἀπεχαιρέτησε τοὺς συντρόφους του καθ' ὥραν προκεχωρηκυῖαν τῆς νυκτὸς καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του οὐχὶ τόσον διότι ᾐσθάνετο τὴν ἀνάγκην ὕπνου ὅσον διότι ἤθελε ἐν ἀνέσει νὰ διεξέλθῃ τὰς ἀναμνήσεις του. Αἰσθάνεταί τις ἐνίοτε ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ συνομιλήσῃ πρὸς τὸ παρελθόν, νὰ κρατήσῃ πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τοῦ κρασπέδου τὸ φευγαλέον αὐτὸ ὄνειρον, ὅπερ καλεῖται χρόνος, καὶ νὰ ἐντρυφήσῃ εἰς φωτεινάς τινας γραμμὰς τῆς χανομένης αὐτῆς ὀπτασίας. Καὶ ἡ ἀνάγκη αὐτὴ ἀποβαίνει ἐπιτακτικὴ ἰδίως κατ' ἐπισήμους τινας ἡμέρας, σταθμοὺς τῆς ζωῆς μετροῦντας τὴν γαλήνην ἢ τὴν τρικυμίαν τοῦ βίου.

Ἔφθασεν εἰς τὴν ὁδόν, ὅπου κατῴκει, ἀνέβη εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἐξηπλώθη ἐπὶ ἀνακλίντρου κατέναντι τοῦ παραθύρου. Κατ' ἐξαίρεσιν ὁ χειμὼν τοῦ ἔτους ἐκείνου ἦτο ὁπωσδήποτε ἤπιος διὰ τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν καὶ ὀλίγων λεπτῶν ρεμβασμὸς μὲ ἀνοικτὸν παράθυρον δὲν ἦτο ἄμεσος κίνδυνος. Ὁ Ἀνδρέας, θερμὸς ἄλλως τε ἐκ τῆς ἑσπερίδος, ἠνέωξε τὸ παράθυρον καὶ ἐστήριξεν ἐπ' αὐτοῦ τοὺς ἀγκῶνας. Οἱ Παρίσιοι δὲν ἐκοιμῶντο ἀκόμη, ἀλλ' ἐνύσταζον. Ἀμυδρὰν καὶ συγκεχυμένην βοήν, βοὴν βαθμηδὸν σβεννυμένην καθ' ὅσον προέβαινεν ἡ νύξ, ἔφερεν ἐπὶ τῶν παγερῶν πτερύγων της ἡ νυκτερινὴ αὔρα.

Αἴφνης ἐρρίγησεν ὁ Ἀνδρέας. Εἶχε κρυώσει; Ὄχι. Ἤκουσεν ἔξαφνα ἐν μέσῳ τῆς νυκτερινῆς σιγῆς, ἀπὸ τῆς ἀπέναντι οἰκίας παιζόμενον τὸ intermezzo τῆς Cavalleria rusticana. Τὴν φορὰν ταύτην πλήμμυρα ἀναμνήσεων κατέκλυσεν ἀθρόα τὸ πνεῦμά του. Τὸ μέλος ἐκεῖνο τῷ ὑπενθύμισε τὴν περυσινήν του πρωτοχρονιάν, τὴν ὡραίαν ἑσπέραν, ἣν εἶχε διέλθει παρὰ τῷ κ. Μαντινείδῃ, τὰς γλυκείας ἐντυπώσεις, ἃς τῷ εἶχεν ἀφήσει ἡ ἀλησμόνητος ἐκείνη ἑσπερίς. Τί σύμπτωσις! Μήπως ὠνειρεύετο; Ἀλλ' ὄχι· δὲν ἦτο ἕρμαιον ψευδαισθήσεως· τὸ κλειδοκύμβαλον τῆς ἀπέναντι οἰκίας ἐξετέλει τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ γνωστοῦ μελοδράματος, ὅπερ πρὸ ἑνὸς ἀκριβῶς ἔτους, ἐκεῖ κάτω μακράν, πέραν τῶν Ἄλπεων, πέραν τῆς Ἀδριατικῆς, ἐκεῖ εἰς μίαν ὡραίαν οἰκίαν παρὰ τὸν Λυκαβηττόν, ἐδόνει τὰς χορδὰς ἄλλου κλειδοκυμβάλου, παρὰ τὸ ὁποῖον εἶχε διέλθει πολλὰς ἑκάστοτε τερπνὰς ὥρας.

Καὶ προέβαλεν εἰς τὴν φαντασίαν του, ἀτμώδης κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ βαθμηδὸν διευκρινιζομένη ὑπὸ τὴν ἤρεμον αἴγλην ἀκτινωτοῦ ἰριδίζοντος, μία ὡραία ἑλληνικὴ κεφαλή, κεφαλὴ κόρης, μὲ τοὺς χαρακτῆρας θαυμασίως διαγραφομένους καὶ τὰς γραμμὰς ἐν μαγικῇ συμμετρίᾳ ἀναπτυσσομένας, κεφαλὴ ἀποπνέουσα τὴν χάριν καὶ τὴν ἁγνίαν ὡς ἄρωμα ἐξατμιζόμενον ἀπὸ τῆς καστανῆς καὶ πλουσίας κόμης της, ἀκτινοβολοῦσα τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν ψυχικὴν εὐγένειαν ἀπὸ τῶν δύο ἐκείνων ὑγρῶν κατόπτρων ψυχῆς διαυγοῦς ὡς τὸ νᾶμα πηγῆς τῶν ὀρέων. Ἦτο ἐκεῖ, τὴν ἔβλεπε, τὴν Κλειώ, μὲ τὴν ροδίνην ἐπὶ τῆς μορφῆς ἀνταύγειαν τῶν συγκινήσεων τῆς περυσινῆς ἑσπέρας, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενίζοντας εἰς τὸ μουσικὸν τετράδιον ἀλλὰ συγχρόνως παρακολουθοῦντας εἰς τὸ κενὸν τὴν φυγὴν τίς οἶδε ποίων ὀνείρων, μὲ τοὺς κρινώδεις ἐκείνους δακτύλους τοὺς ὀρχουμένους ἐπὶ τῶν πλήκτρων ἀλλὰ προδίδοντας ἐνίοτε καὶ ρῖγος πυρετοῦ ἴσως συγγενοῦς πρὸς πάθος ἐπιμελῶς κρυπτόμενον, τὴν Κλειὼ τέλος, οὐχὶ τὴν γνωστὴν ἐκείνην ἐπὶ ἐπιφυλακτικότητι καὶ σοβαρότητι, οὐχὶ τὴν προσπαθοῦσαν νὰ συγκαλύψῃ ὑπὸ προσωπεῖον πάγου φλόγα αἰσθήματος σπινθηρίζουσαν ἐνίοτε καὶ ἀκουσίως της ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ τὴν Κλειὼ τὴν ἄγνωστον, τὴν παρθένον τὴν περιπαθῆ καὶ ἐρωτύλην, τὴν ἐγκλείουσαν ὑπὸ τὰ βαθύκολπα στέρνα κάμινον πάθους φλογεροῦ ὡς ὁ ἥλιος τῆς πατρίδος της καὶ ἔχουσαν ἀναπεπταμένους τοὺς ὁρίζοντας τῶν ὀνείρων της ὡς τὰ γλαυκὰ ἑλληνικὰ πελάγη. Καὶ συγχρόνως, κατὰ συνειρμὸν ἰδεῶν οὐχὶ βεβαίως παράδοξον, περιεδινήθησαν ἐν τῷ νῷ του μὲ ταχύτητα καὶ ἀλληλουχίαν κινητοσκοπίου εἰκόνες γαληνιαίας εὐτυχίας, τῶν ὁποίων αἱ φωτοσκιάσεις ἀντιπαρήρχοντο πρὸ τῶν ἀπλανῶν ὀμμάτων του ἀπείρως ἐναρμόνιοι, γλυκεῖαι, θωπευτικαί. Γοργὴ καὶ παράβολος ἡ φαντασία του ἐπτερύγισεν εὐτόλμως πρὸς τοὺς ὁμιχλώδεις ὁρίζοντας τοῦ μέλλοντος, ἔκτισεν ὑπὸ εὔξενον κλῖμα θερμὴν φωλεάν, παρεγέμισε τὴν φωλεὰν ἐκείνην μὲ ὅσα πτῖλα εὐτυχίας καὶ κάρφη χαρᾶς ἀνεῦρεν ἐν τῇ ζωῇ, ἀφῆκε τὸν κλάδον τὸν φέροντα τὴν φωλεὰν νὰ λικνίζῃ ἠρέμα ἡ αὔρα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς στοργῆς καὶ τέλος ἀνεζήτησε σύντροφον διὰ νὰ κατοικήσῃ τὴν φωλεάν· ἀλλ' ἡ φωλεὰ ἤδη ἀντήχει ἐκ φαιδροῦ τερετισμοῦ· ἡ κομψὴ ὑπολαῒς τῆς παρὰ τὸν Λυκαβηττὸν οἰκίας εἶχεν ἤδη γείνει κυρία τῆς φωλεᾶς· τί ὑπελείπετο πλέον διὰ νὰ γείνῃ κυρία καὶ τῆς καρδίας τοῦ νέου; Ὁ Ἀνδρέας ᾐσθάνθη αἴφνης ἐν ἑαυτῷ κἄτι τι πολὺ γλυκύ, πολὺ τρυφερόν, μίαν ἡδυτάτην θερμότητα νὰ ἀναβαίνῃ εἰς τὰ στήθη του καὶ νὰ διαστέλλῃ βαθμηδὸν τὴν ὕπαρξίν του μέχρι τοῦ νὰ ἀξιῇ νὰ συμπεριλάβῃ ὅλην τὴν ἀπὸ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου ὁρατὴν γωνίαν τοῦ ἀπείρου, ᾐσθάνθη ὡς νὰ ἐξεμηδενίζετο ἐν ὠκεανῷ γλυκυθυμίας, ὡς νὰ ἐχάνετο μέσα εἰς ἄπειρον γαλήνην, εἰς ἀτέρμονα εὐδαιμονίαν.

. . . .

Τὴν νύκτα ὅλην ἐκείνην ἔμεινε σχεδὸν ἄγρυπνος ὁ Ἀνδρέας, καὶ ἡ πρωΐα τοῦ νέου ἔτους τὸν εὗρεν ἐρῶντα. Συνωμίλει ὅλην τὴν νύκτα νοερῶς μὲ τὴν Κλειώ του· διόλου ἀπίθανον ἂν εἶχον κανονίσει καὶ τὰς λεπτομερείας τοῦ συζυγικοῦ των βίου. Τὴν ἠγάπα μὲ θέρμην ψυχῆς τὴν φίλην του καὶ τῷ ἐφαίνετο ὅτι θὰ ἀπέθνησκεν ἂν δὲν τὴν ἀπέκτα. Ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν μία ἀνάμνησις εἶχεν ἐκκολάψει αἴσθημα, τὸ αἴσθημα ἐκρατύνθη εἰς βαθὺν ἔρωτα καὶ ὁ ἔρως εἶχε λάβει τὰς διαστάσεις σοβαροῦ πάθους. Οὐδεμία δευτέρα σκέψις ἠδύνατο πλέον νὰ ἐμφιλοχωρήσῃ εἰς τὸ ἐξ ἐφόδου καταληφθὲν πνεῦμά του· τοῦ λοιποῦ ἡ τύχη του ἦτο ἀποφασισμένη ἀνεκκλήτως καὶ οὐδέποτε ἄνθρωπος ὑπετάχθη μετὰ ζωηροτέρας προθυμίας εἰς τὴν τύχην του.

Ἐὰν μοὶ ἀντιτείνῃ τις ὅτι εἶναι ἀψυχολόγητος δῆθεν καὶ βεβιασμένη τοιαύτη γένεσις ἔρωτος, θὰ τῷ παρατηρήσω ὅτι τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ δὲν ὑπάγεται εἰς κανένα κανόνα καὶ δι' οὐδενὸς μετρεῖται μέτρου, εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή, ἡ ἀπύθμενος αὕτη ἄβυσσος, ἐν ᾗ μάτην διαχέει τὸ ἐξερευνητικὸν αὐτῆς φῶς ἡ φιλοσοφία. Ἐγνώρισα φίλον μου, ὅστις κατοικῶν ἐπὶ ἔτη εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν μετὰ νεάνιδος, τότε μόνον ἀντελήφθη τὸν πρὸς αὐτὴν λανθάνοντα ἔρωτά του, ὅταν ἡ κόρη ἐκείνη μετῴκησε.

Εὐθὺς τὴν ἐπιοῦσαν τὸ ταχυδρομεῖον τῆς παρισινῆς ἐκείνης συνοικίας ἐδέχετο μίαν ἐπιστολὴν ἐπιγραφομένην πρὸς τὸν κ. Μαντινείδην εἰς Ἀθήνας, καὶ μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας ὁ διανομεὺς τοῦ αὐτοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου ἐνεχείριζεν εἰς τὸν Ἀνδρέαν μας μίαν ἐπιστολὴν μὲ ἑλληνικὰ γραμματόσημα. Ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ σεβασθῶμεν τὸ περὶ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν ἄρθρον τοῦ συντάγματος. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι μετὰ ἓν ἀκριβῶς πάλιν ἔτος, τρίτην ταύτην πρωτοχρονιὰν ἀφ' ὅτου ἐγνωρίσαμεν τοὺς φίλους μας, ἑσπέραν παραμονῆς καὶ πάλιν, εὐτυχὲς γεγονὸς ἐκράτει εἰς συγκίνησιν τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀγαθοῦ μας φίλου κ. Μαντινείδου. Ὁ Ἀνδρέας ἐτέλει τοὺς ἀρραβῶνάς του μετὰ τῆς Κλειοῦς.

Τὴν πρώταν φοράν, τότε, τὸ ἀργυροῦν νόμισμα εἶχε πέσει εἰς τὴν Κλειώ. Αὐτὴν τὴν χρονιὰν ἡ τύχη ηὐνόησε τὸν μικρὸν Νῖκον. Ἡ κόρη δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην τοῦ μειδιάματός της· ἀντὶ ἁπλῆς τύχης τῇ προσεμειδία ἡ εὐτυχία.

Ὁ κ. Μαντινείδης ἠκτινοβόλει ἐκ χαρᾶς, πρᾶγμα διὰ τὸ ὁποῖον εἶχε λησμονήσει πρὸς στιγμὴν τὰ αἰώνια παράπονά του κατὰ τῆς συζύγου του, ἡ ὁποία ἐξηκολούθει νὰ μὴ τῷ ἐπιτρέπῃ τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τῆς «μαγειρικῆς του ἐρασιτεχνίας». Περιττὸν δὲ νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὅταν, μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ τὴν βασιλόπηταν, οἱ μεμνηστευμένοι καὶ ἡ λοιπὴ οἰκογένεια καὶ οἱ προσκεκλημένοι μετέβησαν εἰς τὴν αἴθουσαν, τὸ πρῶτον τεμάχιον, ὅπερ παρεκάλεσε τὴν Κλειὼ ὁ μνηστήρ της νὰ παίξῃ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, ἦτο τὸ intermezzo τῆς *Καβαλλερίας*.

—Εἶνε ἡ γλυκεῖα παρένθεσις τῆς ζωῆς μας, ἐψιθύρισεν αἰδημόνως ἡ κόρη βυθίζουσα τὸ ἀκτινοβόλον βλέμμα της εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νεανίου.

— Καὶ διατί ὄχι τὸ συνδετικὸν σημεῖον τῶν καρδιῶν μας; προσέθηκεν ἐρωτύλως ὁ Ἀνδρέας.

Ρόδδης.

Η ΧΙΩΝ

ΕΙΜΕΘΑ **«ἐν τῇ κοιλίᾳ** τοῦ χειμῶνος» ὅπως ἤκουσα κάποτε ἕνα διδάσκαλον νὰ λέγῃ ἐξελληνίζων τὸ δημῶδες μέσ' 'ς τὴν καρδιὰ τοῦ χειμῶνος. Τώρα ἐὰν ἐν Ἀθήναις ἡμεῖς οἱ εὐτυχεῖς ἀμεριμνομέριμνοι ὄχι μόνον δὲν εἴδομεν ἀκόμη τὸ χρῶμα τῆς χιόνος, ἀλλὰ κινδυνεύομεν νὰ λησμονήσωμεν ἕκαστος τὸ ἐπανωφόριόν του εἰς τὸν ράπτην του, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ἄλλοι ἀναγνῶσται τοῦ *Ἀθηναϊκοῦ Ἀστέρος* δὲν ἤρχισαν ἤδη νὰ παίζουν τῆς χιονιές. Καὶ ἐπειδὴ χειμῶνας χωρὶς χιόνι εἶνε, κατὰ τὸν ποιητήν, «ἀγάπη χωρὶς ὄνειρα, χωρὶς λαλιὰ τ' ἀηδόνι, πουλὶ χωρὶς φτερά», κανεὶς βεβαίως δὲν θὰ παραξενευθῇ ἂν σᾶς εἴπω ἐν ὀλίγοις τὴν ἱστορίαν τῆς χιόνος.

Τὸ *χρῶμά* της, τί λέτε, εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς τὸ εἴπω; Εὐτύχημα εἶνε ὅτι τὸ γνωρίζετε ὅλοι, διότι ἂν περιεμένατε νὰ τὸ μαντεύσητε ἀπὸ τὰς παρομοιώσεις τῶν ποιητῶν, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἱκανοὶ τὴν ὠχροτέραν ἐπιδερμίδα νὰ τὴν ὀνομάσουν χιονώδη, βεβαίως δὲν θὰ ἐφαντάζεσθε ὡς πρότυπον λευκότητος τὴν χιόνα. Καὶ ὀφείλει τὸ χρῶμά της εἰς τὰς αὐστηρὰς ἕξεις καθαριότητος, τὰς ὁποίας ἔχει· αὐτὴ δὲ ἡ ἐπιμονή της τοῦ νὰ ριψοκινδυνεύῃ τόσον σπανίως μίαν ἐπίσκεψιν εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν εἶνε τόσον κολακευτικὴ διὰ τὴν ἐπὶ καθαριότητι φήμην τοῦ «λευκοῦ ἄστεως». Τὴν βλέπετε, ὅταν πρωτοπέσῃ, λευκὴν λευκὴν ὡς . . . χιόνα, ἀλλά, φεῦ! τί πρᾶγμα μένει μέχρι τέλους ἁγνὸν ἐδῶ κάτω! Ἡ χιὼν τῶν ὁδῶν, ὅταν πατηθῇ καὶ ρυπανθῇ καταντᾷ ἀπὸ ὑπογραμμοῦ λευκότητος πρότυπον βορβόρου. Προσπαθεῖ ἡ ταλαίπωρος νὰ ἀντίσχῃ εἰς τὴν κατάπτωσιν, τὸν ἐκφυλισμόν, τὴν διαφθοράν, ἀλλ' εἰς μάτην· ὁ Ἀριμάνης τοῦ βορβόρου ὑπερνικᾷ τὸν ἄσπιλον Ὠρομάσδην· καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν συντελοῦσιν οὐκ ὀλίγον καὶ τὰ λιστρωμένα ὑποδήματα, τὰ ὁποῖα ὑπερβαίνοντα κατὰ τὸ σκληροτράχηλον τὸν αἰθίωπα τοῦ μύθου ὄχι μόνον δὲν λευκαίνονται, ἀλλὰ καὶ μεταδίδουν εἰς τὴν λευκὴν ξένην μέρος τῆς ἀγγλικῆς ἢ γαλλικῆς ἢ καὶ ἑλληνικῆς (ἤρχισε καὶ ἐδῶ ἡ βιομηχανία τῆς βαφῆς τῶν ὑποδημάτων) μελανότητός των, πρᾶγμα τοῦ ὁποίου ἄλλως τε δύνασθε νὰ λάβητε ἰδέαν καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς μελαίνης βαφῆς ἐπὶ τῶν χιόνων τῆς κόμης. Μόνον εἰς τὰς Ἄλπεις λέγουν ὅτι διετηρεῖτο ἄσπιλος ἡ χιὼν ὡς ἡ παρθενία εἰς τὰ μοναστήρια· ἀλλ' ἀφότου οἱ περιηγηταὶ ἔκαμαν ἁπλοῦν περίπατον τὴν ἀνάβασιν τοῦ Λευκοῦ ὄρους, ἀπώλεσε καὶ ἡ χιὼν τῶν ὀρέων τὴν φήμην της ὅπως καὶ τὰ μοναστήρια τὴν αὐστηρότητά των.

Εἰς ὑψηλά τινα ὄρη ἀπαντᾷ καὶ χιὼν ἐλαφρῶς ἐρυθροβαφὴς ἕνεκα τῆς ἐν αὐτῇ παρουσίας μικροσκοπικοῦ τινος φύκους ἄρτι ἀνακαλυφθέντος. Οἱ ἀρχαιότεροι ἀπέδιδον τὴν χρῶσιν ἐκείνην εἰς εἶδός τι σκωρίας παραγομένης ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ αὐτὸ ἠνάγκασε σοφόν τινα φυσιοδίφην νὰ εἴπῃ: «Ἡ χιὼν τῶν ὀρέων εἶνε ἡ μόνη, ἡ ὁποία κοκκινίζει γηράσκουσα».

Τὴν παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους ἀπό τινων ἐτῶν εἰς τὸν στερεότυπον θορυβώδη περίπατον τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ πίπτει καὶ ἄλλου εἴδους χιών, χαρτίνη αὐτὴ καὶ πολύχρωμος· ἀλλ' ἡ χιὼν αὐτὴ δεικνύει ὀλίγον ρωμαντικὰς διαθέσεις· προτιμᾷ ἰδίως τὰς γυναῖκας.

Ποῖα δὲ τὰ *αἴτια* τῆς χιόνος; Ὅλα τὰ ἐγχειρίδια τῆς φυσικῆς, ἐγκεκριμένα τε καὶ μή, λέγουν ὅτι ἡ χιὼν γεννᾶται ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ψύχους ἐπὶ τῶν νεφῶν. Περιπτύσσεται ἡδυπαθῶς τὰ ἀτμώδη θέλγητρα τῆς νεφέλης ὁ τραχὺς υἱὸς τῆς Ἄρκτου, ὁ βορρᾶς, καὶ ἐκ τῆς φιλότητος ἐκείνης γεννᾶται ἡ πάλλευκος κόρη τοῦ πόλου, ἡ χιών.

Κατ' ἄλλην ὅμως πιθανωτέραν γνώμην, ὅταν ὁ καιρὸς εἶνε πολὺ δριμύς, αἱ νεφέλαι, ὅπως αἱ Ἀθηναῖαι ἀπὸ τοὺς ἐξώστας των, προσπαθοῦν νὰ ζεσταθοῦν ἐκσφενδονίζουσαι πρὸς τὴν γῆν χιονοσφαίρας, αἱ ὁποῖαι ὅμως θρυμματίζονται ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως. Ἡ παιδιὰ ἐξακολουθεῖ ἐνίοτε ἐπὶ ἡμέρας ὁλοκλήρους καὶ παύει μόνον ὅταν τὰ νέφη παύσουν νὰ ξεπαγιάζουν ἢ ὅταν ἐξαντληθοῦν τὰ πολεμοφόδιά των.

Ἡ θερμοκρασία της.— Ἡ χιὼν πρέπει νὰ ***σερβίρεται*** κρύα, ὡς ὁ καμπανίτης καὶ ἡ βραστὴ συναγρίδα· ὅταν ζεσταθῇ, χάνει τὸ πᾶν.

Ἐν τούτοις ἀναδίδει καὶ ἀφ' ἑαυτῆς θερμότητα ἀρκετὰ ἔντονον, ἀποτελεῖ δὲ οὕτω τρόπον θερμάνσεως ἥκιστα δαπανηρὸν καὶ ἀποτελεσματικώτατον. Τίποτε εὐκολώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξακριβώσητε τὸ πρᾶγμα ὡς ἑξῆς: Λαμβάνετε δράκα χιόνος καὶ τρίβετε δυνατὰ μὲ αὐτὴν τὰ μοῦτρα ἑνὸς φίλου σας. Ἐν ἀκαρεῖ ὁ φίλος σας κοκκινίζει ὡσὰν ἀστακὸς καί, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἀρχίζει ἀμέσως καὶ βιαιοπραγίας, αἵτινες συντελοῦν καὶ αὐταὶ εἰς τὸ νὰ τὸν θερμάνωσι. Ἡ μέθοδος εἶνε πλέον οἰκονομικὴ ἀπὸ τὴν θερμάστραν συστήματος Choubersky καὶ δὲν βγάζει καμμία μυρωδιά.

Ἤθη καὶ ἔθιμα.— Ἡ χιὼν διαχειμάζει εἰς τοὺς ψυχροὺς τόπους καὶ ἀποδημεῖ ἐκεῖθεν μόλις ἐπανέλθουν οἱ καύσωνες· ἀλλ' ἀγνοεῖται μέχρι τοῦδε ποῦ περνᾷ τέλος πάντων τὰ καλοκαίρια της.

Προτιμᾷ ἰδίως τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, πρᾶγμα διὰ τὸ ὁποῖον οἱ μὲν τὴν ἐξέλαβον ὡς ἀσκήτριαν, οἱ δὲ ὡς φθισικήν· τίποτε ἀπὸ αὐτά· ἀγαπᾷ ἁπλούστατα τὴν ἡσυχίαν της καὶ δὲν θέλει νὰ τὴν ἐνοχλοῦν μὲ σάρωθρα καὶ πτύα. Ἡ κορυφὴ τῶν Ἱμαλαΐων, ἡ ὁποία θὰ σαρωθῇ μόνον ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς δευτέρας παρουσίας, εἶνε ἓν ἐκ τῶν προφιλεστέρων ἐρημητηρίων της.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ***ἱστορικόν*** της, φαίνεται ὅτι **ὑπῆρξεν** ἀνέκαθεν, ἀλλὰ μετ' ἀπορίας παρατηρεῖ τις ὅτι δὲν ἴκαμε κἀμμίαν πρόοδον ἀπὸ αἰώνων τώρα· εἶνε καὶ αὐτή, βλέπετε, πολῖτις τοῦ Οὐρανίου **Κράτους** ὅπως οἱ Κινέζοι. Ἐάν, λόγου χάριν, ἐνθυμηθοῦν ποτε οἱ ἁρμόδιοι ὅτι ἔγεινε κἄποτε μία Ὀλυμπιακὴ ἔκθεσις καὶ εὐδοκήσουν νὰ γείνῃ καὶ δευτέρα, ἐκτεθῇ δὲ ἡ χιὼν ἐκεῖ, βεβαίως θὰ ἦτον ἀπαράλλακτος μὲ τὴν χιόνα, τὴν ὁποίαν διέσχιζον τὰ λείψανα τῆς Μεγάλης στρατιᾶς τοῦ Ναπολέοντος ὅταν ἔφευγεν ἐκ Ρωσσίας. Ἐν ἄλλοις λόγοις ἔμεινε καὶ θὰ μείνῃ ἴσως ἐπὶ πολὺ ἀκόμη ὀπισθοδρομική, ὅπως τὰ οἰκονομικά μας· ἀλλ' ὑπάρχουν πολὺ περισσότεραι πιθανότητες νὰ ἀλλάξῃ διαγωγὴν ἡ χιὼν παρὰ νὰ βελτιωθοῦν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ τύπου μας.

Τώρα, θὰ μοὶ εἴπητε, ***εἰς τί χρησιμεύει*** ἡ χιών. Ὦ! χρησιμεύει εἰς πολλὰ πράγματα.

Ἐπὶ μὲν τῆς κόμης, χρησιμεύει ἐν πρώτοις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας τῶν τριχοβαφῶν, καὶ δεύτερον εἰς τὸ νὰ δίδῃ τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς γέροντας νὰ εἶνε ὅσον θέλουν παράξενοι.

Ἐπὶ δὲ τῶν ὁδῶν, προκαλεῖ ὀλισθήματα καὶ πτώσεις, αἱ ὁποῖαι διὰ τοὺς διαβάτας εἶνε ἀνεξάντλητος πηγὴ ἱλαρότητος καὶ ψυχαγωγίας. Ὅταν μεταβληθῇ μάλιστα εἰς βόρβορον, γίνεται ἀφορμὴ νὰ σπουδάσῃ τις καὶ ὀλίγην καλλιτεχνικὴν ἀνατομίαν ἐπὶ καλλισφύρου καὶ κομψότατα ὑποδεδεμένου μικκύλου ποδός, ὅστις μόνον ἐπὶ τοιαύτῃ εὐκαιρίᾳ τελεῖ τὰ ἀποκαλυπτήριά του.

Ὑπὸ μορφὴν βώλων καὶ σφαιρῶν, ἀναπτύσσει παρὰ τῇ νεολαίᾳ τὰ ἔνστικτα τῆς σκοποβολῆς, ὅπως καὶ εἰς μερικὰ μέρη ἐκκολάπτει ὁρμέμφυτα γλυπτικῆς χάρις εἰς τοὺς δι' αὐτῆς κατασκευαζομένους λέοντας, τῶν ὁποίων ἡ ἵδρυσις ἀπαιτεῖ ὀλιγωτέρας συζητήσεις καὶ ἄρθρα ἀπὸ τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ λέοντος τῆς Χαιρωνείας.

Ἀλλ' ὅπου κυρίως εὑρίσκει λαμπρὰν χρησιμοποίησιν ἡ χιών, εἶναι αἱ καλαὶ τέχναι. Ἡ ζωγραφικὴ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐνεκολπώθη τὴν χιόνα ὡς ἕνα ἐκ τῶν εὐκολωτέρων θριάμβων της· μία καλύβη χιονοσκεπὴς μὲ ὀλίγα δένδρα χαριέντως παιπαλισμένα διὰ χιόνος καὶ ὁ ἀπαραίτητος ὁδοιπόρος καταχιονισμένος ἐπίσης, ἰδοὺ θαυμάσιον θέμα εἰκόνος. Ὡς πρὸς τὴν ποίησιν, ὁμολογουμένως ἡ χιὼν κατεσπαταλήθη εἰς δημιουργίαν ἠρωΐδων καὶ παρομοιώσεων, καὶ ἀπὸ τῆς «κόρης, τῆς ὁποίας ἡ χροιὰ ὡμοίαζε πρὸς τὴν χρυσίζουσαν ἐκ τοῦ ἡλίου χιόνα τῶν Ἄλπεων» μέχρι τῆς «λευκῆς παιπάλης, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ φιλάρεσκος γῆ ***πουδραρίζεται***» ἴσως διὰ νὰ διατηρήσῃ ***φρέσκο*** τὸ δέρμα της, δὲν ἔμεινεν εὐκαιρία νὰ μὴ χρησιμεύσῃ ἡ χιών. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι γεννᾷ μελαγχολίαν. Τίποτε θλιβερώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃς πίπτουσαν χιόνα, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ἴδῃς πίπτοντα ἀτυχῆ κτίστην ἀπὸ τῆς στέγης πενταωρόφου οἰκοδομῆς, ἢ τὴν ἀξίαν τῶν χρεωγράφων σου ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν κερδοσκοπικῶν σου βλέψεων.

Ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ μεταχειρίζονται τὴν χιόνα εἰς μερικὰ μέρη πρὸς οἰκοδομὴν κτιρίων, τὰ ὁποῖα διαρκοῦν ὅσον καὶ τὸ ψῦχος· οὕτως ἐν Μόσχᾳ ἀνιδρύετο καθ' ἕκαστον χειμῶνα μέγαρον θαυμάσιον ἐκ χιόνος καὶ πάγου, εἰς τὸ ὁποῖον μάλιστα ἐδίδοντο καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἑορταί. Ἐὰν τυχὸν ἐκεῖ μέσα ὑπεγράφη καὶ ἡ γαλλορρωσικὴ συμμαχία, φαντάζεσθε πόσον διαρκὴς καὶ ἔνθερμος δυνατὸν νὰ εἶνε.

Καὶ τέλος ἂς ἀναφέρωμεν ἐν παρόδῳ μόνον τὰς πλημμύρας καὶ τὰ ἀναψυκτικὰ ***σορμπέτια*** καὶ τὰς ***γρανίτας***, τὰ ὁποῖα ὅλα ὀφείλονται εἰς τὴν τῆξιν τῆς χιόνος. Ἡ χεὶρ τοῦ ἀνθρώπου στήνει προχώματα πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν πλημμυρῶν, ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐμπορεῖ κανεὶς ν' ἀποπειραθῇ κατὰ τοῦ sorbet au marasquin ἢ κατὰ τῆς ***γρανίτας βυσσίνου***!

[*Μίμησις*]

Α. Ι. Γ.

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

Γέρων σύζυγος πνέων τὰ λοίσθια ἔλεγεν εἰς τὴν γυναῖκά του ὅτι θ' ἀπέθνησκεν εὐχαριστημένος ἐὰν ἐκείνη τῷ ὑπέσχετο ὅτι δὲν θὰ ὑπανδρευθῇ μετὰ τὸν θάνατόν του ἕνα ἀξιωματικόν, τὸν ὁποῖον ἐζήλευεν ἀνέκαθεν. — Ἔννοια σου, φίλε μου, λέγει ἐκείνη, ἔχω δώσει ἀλλοῦ τὸν λόγον μου.

*

Δικηγόρος τις ὑπερασπίζων ἐν τῷ κακουργοδικείῳ ἐλεεινόν τινα ρακενδύτην κατηγορούμενον ὅτι ἀπεπλάνησε καλὴν κόρην, ἐπεράτωσε τὴν κατηγορίαν του ὡς ἑξῆς:

«Κύριοι ἔνορκοι, τρία μόνον μέσα πρὸς ἀποπλάνησιν γνωρίζω εἰς τὸν κόσμον· τὴν καλλονήν, τὴν εὐφυΐαν καὶ τὸ χρῆμα. Καλλονήν! ἰδέτε τὸν πελάτην μου καὶ εἴπατέ μοι ἂν γίνεται ἀσχημότερος ἄνθρωπος. Πνεῦμα! τὸν ἠκούσατε καὶ ἐκρίνατε περὶ τῆς βλακείας του. Τὸ χρῆμα τέλος! οὔτε νὰ μὲ πληρώσῃ δὲν ἔχει ὁ ἄθλιος.»

Ὁ κατηγορούμενος ἠθωώθη παμψηφεί.

RÊVERIE

Schumann

M. M. ♩ = 100

p

Pedal

ritard.

(a tempo)

ritard. (a tempo)

ritardando

p

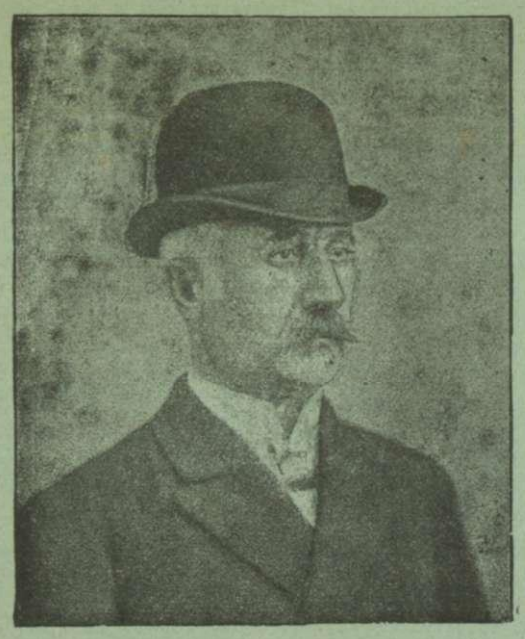

Ἀξιότιμοι κύριοι ! !

ΤΟ ΠΙΛΟΠΟΙΕΙΟΝ ΛΕΥΚΑΔΙΤΟΥ

236 — ΧΑΥΤΕΙΑ — 236

Τὸ **πρῶτον** ἱδρυθὲν ἐν Ἑλλάδι ἀπομένει πάντοτε τὸ **πρῶτον** ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ὡς πρὸς τὴν

ΚΟΜΨΟΤΗΤΑ, ΕΛΑΦΡΟΤΗΤΑ, ΣΤΕΡΕΟΤΗΤΑ

Τῶν πίλων του βραβευθέντων εἰς τὴν Παγκόσμιον Ἔκθεσιν τῶν Παρισίων καὶ Ὀλυμπιακήν.

ΚΑΠΕΛΛΑ χωρὶς ΚΟΛΛΑΝ

Ἀποζημιοῦται μὲ τὸ διπλάσιον τῆς τιμῆς ὁ πελάτης τοῦ ὁποίου ἀποδειχθῇ ὅτι εἶχε κόλλαν.

ΡΕΜΠΟΥΠΛΙΚΑΙΣ ΜΑΛΑΚΑ ΚΑΠΕΛΛΑ

ΠΑΝΤΟΣ ΣΧΗΜΑΤΟΣ

Παραδίδονται **10 ὥρας** μετὰ τὴν παραγγελίαν

236 — ΧΑΥΤΕΙΑ — 236

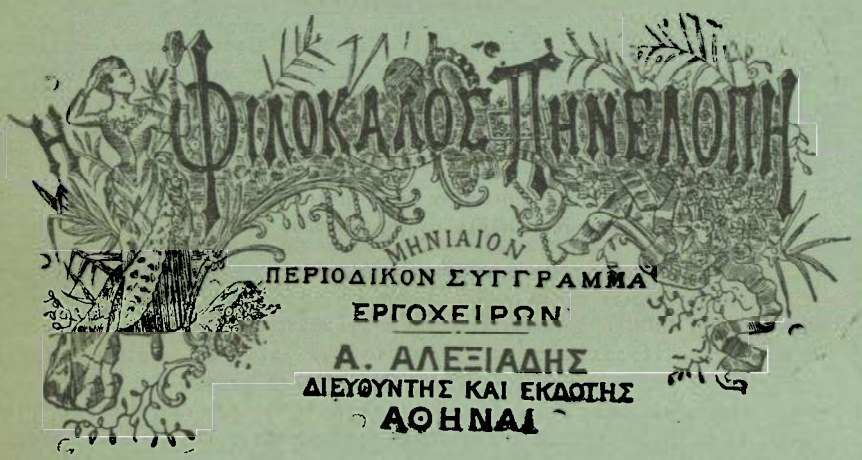

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ, ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΝΟΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΡΓΟΧΕΙΡΩΝ

Ἐτησία συνδρομὴ Ἀθηνῶν	Δρ.	8
» » ἐπαρχιῶν	»	9
» » ἐξωτερικοῦ	Φρ-χρ.	10

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Ἀθηναϊκοῦ Ἀστέρος» θερμῶς συνιστᾷ τὸ περιοδικὸν τοῦτο, πρὸ ἐνναετίας ἐξακολουθεῖ τακτικῶς ἐκδιδόμενον.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ

Διὰ κέντημα μαρκοβελονιᾶς.

ΠΕΡΙΕΧΕΙ

10 ὁλόκληρα ἑλλ. ἀλφάβητα διαφόρων μεγεθῶν καὶ δι' ὅλας τὰς χρήσεις

ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΟΙΣ ΔΕ

Πλουσιωτάτην συλλογὴν ἐκλεκτῶν κοσμημάτων ἀνθεμίων καὶ μαιάνδρων

Ἀραβικοὺς καὶ Λατινικοὺς ἀριθμοὺς

Τιμὴ ἑκάστης καλλιγραφίας Φρ. Χρ. 1.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Η "ΠΡΟΟΔΟΣ,,

Τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἐν Σύρῳ ἐργοστάσιον τοῦ δραστηρίου ρέκτου κ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ

ἐξάγει τὰ ἑξῆς εἴδη : Στεφάνους γάμων ὧν τὸ ζεῦγος τιμᾶται ἀπὸ δραχ. 2—100. Βαπτιστικὰ ὁλοκέντητα μὲ μετάξια ἀπὸ δραχ. 6—100 ἑκάστη ἐνδυμασία. Γραβάτας διαφόρων ποιοτήτων καὶ σχεδίων. Κάλτζας ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, κορασίων καὶ παίδων, ὅλων τῶν ποιοτήτων ὡς καὶ φὶλ-δὲ-κός. Φλανέλας μαλλίνας ἀνδρῶν καὶ γυναικείας ἐλαστικάς. Κορσὰζ διὰ δεσποίνας καὶ δεσποινίδας. Κουκάκια, σκούφιες νηπίων, παπουτσάκια καὶ ἐν γένει ὅλα τὰ ἀναγκαιοῦντα εἰς ἐνδυμασίας παίδων, πωλεῖ δ' αὐτὰ εἰς τιμὰς ἀνεπιδέκτους συναγωνισμοῦ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΙΑΤΡΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΗΤΟΙ

Ὁδηγὸς τῶν νεωτέρων θεραπευτικῶν μεθόδων καὶ τῶν ἐν τῇ φαρμακευτικῇ προόδων καὶ νεωτερισμῶν.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΛΕΞ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ

Ὁλοκλήρου τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ ἰατρικοῦ τύπου καὶ τῶν ἀνακοινώσεων τῶν διασημοτέρων ἰατρῶν.

Συνδρομὴ ἐτησία :	Ἐσωτερικοῦ	δρ.	**12**
	Ἐξωτερικοῦ	φρ. χρ.	**12**

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀπευθυντέον :

ΑΛΕΞ. ΜΠΑΡΑΝ

Εἰς Ἀθήνας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

τοῦ ἐκδοθέντος 23ου φυλλαδίου τοῦ «ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ»

Ἰατρικὴ θεραπευτική.— Περὶ τῆς θεραπ. ἀξίας τῶν διαφόρων ἀποχρεμπτικῶν.— Θεραπεία ἡμικρανίας. — Οἱ μεγάλοι ὑποκλυσμοὶ ἐπὶ εἰλίου. — Θεραπεία πνευμονιῶν καὶ βρογχοπνευμονιῶν δι' εἰσπνοῶν φαινοσωσικρεατούχου.— Θεραπεία τῆς πνευμονίας. — Τὸ ὀξυγόνον ἐπὶ τριχοειδ. βρογχίτιδος.— Ἡ θειονάλη κατὰ τῶν νυκτερινῶν ἱδρώτων.—Τὰ θερμὰ λουτρὰ ἐπὶ ὀστρακιᾶς.— ὀρροθεραπεία τῆς φυματιώσεως.

Χειρουργικὴ θεραπευτική.— Ἡ ἀπορρόφησις μεταλλικοῦ ὑδραργύρου ἐπὶ συφιλίδος. — Ἐνέσεις βενζοϊκοῦ ὑδραργύρου ἐν τῇ συφιλίδι.— Ἐκτρωτικὴ θεραπεία τῶν βουβώνων.

Φαρμακολογία.—Αἱ πρὸς ὑποδερμικὰς ἐνέσεις εὔχρηστοι διαλύσεις.— Διαλυτότης τοῦ ἰωδοφορμίου ἐν τῷ θειούχῳ σκοροδυλίῳ.

Μικραὶ θεραπευτικαὶ συμβουλαί.

Συνταγαί.

Εὐτράπελα ἰατρικά.

Φαρμακευτικὸν μέρος.—Φαρμακευτικὴ Χημεία.—Φαρμακοτεχνική. Φαρμακευτικοὶ νεωτερισμοί.

Εἰς τοὺς αἰτοῦντας πέμπεται ἓν φυλλάδιον δωρεὰν ὡς δεῖγμα.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείοι τῆς Ἑστίας **Μάϊσνερ** *καὶ* **Καργαδούρη** *1896—1418.*